INDEX SCHOLARVM

QVAE

SVMMIS AVSPICIIS

REGIS AVGVSTISSIMI

GVILELMI II

IMPERATORIS GERMANICI

IN VNIVERSITATE FRIDERICIA GVILELMIA RHENANA

PER MENSES AESTIVOS A. MDCCCLXXXXII

A DIE XX M. APRILIS

PVBLICE PRIVATIMQVE HABEBVNTVR

Insunt EPICTETI et MOSCHIONIS sententiae
ab Antonio Elter editae

BONNAE 1892

EX CAROLI GEORGI TYPOGRAPHEO ACADEMICO

RECTOR ET SENATVS

VNIVERSITATIS FRIDERICIAE GVILELMIAE RHENANAE

CIVIBVS

S.

Epicteti nomine apud Ioannem Stobaeum sententiarum magnus numerus legitur, quas Epicteti non esse inter viros doctos constat, nam neque in dissertationum libris servatis talia reperiuntur et a disciplina Epictetea aliena sunt, sed ad Sexti et Pythagoricorum sententias nuper editas multo propius accedunt et eiusdem fere aetatis similisque ingenii produnt scriptorem gnomicum dignum potius qui cum illis quam cum Epicteto conferatur. quisquis autem composuit aut Epicteti nomen inscripsit, in florilegiis eadem saepius Moschionis cuiusdam nomine feruntur, et in Moschionis quae exstant sententiarum collectionibus multa insunt cum illis communia; quae apud Stobaeum non reperiuntur, et ea ita comparata sunt, ut eundem auctorem facile agnoscas sive Epictetum personatum sive Moschionem quem aeque ignoramus. et licet numero delectu dispositione sententiarum longe inter se differant atque speciem praebeant diversissimam, tamen adeo ea omnia inter se cohaerere, ut facili opera illud gnomologium unde et Epicteti et Moschionis q. d. sententiae fluxerint in pristinam formam restitui eiusque natura atque indoles monstrari possit, dudum intellexi cum Moschionis collectiones tum ineditas pertractarem. has interim Henricus Schenkl ex suis meisque schedis protulit (die epiktet. Fragmente 1888, p. 77), nunc idem et Stobaei Epictetea et Moschionis florilegia duo singula deinceps apte exhibuit in Epicteti dissertationum editione (append. C—F) p. 461 sqq. quare iam meum esse duxi ut post Sextum hoc quoque gnomologium sive Epicteti sive Moschionis dicere malumus ex variis syllogis in antiquum statum reductum proponerem.

agitur autem de collectionibus hisce:

C) de sententiis Epicteti quas per varia capita distributas servavit Stobaeus (Epictet. ed. Schenkl app. C p. 461), quibuscum coniungendae sunt

D) sententiae Epicteti quas cum Stobaei fragmentis codicis Vaticani 1144 nuper edidi (mus. rhen. 47, 130, Schenkl app. D p. 479), ita ut eius quod excerpsit Stobaeus gnomologii Epictetei has habeamus partes

Ecl. II fr. 11—14 (D 1—4) ex cap. 11 ὅτι χρὴ σέβειν τὸ θεῖον

Ecl. II fr. 17—21 (D 5—8) ex capp. 32 sqq. περὶ φιλίας

Flor. 1, 125—171 Hense (cf. mus. rhen. 39, 392) = 1, 46—52. 5, 84—106. 1, 54—57. 5, 107—117. 3, 77—78 Mein. (C 1—47) ex cap. περὶ ἀρετῆς

Flor. 9, 40—48 Mein. (C 48—56) ex cap. περὶ δικαιοσύνης

Flor. 45, 19 Mein. (C 57) ex cap. περὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν

et Flor. 46, 79—88 Mein. (C 58—67) ex cap. περὶ ἀρχῆς.

his accedunt

F) Μοσχίωνος ὑποθῆκαι (inc. Παραφύλαττε σαυτὸν κτλ.) in multis codicibus traditae (Schenkl app. F 1—18 p. 486) et

E) Μοσχίωνος γνῶμαι (inc. Βέλτιον ὀλιγάκις κτλ.) collectionis amplissimae Parisiensis (cod. 1168) prof. 300—324 (Schenkl app. E 1—25 p. 481). inter has syllogas quae ratio intercedat quaeritur.

ac primum quidem mirum est Moschionis illas recensiones saepius cum Epicteteis quam inter se congruere, nam coeunt E 2 = F 16 et E 8 = F 6; contra F 11—13. 16. 18 = C 1—3. 7. 9 et E 9. 10. 11 = C 13. 15. 27, unde elucet non ita diversa ea esse ut de communi fonte desperandum sit, nam apparet subesse ordinem ex quo omnes pendeant eumque prae ceteris a C teneri. neque tamen ab ordine descivit F, nam ita convenit inter C et F, ut ordine religiose servato ex pleniore sylloga suum uterque delectum instituisse censendus sit, et si C et F componas illam recuperaveris: F 1—10 || F 11—13 = C 1—3 || F 14. 15 et C 4—6 || F 16 = C 7 || F 17 et C 8 || F 18 = C 9. quare hoc simul efficitur F non totius operis, sed exordii tantum esse epitomen, nam ultra F 18 = C 9 non pertinet.

paullo difficilior res est in E, sed ex parte vidimus ordinem eum sequi cum F C consentaneum: E 8—11 = F 6. C 13. 15. 27; idem cadit in priores eclogas

huius recensionis, nam E 1. 2. 7 = C 4. 7 (= F 16). 36. quod explicari nequit nisi sumimus collectionis E conditorem non semel sed iterum antiquam syllogam excerpsisse. quae si recte statuimus, haec quoque eodem modo quo F cum C coniungendae et E 3—6 inter C 7 et C 36 inserendae sunt, ita ut quattuor iam nacti simus epitomas C, F, E 1—7, E 8 sqq. sed plures supersunt Stobaei epitomae, cum non uno tenore omnia descripserit, sed hinc illinc ea deprompserit quae in singula capita distribueret, ut C 1—47 selegit quae in capite περὶ ἀρετῆς poneret. cum his fortasse alia olim coniuncta erant quae Stobaeus suis rationibus ductus aliis capitibus consignavit. atque recurrunt D 5 = E 12 (quae est alterius epitomae E) et D 8 = E 5 (quae est prioris E). qua re ni fallor demonstratur D 5—8 certe inserendas esse inter E 11 et E 7 = C 27 et C 36. quinta igitur est epitome D et quinque epitomis contextis hac quidem in parte (ab F 1 usque ad E 5 = D 8) antiquae syllogae imaginem et exemplum locupletissimum tenebimus, ut ex tabula infra proposita facile intellegetur.

...	..	..	...	D 1—4	i. s. 1-4
F 1-5	..	..	...	...	s. 5-9
F 6	..	..	E 8	...	s. 10
F 7-10	..	..	...	...	s. 11-14
F 11	C 1	..	...	...	s. 15
F 12	C 2	..	...	...	s. 16
F 13	C 3	..	...	...	s. 17
...	C 4	E 1	...	...	s. 18
F 14.15	..	..	...	[cf. Fl. 13, 33-	s. 19. 20
...	..	..	...	35]	s. 20[a]
...	C 5. 6	..	...	...	s. 21. 22
F 16	C 7	E 2	...	...	s. 23
...	C 8	..	...	...	s. 24
F 17	..	..	...	[cf. Fl. 97, 30]	s. 25
F 18	C 9	..	...	...	s. 26
· —	C 10-12	..	...	...	s. 27-29
	C 13	..	E 9	...	s. 30
	C 14	..	...	...	s. 31
	C 15	..	E 10	...	s. 32
	C 16-26	..	...	...	s. 33-43
	C 27	..	E 11	...	s. 44
	..	..	E 12	D 5	s. 45
	..	..	...	D 6. 7	s. 46. 47
	..	E 3. 4	...	...	s. 48. 49
	..	E 5	...	D 8	s. 50
	..	..	E 13. 14	...	s. 51. 52
	..	E 6	...	...	s. 53
	C 28-30	..	...	...	s. 54-56
	..	..	...	C 48—52	s. 57-61
	..	..	E 15	C 53	s. 62
	..	..	...	C 54—56	s. 63-65
	C 31-35	..	...	...	s. 66-70
	C 36	E 7	...	...	s. 71
	C 37-47	..	...	...	s. 72-82
	C 57-67	..	...	...	s. 83-93
	..	..	E 16 sqq.	...	s. 94 sqq.

de s. 1—4 et 51 sqq. cum singulis mox videbimus, interim paullisper subsistamus. dixi nuper cum Clitarchum ederem in describenda gnomologiorum historia a codicibus semper proficiscendum esse. nunc si eclogas eo quem supra constituimus ordine comparaverimus, statim apparebit quam iuste rem egerimus. nam ipsas illas diversarum collectionum sententias in unum locum convenire videmus, quibus idem argumentum tractatur, atque cum in singulis collectionibus velut in E nullo fere ordine se excipiant, epitomis compositis optime omnia decurrunt et lacunae quibus antea hiabant quasi sponte supplentur; e. g. C 27 = E 11 (s. 44) est περὶ φιλίας, eandem autem rem spectant et E 12 = D 5 et E 5 = D 8 (s. 50) et quae intercedunt D 6. 7 et E 3. 4 quae antea inter E 2 (= C 7 F 16) et E 5 suspensae haerebant, ita ut eo quem diximus modo coniunctae egregiam sententiarum περὶ φιλίας seriem (s. 44—50) efficiant. qua re non solum pristini gnomologii ordo restituitur et qua ratione singulae sententiae inter se disponendae sint definitur — velut D 5—8 cum C 27 recte coniungi, non tamen coire cum C 28—35 si argumentum respicimus manifestum est (de E 13. 14. 6 cf. adnot.), aut C 8 Ἐξέταζε σαυτόν, πότερα πλουτεῖν θέλεις ἢ εὐδαιμονεῖν κτλ. collocandam esse ante F 17 Μὴ φεῦγε πενίαν κτλ. — sed ordine restituto natura quoque et compositio illius gnomologii aperietur ut infra accuratius persequemur.

vidimus Stobaeum largam quidem copiam sententiarum in capite περὶ ἀρετῆς exhibuisse (C 1—47), partem tamen (D 5—8) exsecuisse (inter C 27 et 28) et capitibus περὶ φιλίας dedisse. tertium excerptum ex Epicteti sententiis posuit in capite περὶ δικαιοσύνης (C 48—56). quod quem locum olim tenuerit iam investigandum est. atque quoniam scriptorem cognovimus de eodem argumento plura deinceps proferentem, certe eclogas illas περὶ δικαιοσύνης Stobaeum uno loco coniunctas repperisse, non ipsum variis partibus sparsas collegisse censebimus, ut E sententias hinc illinc delibatas contulit. iis autem quae supra composuimus eas praemissas fuisse propter F 1—9 probabile non est, quibus procul dubio profanarum sententiarum initium continetur; locum multo inferiorem fuisse monstrat E. nam cum E 11 = C 27 (s. 44), E 12 = D 5 (s. 45), E 13. 14 = s. 51. 52 verisimiliter fuerint, iam E 15 = C 53 esse animadvertimus. itaque C 48—56 ante s. 53 collocandae non sunt. neque tamen ut nunc in Stobaeo leguntur eclogas περὶ δικαιοσύνης post

eclogas περὶ ἀρετῆς i. e. post C 47 demum exstitisse putaverim, nam C 47 et C 48 tam diversi sunt argumenti ut in antiqua sylloge hanc illam excepisse nullo modo credi possit. ita enim qui hoc gnomologium confecit sententias inter se conexuit ut non solum de eadem re plura deinceps componeret, sed etiam verborum et sententiarum quadam similitudine ductus ad nova procederet. sic quae cum C 47 coniungenda sint mox apparebit. C 48—56 autem si neque subiungendae sunt neque praefigendae sed uno loco inserendae, i. e. si Stobaeus in serie C 1—47 post s. 52 eas omisit utpote capiti nono aptiores quam primo, ut D 5—8 seposuit utpote libri II capitibus περὶ φιλίας magis convenientes, vix aliam sedem ab iis desertam esse conieceris quam post C 28—30 (s. 54—56) ubi agitur περὶ ἀληθείας καὶ δόξης, praesertim si conferas s. 11 καὶ δίκαιος οὐχ ὁ διὰ δόξαν τι νείμας ἀλλὰ δι' ἀλήθειαν et C 48 quae incipit Ὥσπερ ἀληθὴς ζυγὸς . . . οὕτω καὶ ὁ δίκαιος κριτὴς κτλ. nam tali modo verborum quadam repetitione solere nostrum gnomologum sententias inter se conectere infra videbimus. quare dum nova auxilia afferantur quibus aequior locus indicetur, C 48—56 (cum E 15 = C 53) inter C 30 et C 31 (qua de cf. adn.) ut s. 57—65 inserendas esse duxi.

facilior autem res est expeditu in ceteris quae Stobaeus servavit excerptis. atque quae in Flor. cap. 45 et 46 descripsit περὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν καὶ ἀρχῆς (C 57—67) quin ea quoque uno loco item coniuncta invenerit dubitari nequit. ex E quae comparari possint ut illarum ope quo referantur cognoscamus non adsunt, tamen de sede ambigendum non est. nam quominus inter C 1—47 inseramus argumento prohibemur ab illis diverso. sed eclogarum C 1—47 ultimis proponuntur οἰκονομικὰ quaedam et omnium extrema C 47 comparatio est de navigio petita, ab eadem autem imagine incipiunt C 57—67, ita ut illa transitum fieri appareat ad πολιτικὰ quae certe cum ultimis inter C 1—47 et rebus et stilo congruunt. quin etiam C 47 et C 57 et verbis et sententia tam arte inter se cohaerent ut, nisi illius memineris, quid C 57 sibi velint verba αὐτὸς ὀλίγοις ἀρκούμενος non prorsus intellegas. itaque C 57—67 cum C 1—47 (= s. 15—82) coniungere et his illa continuare (= s. 83—93) non dubitavimus; simul vides quam recte C 48—56 (περὶ δικαιοσύνης) a C 47 procul habenda esse supra contenderimus.

unum superest Stobaei excerptum seu potius excerpti exile fragmentum Vaticanum D 1—4 i. e. sententiae de deo, quas ex more illius aevi initio omnium positas fuisse non probabilis coniectura sed res est certissima. de eclogis quibusdam a Stobaeo Pythagorae (Flor. 13, 33—35) aut Hypsaei nomine (Flor. 97, 30) citatis postea dicetur.

restat E, non simplex sed duplex epitome E 1—7 et E 8—15 quae quam bene cum ordine supra demonstrato congruat non est quod iterum exponam. cum omnibus partibus optime convenit quamvis pauca et suo usus ordine delibaverit. tantum C 57—67 sprevisse videbatur, neque tamen prorsus neglexit. nam E 16 quidem cum C 67 tam cognata est, ut haud temere illi (= s. 93) hanc subiungas (= s. 94). quod si recte factum est, non minus recte cum E 15 sententias illas περὶ δικαιοσύνης C 48—56 ante C 57—67 et quae ab iis divelli nequeunt C 31—47 supra insertas esse comprobatur. — secuntur in E s. 17—25 quarum apud ceteros nulla recurrit. atque cum ex superioribus paucissima excerpserit, quod in extremis sententiis E tantum abundare videmus, sane mirum est. E 17 quidem et 18 ita comparatae sunt ut versus finem olim positas fuisse non negaverim (cf. e. g. Clitarchum qui inc. Ἕπου θεῷ, expl. Σοφοῦ . . μετὰ τὴν τελευτὴν τὸ κλέος ᾄδεται), sed quae restant siquidem omnia sunt Moschionis vix iusto ordine exhibentur. possis suspicari tertiam esse epitomen, si comparaveris E 19 cum s. 14 sqq. (τύχη), E 23 cum s. 24 sqq. (πενία), tamen reliquas quomodo interseras non liquet neque credi potest E in tertio hoc delectu ne semel quidem in eclogam incidisse a ceteris collectionibus allatam. quare tutius visum est E 17—25 suo loco relinquere et in fine omnium appendicis instar collocare. hoc unum addo, ut in Moschione E, plane eodem modo in Clitarcho C — quae eadem est collectio Parisiensis — priore parte satis accurate cum ceteris recensionibus congruere, nova multa in fine adicere.

his rebus feliciter peractis et de singulis collectionibus et de antiquo gnomologio Epicteti seu Moschionis rectius iudicari potest. atque F fragmentum tantum esse sive quintae fere particulae (s. 5—26) excerptum supra iam cognovimus. plura non exstare valde dolendum est, nam etsi nonnulla et ipse praetermisit (v. s. 18. 20ᵃ—22. 24), tamen ceteros tam longe superat, ut totam illam seriem s. 6—13 fere solus servaverit, nam frustulum tantum (s. 10) inde decerpsit E. sed magis etiam mirandum est vel pusillum illud fragmentum per medii aevi saecula adeo in deliciis habi-

tum esse ut totiens describeretur (cf. i. p. 11), praesertim in codicibus Βασιλικῶν ubi plerumque legitur inter testamentum Gregorii Theologi et tractatum de bissexto — 'sunt autem praecepta . . folium quartae formae unum vix excessura; quid enim multis ad recte beateque vivendum praeceptis opus?' ut dicit Kollarius ad Lambecii comm. 5, 338.

ad Stobaeum ut transeamus, ea primum examinanda sunt quae sat integra in Florilegio q. d. leguntur. atque auctor gnomologii post sententias de deo quas D servavit, in iis quae F potissimum debentur generaliter exorsus concludit s. 13 et 14 Μὴ πίστευε τύχῃ καὶ πιστεύσεις θεῷ, deinde pergit s. 15 Ὁ τύχῃ βίος συμπεπλεγμένος ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῷ κτλ. ab hac sententia in capite περὶ ἀρετῆς incipit Stobaeus et magnum deinde eclogarum numerum in opus suum transcripsit. sed mireris eum a s. 15 neque a s. 16 Ψυχὴ ὁμιλοῦσα ἀρετῇ ἔοικεν ἀεννάῳ πηγῇ κτλ. initium fecisse, nam s. 15 non ἀρετὴν spectat, sed τύχην de qua antea (inde a s. 12) agitur quamque mittit scriptor inde a s. 16 ut ad ἀρετὴν progrediatur; sed quoniam verborum structura s. 15 et 16 coniunctae sunt, ea de re cum Stobaeo non disceptabimus. verum ne proxima quidem proprie ad caput περὶ ἀρετῆς pertinent. nam ne dicam de s. 18 sqq. quae sunt περὶ ἁμαρτημάτων et quarum pars (s. 19—20[a]) mirum in modum sub Pythagorae nomine in cap. 13 περὶ παρρησίας legitur (cf. etiam Fl. 13, 24. 26. 27) et hanc ob causam a Stobaeo nunc omittitur, certe quae inde a s. 24 usque ad s. 43 (una excepta s. 25 qua de v. i.) plene descripsit, non sententiae sunt περὶ ἀρετῆς, sed περὶ πλούτου καὶ πενίας (suo prooemio instructae Ἐξέταζε σαυτὸν κτλ.) et περὶ σίτου καὶ ποτοῦ. quae omnia Stobaeus procul dubio ideo continuavit, quod eodem modo ea in exemplo suo coniuncta repperit neque in capita discripta habuit. nam capita si in codice fuissent aut tituli singulis partibus inscripti, in sua quaeque capita distribuisset et sententias περὶ πλούτου e. g. Flor. c. 91—97 dedisset. transcripsit igitur ut erant neque legentis sed suo commodo consuluit. quamquam ea illuc potius spectare eum non fugerat. nam ut s. 19—20[a] in Flor. cap. 1 omisit ne post Flor. 13, 33—35 iterarentur, ita s. 25 nullam aliam ob causam hic praeteriit nisi quod Flor. cap. 97 (inscr. σύγκρισις πενίας καὶ πλούτου), 30 etsi Hypsaei nomine eam iam collocatam videbat. — quae sequebantur sententiae περὶ φιλίας eas quidem separavit et exsecuit ut in libro II poneret unde sumpsit D, sed tam leviter rem egit, ut s. 44 quae manifesto eodem pertineret relinqueret et cum eclogis illis περὶ πότου dormitanter in capite περὶ ἀρετῆς describeret. utrimque igitur et s. 15 et s. 44 fines excessit, finibus diversissima inclusit.

inde a s. 44 quot eclogas περὶ φιλίας et qualia cum illis transiluerit non constat, cum libri I et II integri non supersint. sed in capite περὶ ἀρετῆς rursus pergit inde a s. 54, verum quae legimus aperte sunt sententiae περὶ ἀληθείας καὶ δόξης, quas ni fallor quod miscellae videbantur farragini capitis περὶ ἀρετῆς relinquere quam alium in locum deferre maluit. sententias 57—65 recte seiunxit et capiti περὶ δικαιοσύνης tribuit, sed in capite περὶ ἀρετῆς iterum inde a s. 66 composuit sententias primum περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας, deinde οἰκονομικὰ nonnulla tamquam alius locus non pateret, atque ea quoque procul dubio ita descripsit ut in suo exemplo coniuncta exstabant. tam diversa Stobaeus uno in capite constipavit sua ipsius dispositione neglecta, tamen ipsi neglegentiae debemus quod per tam prolixum excerptum ordinem atque nexum sententiarum qui antiquitus fuerunt recognoscere licet. quid mirum igitur quod Conr. Gesner ordinem codicum turbatum esse ratus transpositis eclogis Stobaeo succurrere sibi visus est et C 8—30 (s. 24 sqq. Ἐξέταζε σαυτόν, πότερα πλουτεῖν θέλεις κτλ.) et 35—45 (s. 71 sqq. Ὅπερ φεύγεις παθεῖν κτλ.) in cap. περὶ σωφροσύνης (5, 84—117), C 46 et 47 (s. 81. 82) in cap. περὶ φρονήσεως (3.77. 78) detulit et C 22 (s. 39) in cap. περὶ κακίας (2,30) repetivit, quamquam ne ita quidem ut bene dispositae essent perfecit. quae nunc O. Hense in codicum ordinem restituit (cf. mus. rhen. 39, 392), recte eum restituisse et rerum argumento et ceterarum collectionum ordine comprobatur. — in C 47 explicit excerptum varii argumenti capitis περὶ ἀρετῆς, ab oeconomicis sententiis politicas (C 57—67) Stobaeus separavit. quarum unam rettulit ad cap. 45 περὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν, reliquas ad cap. 46 περὶ ἀρχῆς κτλ. ut quae coniunctae erant non divelleret. locum quidem recte adsignavit, sed iterum compilatorem deprehendimus non nimis accuratum. nam cap. 46 περὶ ἀρχῆς καὶ τοῦ ὁποῖον χρὴ εἶναι τὸν ἄρχοντα si examinaveris, multa ibi reperies de aequo iudice dicta et similia eorum quae ex Epicteto capiti περὶ δικαιοσύνης mandaverat. qua re et ipsa id certe comprobatur, Epicteti sententias περὶ δικαιοσύνης a sententiis περὶ οἰκίας et περὶ πολιτείας remotas atque illis anteriores fuisse.

quae idcirco fusius persecutus sum, quia maxime idonea videbantur ad illustrandam artem atque rationem qua in componendo thesauro Stobaeus usus est. nam quod tam varia in uno capite congessit, documento est exemplum quod Stobaeus secutus est sententias non inscriptionibus seu paragraphis distinctas habuisse, sed delectum ipsum Stobaeum instituisse. quod quo iudicio fecerit vidimus. hinc autem explicatur diversa illa quae in Stobaeo observatur excerpendi consuetudo. nam e. g. placita philosophorum per omnia capita distribuit quippe quae ipsa secundum capita discripta essent eademque capita essent quae suae dispositioni fundamento erant. contra Epictetum in paucas easque maiores partes divisit et paucis capitibus adsignavit, quod etsi ad rem parum apte factum est, nobis eo utilius evasit ad pristinum ordinem recuperandum; rursus aliter in Epicteto rem gessit E qui ut verus florilegus hinc illinc sententias excerpsit et suo modo composuit. itaque Stobaeus e. g. definitiones s. 8 sqq. singulis capitibus tam convenientes praetermisit aut alia aliis adnexuit et diversissima constipavit potius quam iustam sedem quaereret. quae res ad fontes quoque Stobaei indagandos maximi est momenti. nam siquis dum sententiarum thesaurum condit Epictetum satis habuit paucis capitibus quoquo modo consignasse, ille collectionem ipse non composuit sed thesauro qui praesto erat usus paucis levi manu aliunde adiectis novam atque auctiorem tantum editionem paravit. haec igitur eiusque generis additamenta secernenda sunt, quibus secretis florilegium nanciscimur id quod Stobaeus adhibuit, nam multa fuerunt inde ab antiquissimis temporibus collecta quae iterum atque iterum describebantur, augendo minuendo transponendo nova facie induebantur. fundamenta operis ab ipso Stobaeo iacta non sunt, totam dispositionem aliunde accepit; quae male posita sunt magnam partem ei debentur, initia et exitus partium quas singulis capitibus ipse addidit non semper apte distinxit (ut in Epicteto et s. 15 et 44 una transcripsit), ita ut saepius et quae olim praecesserint et quae subiuncta fuerint aliquo modo divinare possimus (cf. de simili errore in Democratis sententiis a Stobaeo commisso de Stob. cod. Phot. p. 7[1]). prae ceteris autem caput περὶ ἀρετῆς (illuc enim omnia referri posse videbantur) ut nunc e codicibus restitutum est egregium adest Stobaei ingenii atque artis documentum. sed haec iam releganda sunt, nam de Stobaei fontibus et singulorum capitum velut c. 46 origine ac compositione et de gnomologiorum Graecorum historia universa alio loco uberius agetur. unum addam, Pythagorae et Hypsaei sententias (Flor. 13, 33—35 et 97, 30) in illo florilegio quod Stobaeus denuo edidit et Epicteteis auxit iam exstitisse, nam illarum gratia Epicteteae collectionis easdem sententias 19—20ª et 25 omittendas esse censuit (cf. s. p. 6); ni fuissent, ipse Stobaeus si exscripsisset, cum s. 19—20ª etiam s. 18 ibidem exhibuisset. sed neque aliis nominibus tam parva excerpta alio transferre neque in Epicteto ut Flor. 13, 34. 35 fieri videmus subsequentia lemmate τοῦ αὐτοῦ inscribere solebat (excepto tamen capite περὶ πολιτείας ubi codices nescio quo iure singulis eclogis τοῦ αὐτοῦ appingunt). utut est, ad Epicteti gnomologium redintegrandum cum s. 19—20 etiam Pythagorae s. 20ª quae e Flor. 13, 35 accedit aeque utemur. nunc videamus de Stobaei partibus deperditis.

si in eis quae exstant C cum F comparamus, inde a s. 15 Stobaeus omnia plene descripsit exceptis quas modo dixi s. 19—20ª. 25; quae antecedunt in F, in Florilegium non recepit. quae si in Eclogis posuit, nam sine causa nil abiciebat, fortasse similiter atque in libri III cap. 1 περὶ ἀρετῆς in libri I initio quod erat ἔπαινος φιλοσοφίας talia congregravit (praesertim cum profanarum sententiarum esset exordium), nam illud quoque multifarias eclogas comprehendit, velut Demetrii et Sosiadis easdem fere VII sapientium sententiarum collectiones quas nunc in cap. περὶ ἀρετῆς (1, 172. 173 Hense) legimus (cf. de Stob. cod. Phot. p. 67). ut in F, ita in E vix insunt quae Florilegii partibus inserere possis (cf. s. p. 5), quae restant igitur eadem cum diligentia probalititer in Eclogis paucis quidem capitibus exaravit. atque frustula quaedam Eclogarum Vaticani codicis beneficio nobis reddita sunt. quae tam parva sunt ut Epicteti quoque s. D 1—4 et 5—8 nonnisi rudera Epicteteorum capitis de deo et capitum περὶ φιλίας habenda sint. auctor enim qui philosophiam cottidianam tanta industria et verborum profusione persequitur, in sententiis de deo a quibus exorsus est non minus prolixum se praestiterat. quae in D exstant proprie non deum sed πῶς χρὴ εὔχεσθαι θεῷ spectant, multo plura sine dubio de diis et deorum cultu antecedebant in quibus illius aevi homines Pythagorici (cf. Sext. app. II) multi erant. alterum autem fragmentum de amicitia quod quem locum tenuerit ipsius Stobaei socordia (s. 44) prodidit, exile excerptum ex capitibus Stobaei deperditis esse collectione E demonstratur, in qua ex eisdem partibus nova plura accedunt.

nam cum in C 1—67 quae in E recurrant 6 sint, in iis quae inter C 27 et 28 excerpta sunt ut in Eclogis collocarentur 7 fere sunt περὶ φιλίας et quae cognatae sunt eclogae; cum D tantum 4 servaverit, plus 70 olim fuisse probabiliter conieceris, quarum specimen aliquod in D 5—8 recuperavimus. ex ceteris singulas quidem sententias ad certa capita (περὶ εὐδοξίας, περὶ φήμης sim.) facile rettuleris, sed Stobaeo hunc morem non fuisse vidimus ut sententias discerperet. ita neque s. 8 sqq. in Florilegio exscripsit neque s. 14 sim. in I cap. 6 περὶ τύχης neque s. 53 (E 6 quae cum eclogis de amicitia verisimiliter coniuncta erat) in II cap. 46 περὶ ἀχαριστίας. denique eorum quae restant E 16—25 neque numeris neque argumento abutar ad plenioris gnomologii formam refingendam, cum neque satis constet de his eclogis et si rem spectamus in Florilegium potius cadant quod integrum ad nos pervenit.

F cognovimus fragmentum esse ex gnomologii initio sumptum, Stobaeum repperimus totum gnomologium habuisse et per pauca capita distributum descripsisse (licet multa codicibus mutilatis perierint), restat ut quaeramus quo modo E et qui eiusdem est familiae Maximus in excerpendo Moschione versatus sit. atque ille quidem singulis sententiis hinc illinc delibatis et per duplicem (sive triplicem) epitomen excerptis re vera florilegium condidit et syllogen tam novam effecit, ut pristinae formae ne speciem quidem aut vestigia agnoscas. quo factum est ut e. g. E 12 = D 5, E 5 = D 8; E 8 = F 6, E 2 = F 16; E 9—11 = C 13—27, E 7 = C 36, vel ut ea quibus idem argumentum tractatur divulsa sint ut περὶ φιλίας E 11. 12 et E 3—5, E 14 et 23 (siquidem haec olim coniuncta fuerunt). nec solum paucas easque breviores elegit, sed etiam e contextu solvit velut s. 10 ex s. 8—13, ex s. 71 initium (cf. s. 44), ex s. 30 ultimam partem excerpsit, atque ut nunc in E leguntur, et E 1—12 et 13—25 omnes talem speciem prae se ferunt ut primo obtutu hae quidem ab Epicteto alienae videantur; sed breviores etiam e. g. sententiae περὶ δικαιοσύνης sunt, et formam coartatam excerptor reddidit: quid sit cur ab auctore ea abiudicemus ad s. 95 declarabitur. item verba interdum mutavit ut hac quoque re E a C longius distet quam F, cf. ad s. 18, et s. 32 cum breviatio minus cederet monstrum evasit; quamquam in ipso quoque Stobaeo haud minus differunt codices et Trincavelli editio, ubi multa consulto et audacius mutata sunt. quae si computaverimus, quidquid est cur apud Stobaeum Epicteto, in ceteris collectionibus Moschioni inscribantur, non diversae sunt syllogae, sed unius gnomologii varia exempla sive recensiones variis rationibus ex eodem fonte derivatae.

cum E coniungendus denique est Maximus, qui ubi Epicteti nomine nostras sententias affert, Stobaeanae sunt (ex collectionis Parisiensis epitome Stobaei deductae), ubi Moschionis, eiusdem est collectionis Parisiensis pars illa quam E designavimus. atque cum in Moschione E unum ducem sequeretur (cf. ad s. 29), accidit ut et excerpta eadem repeteret et verba (cf. ad s. 32) et ordinem teneret quem innovavit E, ita ut in singulis capitibus cum E congrueret, contra antiquam vero seriem peccaret, cf. Max. cap. 6 = E 3. 4. 5. 12 = s. 48. 49. 50. 45 (Max. cap. 8 = E 6. 14 = s. 53. 52; Max. cap. 12 = E 10. 23 = s. 32. 101 coll. 24 sqq.).

iam Epicteti seu Moschionis gnomologio omni ex parte ni fallor feliciter restituto, quoniam neque de unitate operis neque de ordine dubitari potest, sequitur ut de auctore atque compositione quid statuendum videatur exponamus. atque si rem spectamus e. g. in Stobaei capite περὶ ἀρετῆς varias partes facile distingui iam Henricus Schenkl (die epiktet. Fragmente p. 10) perspexit etsi universi gnomologii dispositio eum fugerat. naturam tamen atque indolem operis non plane assecutus est; certe quod esse dixit p. 13 ‘eine nach sachlichen Rubriken geordnete Sentenzensammlung unter dem Namen des Epiktet’ quam in capita discribere conatus est, non satis apte dictum est. nam non est florilegium sententiarum undique decerptum, sed unius auctoris sunt aphorismi, neque secundum capita ab auctore distributi, sed altera sententia ex altera ducta est ut tamquam filum quo omnes inter se conectuntur cernere possis. quo ordine procedant ut summatim comprehendamus titulis Schenkeli similibus utamur, ordinem secuti quem supra indagavimus. sunt autem sententiae

1—4 περὶ θεοῦ

5 sqq. exordium sententiarum profanarum (περὶ ἀδοκήτου φαντασίας) et 14—15 περὶ τύχης

16—23 περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ σωφροσύνης

24—31 περὶ πλούτου καὶ πενίας

32—43 περὶ τρυφῆς καὶ πολυτελείας

(32—33 ὅτι τὸ καλῶς ζῆν τοῦ πολυτελῶς διαφέρει

34—36 περὶ σίτου καὶ ποτοῦ

37—41 περὶ ἑστιάσεων

42—43 περὶ τῶν παρὰ πότον ὁμιλιῶν)

44—52 περὶ φίλων (καὶ χρημάτων)

53 περὶ ἀχαριστίας καὶ εὐχαριστίας

54—56 περὶ ἀληθείας καὶ δόξης
57—65 περὶ δικαιοσύνης
66—73 περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας
(66—68 περὶ ψυχῆς καὶ σώματος
69—73 περὶ ἐλευθέρων καὶ δούλων)
74—82 περὶ οἰκίας (καὶ φιλανθρωπίας)
83 sqq. περὶ πολιτείας.

quae tamen ab ipso auctore minime quidem tam distincte proferuntur. ut sententias περὶ θεοῦ mittamus (nam non nisi fragmenta servata sunt), qui s. 5 sqq. perlegerit, inveniet non simplices esse sententias, sed scriptorem generaliter exorsum similia similibus mirum in modum iniungere et tamquam verbo ad verbum deduci; ut voce ταράττει et ἀτρεμίζεις excitatur imago navis fluctibus agitatae, cui fortitudo in bello praestanda opponitur. deinde pergit ἀνδρεῖος γὰρ κτλ. et similiter ceteras virtutes persequitur, s. 13 autem ita concludit ut ad s. 11 et 12 tantum respicere videatur (δόξαν et τύχην), tum s. 14 relictis ambagibus pronuntiat Μὴ πίστευε τύχῃ καὶ πιστεύσεις θεῷ. iam τύχη menti inhaeret et sequitur s. 15 Ὁ τύχῃ βίος συμπεπλεγμένος ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῷ· καὶ γὰρ κτλ. cui statim apponit eadem verborum structura s. 16 Ψυχὴ ὁμιλοῦσα ἀρετῇ (cf. 13 ex.) ἔοικεν ἀεννάῳ πηγῇ· καὶ γὰρ κτλ. vides non sententias esse florilegii in modum compositas aut secundum argumentum dispositas, sed ut dixi aphorismos qui non interrupto fere filo producuntur, atque ita ut saepius non res sed verbum quoddam proximae originem dederit. longum est singula persequi, quare infra diductis litteris verba aut notiones intermedias expressi, ut aliquo modo significarem quomodo singulae sententiae inter se cohaereant. pauca tamen nota digniora afferam, cetera in notis indicabuntur. s. 20[a] etsi a Stobaeo Flor. 13, 35 inter Pythagorea exhibetur inserui, nam coniuncta est cum Flor. 13, 33. 34 = s. 19. 20, verbum autem πάθος quod incidit, ansam dedit s. 21 Κόλαζε τὰ πάθη κτλ. ut lacuna quae erat inter C 4 et 5 iam optime expleatur. post s. 22. 23 (quas genuit recordatio s. 11) novum alitum ducit et sollemniter novam rem aggreditur s. 24 Ἐξέταζε σαυτόν, πότερα πλουτεῖν θέλεις ἢ εὐδαιμονεῖν κτλ., ut post sententias de deo s. 5 inc. Παραφύλαττε σαυτὸν ἐν παντὶ τῷ βίῳ κτλ. sed harum quoque sententiarum origo inest in s. 1 Θεοῖς θῦε μὴ ἡνίκα ἂν πλουτήσῃς, ἀλλ' ἡνίκα ἂν φρονήσῃς, τὸ γὰρ.. φρονεῖν μόνον ἴδιον εὐδαιμόνων. secuntur largae sententiae περὶ πλούτου et de similibus, sed et ipsae quamvis arte inter se coniunctae sint, aphorismorum instar omnes proferuntur, ut κομματικοὶ λόγοι quos dixit Simplicius Pythagoricorum. caesura certe est inter s. 43 et 44, etsi lacunam statuere non audeo, cum Stobaeum qui post s. 44 eclogas περὶ φιλίας resecuit, ante s. 44 alia transiluisse parum probabile sit; praeterea προσομιλοῦντα fortasse cum ὁμιλίαις s. 42 conferri potest. contra plura in hac parte interciderunt ubi integra Stobaei excerpta desiderantur; nonnulla certa lacuna absumpta sunt ante s. 54, quia nexus turbatus est. in sequentibus quod s. 54—56 sententias περὶ δικαιοσύνης subiunxi, iam magis etiam apparet me recte fecisse. porro s. 66 sqq. a praecedentibus maxime quidem distant, sed verba si respicio Ἐλευθερία καὶ δουλεία, τὸ μὲν κτλ. quibus novam rem se exordiri quasi ipse profitetur, quaedam excidisse non contenderim. ceterum ut s. 54—56 et 57—65 ad s. 11 respiciunt, ita fortasse s. 66 τύχη et προαίρεσις quodammodo ad s. 12 redeunt. tum s. 82 et 83 et 84 (Stobaei περὶ ἀρετῆς ultima et περὶ πολιτείας c. 45 et 46 primae) quam bene conveniant supra exposui, in eadem autem imagine omnes versantur. ultra s. 93 Stobaei excerpta non adsunt, sed plura sine dubio fuerunt, atque E 16 etsi non ipsi s. 93 subiunctam dixerim tamen haud procul ab ea afuisse affirmaverim. quae restant qualia fuerint et quibus rebus totum gnomologium finiverit, prorsus incertum, quoniam ad hanc quaestionem solvendam E 17—25 aliqua cum probabilitatis specie uti non licet.

auctor quis fuerit difficile dictu est. ab Epicteto haec prorsus aliena esse, vix est quod moneam; quantum Epictetus personatus ab illo distet, exemplo esse possunt s. 2—4 coll. Epict. fr. 17 Schenkl (Stob. Fl. 4, 92 M.), s. 32 coll. fr. 18 (Stob. Fl. 4, 93 M.), s. 41 coll. fr. 25 (Stob. Fl. 20, 67 M.) cf. Schenkl die epictet. Fragm. p. 14 et Epict. p. 461, et magis etiam apparebit ex Schenkeli indice Epicteteo. neque de Moschionis nomine certa proferre licet (cf. Fabricius Bibl. Graec.[1] 12, 705, Bandini catal. bibl. Laur. 1, 532, Lambecii comment. bibl. Vindob.[2] 5, 338, Joecher Gelehrtenlexicon sub nomine, Meineke Ber. ü. d. Verh. d. Akad. Berlin. 1855, 239, Wachsmuth Studien p. 129). aetatem aliquo modo circumscribere liceret si quos ille fontes sive auctores adhibuerit definiri posset; velut in Sexto est ubi priorum gnomologiorum vestigia recognoscas, sed in Epicteteis mihi non contigit ut talia detegerem. certe multa habent quae apte cum Sexto et Pythagoricis conferantur, sed minime eis 'cum Sexti sententiis permulta sunt communia' nisi ad vulgaria descendas, immo alterum alteri ad manus fuisse audacter

nego. neque similibus locis undecumque ut solent corrasis abuti volui inutilibus nisi faciunt ad quaestionem de gnomologiorum origine et propagatione provehendam. alia auxilia exspectanda sunt et cetera quotquot exstant gnomologia quo decet modo recensenda et pertractanda, antequam illorum historiam perscrutari poterimus. ita de Epicteto omnis opinio dubia haerebit, dum de Pythagorae (diversi illius quidem a Sexti familiae Pythagoricis) et Hypsaei sententiis certiores fiamus et quales fuerint, unde venerint exploratum habeamus, quas non ab ipso Stobaeo appositas sed iam in antiquiore thesauro lectas fuisse supra demonstravimus, plura autem de his etiamnunc sciri posse spondeo. interim cum hanc de nostro auctore quaestionem ad finem perductam non haberem et ut perduceretur altius repetendum esset quam nunc fieri potest, suspicionibus de persona patria aetate disciplina abstinere malui. sed cum gnomologio restituendo operam dederimus et ipsas sententias infra propositurі simus, id addendum videtur ut verborum structura et compositione examinata peculiare scriptoris ingenium atque indoles paucis demonstretur.

Epictetum si cum Sexto Pythagoricisve comparaveris, et quam longe distent statim elucebit et illius naturam clarius perspicies. noster verbis abundat neque unquam verbis contentus sententiarum ieiunitatem verborum tinnitu superare, stultitiam et ineptiam celare studet; Sextus in verbis longe parcior, non semper perspicuus aut probatae sapientiae, at sobrius et modestior. ut in verbis turgidus, ita in rebus ille vulgaria profert et ad humillima delabitur, Sextus cui σοφὸς ἀνὴρ et πιστὸς continuo in ore est (apud nostrum ne semel quidem), in omnibus sapientis antiqui exemplum imitatur. Sextus sententias quidem non nullo ordine effundit neque in florilegii modum componit, sed solutior est et singula ut cuiusque rei in mentem venit libere emittuntur, ita ut qua similitudine et quo idearum nexu cohaereant divinare potius quam cernere possis. contra noster in verba proruit, verbo aliquo ductus ad nova procedit, saepe uno verbo monitus (cf. 65) alia adnectit, in concludendo a proposito aberrat, tamen ab ultimis semen accipit quo proximae fruges oriuntur (cf. 8—15 et 16 sqq.), saepe redit ad argumentum cuius memoria menti inhaeret, verba ita inflectit et detorquet ut semper novi quiddam effingat sensus nulla fere habita ratione; gliscit aliquod verbum et paullo post prosilit, quae semel dixit per ambages repetit et ubi minus feliciter opera cessit novis sententiis superimpositis emendare et amplificare conatur. multum deinde interest in sententiarum structura. Sexti praecepta brevia sunt, simplicia, verbis quae cuique sententiae conveniunt expressa, forma in rebus tam similibus semper variata. Epictetus omnia uno stilo describit, ad unam regulam exigit, tam constanter unum exemplum eandemque formam sequitur, ut si unam sententiam legeris, totum scriptoris ingenium cognitum habeas. vide e. g. s. 49 Βέλτιον πολλὰ χρήματα ἀπολέσαντα | ἕνα φίλον κτήσασθαι | ἢ ἕνα φίλον ἀπολέσαντα | πολλὰ χρήματα κτήσασθαι. antitheses sunt et antitheseon tam amans est, ut ne verbum quidem proferre queat quin alterum opponat. ita vel simplicissimas res per antithesin pronuntiat velut s. 14 Μὴ πίστευε τύχῃ καὶ πιστεύσεις θεῷ, s. 17 Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι, πρῶτον πίστευσον ὅτι κακὸς εἶ, cf. s. 8—12. 76 al. eandem ob causam comparationes in deliciis habet, quae egregiam praebent materiam ad talia fingenda velut s. 57 Ὥσπερ ἀληθὴς ζυγὸς | οὔτε πρὸς ἀληθοῦς εὐθύνεται ζυγοῦ | οὔθ' ὑπὸ ψευδοῦς κρίνεται, | οὕτω καὶ ὁ δίκαιος κριτὴς | οὔθ' ὑπὸ δικαίων εὐθύνεται | οὔτε παρ' ἀδίκοις δικάζεται. ad hanc antitheseos formam omnia redeunt, quamquam non sine arte hac quoque in re varietatem aliquam assecutus est et antitheseon genera modo simplicia modo ampliora in classes discribere possis. verum res tam clara et perspicua ut pluribus persequi taedeat; ne verba iterum exscribam ipsas sententias adeas. sed Sexti ea non sunt similia neque apud ullum alium scriptorem tantam stili constantiam me repperisse memini. ceterum hac dementia saepius trahitur ad insulsissima effata, dum verba sequitur sententiam perdit, multa quae propter antithesin infeliciter opposuit, mox detorquet, ut aliquid dixisse videatur; est tamen ubi nisi hac consuetudine perspecta quid voluerit extricare non possis (cf. 25). exempla in notis cum cura indicavi.

item in rebus quas tractat intra angustos fines se continet. argumenta composuimus; de deo initio egit, in sequentibus raro (s. 14. 39. 50) meminit, cum Sextus et Pythagorici ad deum omnia referant. de pietate erga parentes quae in his gnomologiis cum deorum cultu sociari solet, et de matrimonio et liberis ne verbum quidem. contra multa de paupertate, multa de servis, iudicibus, viris rei publicae studiosis, multa etiam de πολυτελείᾳ in cenando et in aedificiis struendis. sed in his rebus omnibus sapientiam sequitur cottidianam et adeo vulgarem ut hominem rusticum et

philosophia leviter imbutum se praebeat. hominis singularitatem cognosces si e. g. contuleris quae περὶ τροφῆς Musonius scripsit (Stob. Fl. 17, 43 M.), nam ille quoque περὶ τροφῆς εἰώθει μὲν πολλάκις λέγειν καὶ πάνυ ἐντεταμένως ὡς οὐ περὶ μικροῦ πράγματος οὐδ' εἰς μικρὰ διαφέροντος, ᾤετο γὰρ ἀρχὴν καὶ ὑποβολὴν τοῦ σωφρονεῖν εἶναι τὴν ἐν σιτίοις καὶ ποτοῖς ἐγκράτειαν, et περὶ σκέπης (Stob. Flor. 1, 209 H. 1, 84 M. cf. Flor. 85, 20 M.), aut cum s. 32 sim. composueris Aristotelis fragmentum apud Stob. Flor. 3, 25 (cum Hensei adn., 3, 54 M.). neque minus in comparationibus ad humillima descendit (cf. s. 88—90), quae longe differunt e. g. a gnomicis illis homoeomatis (ut Socratis sunt apud Stobaeum) quorum multae inde ab antiquis temporibus ferebantur collectiones propediem edendae. denique in verborum delectu et compositione multa insunt quae apud alium scriptorem vix reperias. sermone saepe utitur tam depravato ut barbarum potius quam Graecum audire tibi videaris, et ni fallor linguae Graecae vulgaris exemplum nobis servatum est non commune. quibus ex rebus num quid de aetate et patria auctoris effici possit, huius rei peritioribus iudicandum relinquo; singula enumerare supersedeo quae rectius ad ipsas sententias adnotari videbantur.

sed ne intermina evadat praefatio, iam paucis de editione nostra additis concludamus. atque cum ea quae de restituendo gnomologio dicenda haberem apte explicari non posse viderem nisi ipsis sententiis adiectis, eas saltem ita edere constitui ut simul naturam atque compositionem monstrarem, et omnibus una propositis viam aperirem ad quaestionem de auctore atque disciplina definiendam. quare verba ita exprimenda curavi ut antitheseon membra pleraque in cola discripta essent quo facilius et sensus et structura perspicerentur, diductis autem litteris quantum quidem fieri potuit nexum atque argumenta sententiarum indicarem. deinde quoniam editores animadverti ad indolem scriptoris non satis attentos nonnulla minus recte peregisse et indignius visum est scriptorem qualemcumque male intellectum exhibere, operam dedi ut non solum verba accurate recenserem, sed in notis quam brevissime significarem quidquid ad sententias explicandas facere videretur — opus et laboris et taedii plenum. ne tamen fines excederem, intra scriptoris verba me continui, neve verba notarum mole obruerem, observationum corollarium cum indiculo subiunxi. — varias lectiones potiores tantum attuli. nam syllogae F lectionum farraginem satis visum est semel emisisse Schenkelium, Stobaei editio ab Henseo summa cum cura parata iam prela exercet, E cum ceteris partibus collectionis Parisiensis et Maximum (quem in E plerumque, in Stobaeo rarius adscivi) ipse propediem proferam. ceterum singulas quibus Epicteti sive Moschionis gnomologium componitur collectiones commode expressas ut dixi habes in Epicteti libris a Schenkelio edendis.

Notarum index.

D = Ἐπικτήτου sententiae ap. Stob. Ecl. fragm. 11—14. 17—21 in cod. Vat. 1144 saec. XV fol. 209^{v} (mus. rhen. 47, 131)

C = Ἐπικτήτου sententiae ap. Stob. Flor. cap. 1. 9. 45. 46, codd. MASTr.BrL(C.Par.) lectiones plurimas O. Hense Schenkelio, alias mihi commodavit, in cap. 1 (cf. s. p. 3) Hensei editio praesto erat

F = Μοσχίωνος ὑποθῆκαι (v. Schenkl die epiktet. Fragm. p. 77, Epictet. p. 486), in codicibus

A = Vind. iur. 1 s. XI ex. fol. 342^{v} | Vind. theol. 289 s. XV fol. 28^{v} | Par. 1357^{a} s. XIV fol. 292

B = b) Marc. 173 s. XII fol. 237^{v} | Par. 1346 s. XI fol. 273^{v} (336)

c) Arundel. 516 s. XII fol. 355 | Barocc. 173 s. XIII fol. 349

d) Vat. 854 s. XI fol. 264^{v} (eius apographon Vat. 855 s. XV—XVI fol. 311^{v}) | Par. 1356 s. XIV fol. 5^{v}

e) Laur. IV 10 s. XII fol. 299^{v} (eius apographon Barber. III 81 s. XVI fol. 97)

f) Ottob. 418 s. XIV fol. 72^{v})

g) nondum collati Vat. Pal. 13 s. XII fol. 346 | Leid. Voss. (Catal. p. 402, 18)

h) de cod. Hermolai Barbari cf. Centralblatt f. Bibliotheksswiss. 1, 387

E = Μοσχίωνος γνῶμαι (C. Par. prof. 300—324) in cod. Paris. 1168 s. XIII fol. 102 et Max(imo)

* * *

1[a] Θεοὺς δικαίᾳ καὶ μεμετρημένῃ διαθέσει τίμα,
ἀλλὰ μὴ ἀμέτροις δωρεαῖς κολάκευε·
οὔτε γὰρ κολακείᾳ χαίρει θεὸς
οὔτε ὁ κολακεύων τιμᾷ τὸ θεῖον.
[b] θεοῖς θῦε, μὴ ἡνίκα ἂν πλουτήσῃς,
ἀλλ' ἡνίκα ἂν φρονήσῃς·
τὸ μὲν γὰρ πλουτεῖν καὶ τῶν κακοδαιμόνων,
τὸ δὲ φρονεῖν μόνον ἴδιον εὐδαιμόνων.

2 Παρὰ θεῶν μὴ συνεχῆ αἴτει ὑγίειαν σώματος,
ἀλλὰ διηνεκῶς λάμβανε σωφροσύνην ψυχῆς, καὶ
οὔτε ῥᾳδίως νοσήσεις οὔτε νοσῶν δυσαρεστήσεις.

3[a] Μὴ ὧν ἐπιθυμεῖς ταῦτα παρὰ θεῶν αἴτει, ἀλ-
λ' ὅπως αὐτῆς ἀπαλλαγῇς τῆς ἐπιθυμίας τοῦτο
ζήτει παρὰ θεῶν.
[b] τότε σου εἰσακούουσιν οἱ θεοί,
ἡνίκα ἂν μὴ περὶ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ περὶ τῶν κα-
λῶν εὔχῃ,
καὶ τότε σοι δώσουσι τὰ καλά,
ἡνίκα μὴ ἡδονῇ, ἀλλ' ἀρετῇ χαίρεις.

4 Μέμνησο παρὰ τῶν μεγάλων αἰτεῖν τὰ μεγάλα,
μικρὰ γὰρ οὐκ ἂν δοῖεν·
οὐδὲν θεοῦ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον·
εὐχόμενος τοιγαροῦν θεοῖς αἴτει τὰ θεῖα,
ὧν οὐδὲν σάρκινον καὶ γήινον ψαύει πάθος.
1—4 = D 1—4 (Stob. fr. 11—14)

* *

5 Παραφύλαττε σαυτὸν ἐν παντὶ τῷ βίῳ,
μὴ λάθῃ σε συναρπάσασα ἀδόκητος φαντασία
ἢ φόβῳ καταπληξαμένη ἢ ἡδονῇ γοητεύσασα
ἢ ἐπιθυμίᾳ παραλογισαμένη ἢ λύπῃ ἐξαλλοιώσασα
ἢ ὀργῇ ἐξοιστρήσασα ἢ δόξῃ ἐκθυελλώσασα·
6 ἔπειτα πράττειν ἀναγκάσῃ οἷς ἐγχειρῶν μὲν οὐ
παρακολουθεῖς, παυόμενος δὲ μετανοεῖς,
ταράττῃ δὲ τὰ πλείονα καὶ ἀτρεμίζεις ἥκιστα,
δίκην ἀκυβερνήτου νεὼς ἐν χειμερίῳ κλύδωνι
ἢ ὑπ' ἀντιπάλων ῥιπιζομένης ἀνέμων ζόφῳ.
7 Ἀλλὰ γὰρ ὡς ἐν πολέμῳ τινὶ χρώμενος ὅπλῳ τῷ
λόγῳ πρὸς τὴν κακίαν καὶ σκοπῶν τὸ καλὸν καὶ
προβαλλόμενος, διατέλει ὑπάρχων
τὸ μὲν ἦθος εὐσταθής, τὴν δὲ γνώμην εὐσθενής,
τὸν δὲ λόγον ἐμβριθής, τὴν δὲ πρᾶξιν εὐπρεπής·
καὶ τὴν μὲν ὄψιν σεμνός, τὴν δὲ ὁμιλίαν ἤπιος,
τὸν δὲ τρόπον ἥμερος·
εὐγνώμων δὲ τὴν διάνοιαν, τὸν δὲ βίον χρηστός·
μὴ θρασὺς καὶ ὀργίλος, ἀλλὰ θαρσαλέος καὶ πρᾷος.
8 Ἀνδρεῖος γὰρ οὐχ ὁ τύπτων καὶ καταβάλλων τὰ
σώματα,
ἀλλ' ὁ ἀνεξικακῶν καὶ πάντῃ ἑστὼς τῇ διανοίᾳ·

de deo et deorum cultu plura initio exciderunt cf. p. 7, si minus, inciperet θεοὺς τίμα κτλ.; nunc praeter 1—4 de deo fere nihil cf. 14. 39. 50 ‖ 1 θεοὺς θεὸς θεῖον cf. 4 ‖ δικαίᾳ (cf. 43 ex.) καὶ μεμετρημένῃ διαθέσει propter ἀμέτροις δωρεαῖς ‖ ἡνίκα ἂν manifesto sensu finali coll. 2—4 et 24; cf. coroll. ‖ καὶ τῶν κακοδαιμόνων, contra μόνον ἴδιον (sine τῶν) εὐδαιμόνων apte ‖ 2 συνεχῆ αἴτει, contra διηνεκῶς λάμβανε ob penuriam verborum cf. 3 αἴτει — ζήτει ‖ αἰτεῖν 2—4 cf. 91—92 ‖ καὶ οὔτε ῥᾳδίως (cf. 50) νοσήσεις κτλ. mira conclusio ‖ de clausula καὶ . . νοσήσεις κτλ. cf. coroll. ‖ 3 τότε σου εἰσακούουσιν (non futuro), ἡνίκα ἂν περὶ τῶν καλῶν εὔχῃ, καὶ τότε σοι δώσουσι τὰ καλά κτλ. progressio est ‖ cf. 43 ἡνίκ' ἂν — τότε μὴ ἔα κτλ. ‖ ἡνίκα ἂν . . εὔχῃ — ἡνίκα . . χαίρεις (cf. 1) ‖ εὔχῃ περὶ ‖ ad ἀρετὴν omnia tendunt ut 13 ‖ 4 μέμνησο, ὅτι 37. 41 ‖ περὶ τῶν μεγάλων (cf. 3) cod.: corr. Schenkl, cf. 79 ‖ εὐχόμενος τοιγαροῦν κτλ. cf. 31 κτησάμενος τοιγαροῦν κτλ. cf. 38. 77. 32. 43 ‖ γήινον cf. 51 ‖ ψαύει cf. 66 ‖ 5 παραφύλαττε σαυτὸν novum exordium (et hinc F incipit) cf. 24 ἐξέταζε σαυτόν ‖ ἢ φόβῳ κτλ. similis abundantia ut 7. 8—12 (cf. ad 15/16), ordo nullus ‖ καταπληξαμένη cf. 26. 90 ‖ γοητεύσασα cf. 75. 93 ‖ ἐξοιστρώσασα A ‖ 6 ἀναγκάσῃ scripsi (cum Par. 1356) cf. 35: Ἔπειτα πρ. ἀναγκάσει ut novam sent. rell.; 5/6 φαντασία — πράττειν ‖ ἐπιχειρῶν A ‖ ταράττῃ δὲ τὰ πλείονα καὶ ἀτρεμίζεις ἥκιστα adiectum propter 5 ἐκθυελλώσασα, inde δίκην ἀκυβερνήτου νεὼς κτλ. ‖ ἢ et ζόφῳ delenda vid. (καὶ ζόφῳ c) ‖ ῥαπιζομένης A ‖ 7 ἀλλὰ γὰρ cf. 87 ‖ πολέμῳ] πόλει B ‖ τινὶ] de pronomine in comparationibus addito cf. Usener der h. Theodosios p. 114 ‖ ὡς ἐν πολέμῳ χρώμενος ὅπλῳ cf. 13 ὡς ἀλ. δυνάμει χρώμενος ‖ προβαλλόμενος διατέλει· ὑπάρχων Schenkl: corr. Brinkmann; διατέλει cf. 61 ‖ ὑπάρχων frequentissimum cf. 28. 40. 41. 43. 46. 66. 70. 71. 73 ‖ τὸν δὲ λόγον post χρώμενος ὅπλῳ τῷ λόγῳ ‖ 8—13 numerorum inconcinnitatem (coll. 46) pro-

9 καὶ ἐγκρατὴς οὐχ ὁ τῶν ἀπόντων ἀπεχόμενος,
ἀλλ' ὁ τῶν παρόντων μὴ ἁπτόμενος·
5—9 = F 1—5

10 καὶ σώφρων οὐχ ὁ τῶν κωλυομένων μὴ ἁπτόμενος. ἀλλ' ὁ τῶν συγχωρουμένων φειδόμενος·
10 = F 6 = E 8 (Max. c. 3)

11 καὶ δίκαιος οὐχ ὁ διὰ δόξαν τι νείμας,
ἀλλ' ὁ δι' ἀλήθειαν·

12 καὶ φρόνιμος οὐχ ὁ διὰ τύχην τι ποιήσας,
ἀλλ' ὁ διὰ προαίρεσιν.

13 Ἵν' οὖν δόξῃ μὲν ᾖς ἀχείρωτος,
τύχῃ δὲ ἐλεύθερος, κακίᾳ δὲ ἀπολιόρκητος,
μὴ ὡς κειμηλίους δεξάμενος ἀπόθῃ τοὺς λόγους,
ἀλλ' ὡς ἀλεξικάκῳ δυνάμει χρώμενος ἴθι ἐπὶ θύρας ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονήσεις.

14 Μὴ πίστευε τύχῃ καὶ πιστεύσεις θεῷ.
11—14 = F 7—10

15 Ὁ τύχῃ βίος συμπεπλεγμένος ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῷ·
καὶ γὰρ ταραχώδης καὶ ἰλύος ἀνάμεστος καὶ δυσέμβατος καὶ τυραννικὸς καὶ πολύηχος καὶ ὀλιγοχρόνιος.

16 Ψυχὴ ὁμιλοῦσα ἀρετῇ ἔοικεν ἀενάῳ πηγῇ·
καὶ γὰρ καθαρὸν καὶ ἀτάραχον καὶ πότιμον καὶ νόστιμον καὶ κοινωνικὸν καὶ πλούσιον καὶ ἀβλαβὲς καὶ ἀνώλεθρον.

17 Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι,
πρῶτον πίστευσον, ὅτι κακὸς εἶ.
15—17 = F 11—13 = C 1—3 (Stob. Fl. 1, 125—127 H.)

18 Βέλτιον ὀλιγάκις πλημμελεῖν ὁμολογοῦντα
σωφρονεῖν πλεονάκις
ἢ ὀλιγάκις ἁμαρτάνειν λέγοντα
πλημμελεῖν πολλάκις.
18 = C 4 (St. 1, 128) = E 1 (Max. c. 26)

19 Τὰ ἁμαρτήματά σου πειρῶ μὴ λόγοις ἐπικαλύπτειν, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐλέγχοις.

20 Οὐχ οὕτως χαλεπὸν τὸ ἁμαρτάνειν,
ὡς τὸ ἁμαρτάνοντα μὴ ἐξελέγχειν.
19—20 = F 14—15

20a Ὥσπερ σωματικὸν πάθος οὐ κρυπτόμενον
οὐδὲ ἐπαινούμενον ὑγιάζεται,
οὕτως οὐδὲ ψυχὴ κακῶς φρουρουμένη καὶ συναγορευομένη θεραπεύεται.
19—20a = Stob. Fl. 13, 33—35 M. (Πυθαγόρου)

21 Κόλαζε τὰ πάθη, ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν τιμωρῇ.

22 Μὴ οὕτως τὸ ἐκ τῆς δόξης αἰσχύνου,
ὡς τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας ἀπόφευγε.
21—22 = C 5—6 (St. 1, 129—130)

pter F relictam excusaveris || ἀνδρεῖος ex 7 explicatur, tamen 9—12 similiter adnectuntur || πάντῃ cf. 24. 28. 42 || ἑστὼς τῇ διανοίᾳ propter καταβάλλων τὰ σώματα || 9/10 μὴ ἁπτόμενος non male repetitum | 10 ex 8—13 solam excerpsit E quare non mirum quod Σώφρων ἐστὶν οὐχ ὁ E Max., cf. 30 et coroll. || 11 τι languide, nec multo aptius 12 || νείμας et 12 ποιήσας post τύπτων κτλ. cf. 47 | 12 διὰ τύχην .. διὰ προαίρεσιν propter 11 | 13 mirum effatum: conclusio 11/12 (distant 8—10) respicit etsi minime convenit, κακίᾳ adiecta est, ἀλλ' ὡς ἀλεξικάκῳ δυνάμει χρώμενος (τοῖς λόγοις) cfd. cum 7 χρώμενος ὅπλῳ τῷ λόγῳ, et pervenit feliciter ad portas virtutis (cf. 3. 16 sqq.) et εὐδαιμονίαν (cf. 1. 24) || τύχῃ — ἀπολιόρκητος om. A || τύχῃ δὲ ἐλεύθερος propter concinnitatem cf. coroll. || ἀποδεξάμενος A | 13/14 καὶ εὐδαιμονήσεις — καὶ πιστεύσεις | 15/16 non satis bene sibi respondent, cf. 33. 46 | 16 ὁμιλήσασα F || καθαρὸν κτλ. de ὕδατι cogitat, et spectant 15/16 aquam potius quam vitam et animam | 17 tamquam propositio s. 18—23 || εἰ βούλει ... πρῶτον πίστευσον cf. 85 εἰ πρόκειταί σοι ... πρῶτον ἀνάθες, aliter πρότερον 59. 71 || πίστευσον cf. 14 || 18 βέλτιον ὀλιγάκις ὁμολ. κατορθοῦν σωφρονεῖν πολλάκις ἢ κτλ. E (qui ab ea incipit) et Max. e coniectura, male ut sententiarum nexu demonstratur || ἁμαρτεῖν Tr. | 19—20 (= F 14—15) quibus accedit 20a apud Stobaeum leguntur cap. περὶ παρρησίας (Flor. 13, 33—35 Mein., 13, 53—55 Hense), sed 19 Πυθαγόρου, non Ἐπικτήτου nomine, 20. 20a τοῦ αὐτοῦ inscriptae. videtur in cap. περὶ ἀρετῆς omisisse (non tamen s. 18) utpote cap. 13 iam exstantes cf. p. 6; 20a quo 20 et 21 inter se conectuntur, necessario inserendum erat cf. p. 7. 9 || 19 sententia distorta, exspectaveris ἀλλ' ἔα θεραπεύειν ἐλέγχοις (τὰ ἁμαρτήματά σου) sed cf. 20 || πειρῶ cf. 23. 69 || καλύπτειν A Stobaei | 20 de forma cf. 22 || οὕτως B: οὕτω A et Stob. cf. 22 || τὸ prius om. Stob. || ὡς τὸν in Stob. A e coni. propter τὸ prius om. | 20a θεραπεύεται cf. 19 || ἐπαινούμενον propter συναγορευομένη || κακῶς (καλῶς L) brevius dictum cf. 38 || 21 κόλαζε τὰ πάθη hac forma propter 20a etsi πάθος ibi alio sensu || 22 sq. propius ad 18—20a recedunt quam ad 21 quae incidente v. πάθος adiecta est || οὕτω Tr. cf. 20 || τὸ ἐκ τῆς δόξης tamquam πάθος (cf. 20a. 21, ut 46 οἱ κόλακες, οἱ φθονεροί, οἱ χρηστοί scil. φίλοι) sive ἁμαρτεῖν, non accurate dictum, sed ex proximis explicandum: αἰσχρὸν add. Buecheler Wachsmuth; τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας propter meram concinnitatem (ἐκ post. om. Tr.,

23 Εἰ θέλεις καλῶς ἀκούειν, μάθε καλῶς λέγειν·
μαθὼν δὲ καλῶς λέγειν πειρῶ καλῶς πράττειν,
καὶ οὕτω καρπώσῃ τὸ καλῶς ἀκούειν.
23 = F 16 = C 7 (St. 1, 131) = E 2 (Max. c. 43)

24 Ἐξέταζε σαυτόν, πότερα πλουτεῖν θέλεις ἢ εὐδαιμονεῖν·
καὶ εἰ μὲν πλουτεῖν, ἴσθι ὅτι οὔτε ἀγαθὸν οὔτε ἐπὶ σοὶ πάντη,
εἰ δὲ εὐδαιμονεῖν, ὅτι καὶ ἀγαθὸν καὶ ἐπὶ σοί,
ἐπεὶ τὸ μὲν τύχης ἐπίκαιρον δάνειον,
τὸ δὲ τῆς εὐδαιμονίας προαιρέσεως.
24 = C 8 (St. 1, 132)

25 Μὴ φεῦγε πενίαν, ἀλλ' ἀδικίαν·
οὐδεὶς γὰρ ὅτι πένης μετήλλαξεν, ἀλλ' ὅτι ἄδικος·
οὐκ οὖν οὐδ' ὅτι πλούσιος ὢν βιοῖ, ἐπαινετός,
ἀλλ' ὅτι δίκαιος.
25 = F 17 cf. Stob. Fl. 97, 30 M. (Ὑψαίου)

26 Καθάπερ ἔχιν ἢ ἀσπίδα ἢ σκορπίον ἐν ἐλεφαντίνῃ
ἢ χρυσῇ θεώμενος κίστῃ οὐ διὰ τὸ πολυτελὲς τῆς
ὕλης ἀγαπᾷς καὶ εὐδαιμονίζεις, ἀλλ' ὅτι λυμαντικὴ ἡ φύσις ἐκτρέπῃ καὶ μυσάττῃ,
οὕτω καὶ ἐπειδὰν ἐν πλούτῳ καὶ ὄγκῳ τύχης
θεάσῃ κακίαν ἐνοῦσαν,
μὴ καταπλαγῇς τὸ περιλαμπὲς τῆς ὕλης,
ἀλλὰ καταφρόνει τῆς ἐν τῷ τρόπῳ κιβδηλίας.
26 = F 18 (explicit) = C 9 (St. 1, 133)

27 Ὁ πλοῦτος οὐ τῶν ἀγαθῶν, ἡ πολυτέλεια τῶν κακῶν, ἡ σωφροσύνη τῶν ἀγαθῶν·
καλεῖ δὲ ἡ μὲν σωφροσύνη ἐπὶ τὴν εὐτέλειαν καὶ τὴν κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν,
ὁ δὲ πλοῦτος ἐπὶ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀφέλκει τῆς σωφροσύνης·
δυσχερὲς ἄρα πλουτοῦντα σωφρονεῖν ἢ σωφρονοῦντα πλουτεῖν.

28 Ὥσπερ εἰ ἐν νηὶ ἐσπάρης ἢ ἐτέχθης, οὐκ ἂν ἔσπευδες αὐτῆς κυβερνήτης ὑπάρχειν, ...
οὔτε γὰρ ἐκεῖ σοι φύσει ἡ ναῦς συνέσται
οὔτε ἐνταῦθα ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ πάντη ὁ λόγος.
ὅπερ οὖν σοι φυσικὸν καὶ συγγενές, ὁ λόγος,
τοῦτο καὶ οἰκεῖον ἡγησάμενος τούτου ἐπιμελοῦ.

prius om. A) ‖ 23 εἰ βούλει Tr. solus, cf. 17. 60. 69. 73. 74. 46[d]. 43. 33: εἰ θέλεις rectum esse docet subsequens θέλεις (24); notandum autem in enuntiatis ab εἰ βούλει (θέλεις cf. 85 εἰ πρόκειταί σοι, 69 πειρῶ al.) incipientibus infinitivum in fine poni (aliter 72. 88) ‖ μάθε C: μάνθανε E ‖ μαθὼν δὲ καλῶς λέγειν om. Max. (μαθὼν δὲ — πράττειν om. bcd); aptius erat totum enuntiatum μάθε κ. λ., μ. δὲ κ. λέγειν omittere, inculcavit propter antithesin v. ἀκούειν et claudicans adiecit καὶ οὕτω κτλ. cf. 27 ‖ π. καλῶς ποιεῖν Tr. ‖ 24 novo exordio (cf. 5) alteram rem aggreditur; lacuna non est, filo deducto paullo altius repetit cf. 1 τὸ μὲν γὰρ πλουτεῖν καὶ τῶν κακοδαιμόνων, τὸ δὲ φρονεῖν μόνον ἴδιον εὐδαιμόνων; ceterum Stobaei cap. περὶ πλούτου καὶ πενίας erant Fl. c. 91—97 ‖ πότερον Tr. ‖ ἐπεὶ τὸ μὲν κτλ. cf. 12 καὶ φρόνιμος οὐχ ὁ διὰ τύχην τι ποιήσας ἀλλ' ὁ διὰ προαίρεσιν; inconcinnius dictum, ἐπίκαιρον δάνειον (cf. 75) adiectum ut antea οὔτε ἐπὶ σοὶ πάντη, in προαίρεσιν non quadrat, porro ad τὸ δὲ addendum erat τῆς εὐδαιμονίας, nam τὸ εὐδαιμονεῖν proprie non est προαιρέσεως, sed quod εὐδαιμονίαν parat τὸ φρονεῖν cf. 1 et 12, cf. etiam ad 70. 75; τὸ δὲ (del. τῆς εὐδαιμονίας) προαιρέσεως κτῆσις ἀναφαίρετος sim. Hense minus recte ‖ 25 μὴ φεῦγε πενίην, ἀλλ' ἀδικίην . . . οὐδὲ πλούσιος ὢν βιοῖ ἐπαινετός κτλ. Hypsaeus; in cap. περὶ ἀρετῆς omisit Stobaeus cum Fl. 97, 30 etsi alio nomine exstantem videret cf. ad 19—20[a] et p. 6 ‖ mire dictum μετήλλαξεν, exspectabas μεμπτός, sed ita scripsit et sententiam aegre verbis οὐκ οὖν κτλ. refinxit, voluit οὐδεὶς γὰρ ὅτι πένης μετήλλαξεν οὐδ' ὅτι πλούσιος βιοῖ. οὐκ οὖν οὐδεὶς ὅτι πένης μεμπτός, ἀλλ' ὅτι ἄδικος· οὐδ' ὅτι πλούσιος ἐπαινετός, ἀλλ' ὅτι δίκαιος (οὐδεὶς γ. ὅτι πένης μετήλλαξεν, ⟨μεμπτός⟩, ἀλλ' ὅ. ἄ. Brinkmann, cui obstat οὐκ οὖν cf. Hyps.). fort. initio cum πενίαν solum commemoraret μετήλλαξεν aliter sumpsit, mox oppositis sententiam perdidit ‖ φεῦγε cf. 22 ἀπόφευγε ‖ 26 ἔχιν ἢ ἀσπίδα ἢ σκορπίον, ἐν ἐλεφαντίνῃ ἢ χρυσῇ κίστῃ non satis habet unum exemplum attulisse cf. 28 ἐσπάρης ἢ ἐτέχθης al. ‖ ἐκτρέπῃ καὶ μυσάττῃ rarius verbum apponit, item ἐν πλούτῳ καὶ ὄγκῳ τύχης ‖ κἀπειδὰν F ‖ ἐν ὄγκῳ τύχης] τύχη adhuc menti inhaeret cf. 12 sqq. 24 ‖ ἐνοῦσαν] ἕρπουσαν F ‖ τὸ πολυτελὲς τῆς ὕλης — τὸ περιλαμπὲς τῆς ὕλης in comparationibus rem invertit cf. 15. 16 ‖ τῆς ἐν τῷ τρόπῳ κιβδηλίας propter ἐν κίστῃ, ἐν πλούτῳ ‖ 27 ὁ πλοῦτος οὐ τῶν ἀγαθῶν cf. 24 ‖ ἡ πολυτέλεια τῶν κακῶν abundant (ut 13 κακίᾳ δὲ ἀπ. adiecta, 34 ποτῷ τε τῷ παραπ. ἀρκ. cf. 23), hinc illa inconcinnitas ὁ πλοῦτος ἐπὶ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀφέλκει τῆς σωφροσύνης pro ἐπὶ τὴν πολ. καὶ τὰ κακά ‖ δυσχερὲς cf. 41 ‖ 28 anacoluthon potius quam lacunam (cum Hier. Wolf) indicavi, nam οὕτω μηδ' ἐν πλούτῳ γεννηθεὶς ἐπιχείρει αὐτοῦ κύριος ὑπάρχειν sim. (Hense) pluribus persecutus esset, neque magis quadrat (propter 29) οὕτω μηδ' ἐν πενίᾳ γεννηθεὶς πλούτου ἐπιμελοῦ aut quae similia excogitari possunt. interim nil agitur nisi πλοῦτον appetendum non esse (cf. ad 29—31). ceterum eadem res est in sententia consimili 84 ὥσπερ εἰ ναῦν κυβερνᾶν ἐπεχείρεις, πάντως ἂν τὴν κυβερνητικὴν ἐξεμάνθανες τέχνην, ἐξέσται γάρ σοι ὥσπερ ἐκεῖσε . . οὕτω κτλ. ‖ κυβερνήτης] praesta-

29 Ἐν Πέρσαις μὲν γεννηθεὶς
οὐκ ⟨ἂν⟩ ἔσπευδες οἰκεῖν τὴν Ἑλλάδα.
ἀλλ' αὐτόθι διάγων εὐτυχεῖν,
ἐν πενίᾳ δὲ γεννηθεὶς
τί σπεύδεις πλουτεῖν,
ἀλλ' οὐκ αὐτόθι μένων εὐτυχεῖν;
27—29 = C 10—12 (St. 1, 134—136)

30 Ὥσπερ ἐπὶ σμικροῦ σκίμποδος θλιβόμενον ὑγιαίνειν ἄμεινον
ἢ ἐπὶ πλατείας κλίνης κυλινδούμενον νοσεῖν,
οὕτω καὶ ἐν μικρᾷ περιουσίᾳ βέλτιον συστελλόμενον εὐθυμεῖν
ἢ ἐν μεγάλῃ τυγχάνοντα δυστυχεῖν.
30 = C 13 (St. 1, 137); extr. = E 9 (Max. c. 13)

31 Οὐ πενία λύπην ἐργάζεται, ἀλλὰ ἐπιθυμία,
οὐδὲ πλοῦτος φόβου ἀπαλλάττει, ἀλλὰ λογισμός·
κτησάμενος τοιγαροῦν τὸν λογισμὸν
οὔτε πλούτου ἐπιθυμήσεις οὔτε πενίαν μέμψῃ.
31 = C 14 (St. 1, 138)

32 Οὔτε ἵππος ἐπὶ φάτνῃ καὶ φαλάροις καὶ τάπησιν
οὔτε ὄρνις ἐπὶ βρώμῃ καὶ καλιᾷ ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ, ἀλλ' ἄμφω ἐπὶ ὠκύτητι, ὁ μὲν ποδῶν, ὁ δὲ πτερῶν,
καὶ σὺ τοιγαροῦν μὴ ἐπὶ τροφῇ καὶ σκέπῃ καὶ ἁπλῶς τῇ ἔξωθεν περιουσίᾳ μέγα ὀγκύλλου,
ἀλλ' ἐπὶ χρηστότητι καὶ εὐποιίᾳ.
32 = C 15 (St. 1, 139) = E 10 (Max. c. 12)

33 Τὸ καλῶς ζῆν τοῦ πολυτελῶς διαφέρει·
τὸ μὲν γὰρ ἐκ σωφροσύνης καὶ αὐταρκείας καὶ εὐταξίας καὶ κοσμιότητος καὶ εὐτελείας παραγίνεται,
τὸ δὲ ἐξ ἀκολασίας καὶ τρυφῆς καὶ ἀταξίας καὶ ἀκοσμίας,
τέλος δὲ τοῦ μὲν ἔπαινος ἀληθής, τοῦ δὲ ψόγος.
εἰ τοίνυν βούλει καλῶς ζῆν, μὴ ζήτει μετὰ πολυτελείας ἐπαινεῖσθαι.

bat κύριος cf. οἰκεῖον || συνέσται item 84 ἐξέσται: συνέστη Buecheler Wachsmuth || φυσικὸν καὶ συγγενὲς pro φύσει συγγενὲς fort. cfd. 1 δικαίᾳ καὶ μεμετρημένῃ || ὅπερ . . ὁ λόγος, τοῦτο cf. 39, ὅπερ — τοῦτο cf. 71. 92, τοῦτο ἡγησάμενος τούτου ἐπιμελοῦ cf. 3; ἐπιμελοῦ item 88 ex.; nisi distorta sententia, exspectares πλούτου μὴ ἐπιμελοῦ cf. 31 ex. ‖ 29 inter E 10 (s. 32) et E 23 inserit Max. c. 12 ut Moschionis, temere ut ordine evincitur, sumpsit autem ex C. Par. prof. 565 (Ἐπικτήτου) = Stob. 1, 136, cf. etiam Schenkl die epiktet. Fragm. p. 74 || ἂν add. Schweighaeuser cf. 28, sed cfd. fort. 3 ἡνίκα (cf. coroll.) || ἀλλ' prius M: om. ATr.Par.Max. || αὐτόθι post. ut 28 ἐνταῦθα minus apte || εὐτυχεῖν — εὐτυχεῖν (non εὐθυμεῖν post. loco) cf. 30 ‖ 30 cf. Pyth. 33 || κυλινδόμενον A || Βέλτιόν ἐστιν ἐν μικρᾷ περιουσίᾳ συστελλ. . . . τυγχάνοντα δυστυχεῖν excerpsit E (Max.) || εὐθυμεῖν] εὐδαιμονεῖν Tr. || δυστυχεῖν ATr. et E Max.: δυσθυμεῖν M (et Max. cod. 1169) male, opponuntur ut ἐν μικρᾷ π. συστελλόμενον εὐθυμεῖν, ita ἐν μεγάλῃ (propter concinnitatem, cf. etiam ad 12) τυγχάνοντα (quia τύχης ἐπίκαιρον δάνειον 24 cf. 31 φόβου) δυστυχεῖν, ceterum cf. 29 extr. εὐτυχεῖν: τρυφῶντα δυσθυμεῖν Hense (possis etiam ταραττόμενον cf. 31 et 6 vel ἀνειμένον cf. 41), σικχαίνοντα δυσθυμεῖν Schenkl; cf. etiam 82, ad verborum compositionem cfd. 76 φ. ἀγέλας ἐναγελάζεσθαι ‖ 31 hoc ordine sent. 26—31 procedunt: 26 πλοῦτον μὴ καταπλαγῇς, 27 ὁ πλοῦτος οὐ τῶν ἀγαθῶν, 28 πλοῦτος οὐ φύσει συγγενές, 29 ἐν πενίᾳ γεννηθεὶς σπεῦδε αὐτόθι μένων εὐτυχεῖν, 30 βέλτιον ἐν μικρᾷ περιουσίᾳ εὐθυμεῖν ἢ . . δυστυχεῖν, 31 οὐ πενία λύπην ἐργάζεται (cf. 25), unde apparet nil mutandum esse || λύπη ἐπιθυμία φόβος (cf. 30) λογισμός cf. 5—7 ‖ οὔτε πλούτου ἐπιθυμίαν οὔτε πενίαν μέμψῃ lepide Tr. ‖ 32 rectius erat ὥσπερ οὔτε ἵππος . . οὔτε ὄρνις . . . οὕτω καὶ σὺ μὴ κτλ. cf. 43; οὔτε — οὔτε homoeomatum forma sollemnis apud nostrum non exstat, cf. 72 (neque magis altera forma μὲν — δὲ, cf. 29); aberravit cum suo more (cf. 26) alterum exemplum apponeret || τοιγαροῦν cf. 31 || ὥσπερ οὐ τῷ ἵππῳ κόσμος οὐδὲ τοῖς ὄρνεσι καλιὰ (!) ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ (!), ἀλλὰ τῷ μὲν τοῦ ποδὸς τῇ ὠκύτητι (!), τοῖς δὲ τῶν πτερῶν, οὕτως οὐδ' ἀνθρώπῳ καλλωπισμὸς καὶ τρυφή, ἀλλὰ χρηστότης καὶ εὐποιία breviatum dedit et mutilatum E et ita ut ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ et τῇ ὠκύτητι mira neglegentia conservarentur; quae ὑψοῦσθαι καὶ γαυριᾶν δίδωσιν et ἡ ὠκύτης scribens emendare conatus est Max.; ceterum cf. Asmus quaestiones Epict. 1888 p. 22 Schenkl ad Epict. diss. 3, 14, 11 et de cod. Par. suppl. 608 Schenkl ad C 15 p. 466 || φάτνῃ pro χόρτῳ cf. βρώμῃ (ῥώμῃ M) — τροφῇ || inconcinnius φαλάροις καὶ τάπησιν — καλιᾷ (quod E sumpsit pro κάλλει) — σκέπῃ, addidit autem propterea καὶ ἁπλῶς τῇ ἔξωθεν περιουσίᾳ || ἄμφω cf. 66. 89 || τροφὴ καὶ σκέπη argumentum quod deinde fusius tractatur, περὶ τροφῆς (πολυτελείας καὶ τρυφῆς) statim persequitur s. 33 sqq., ad περὶ σκέπης post multas ambages redit s. 74 sqq. Lycurgi exemplo monitus || μέγα] μετὰ Tr. μάταια A || ὀγκοῦ A ‖ 33 διαφέρει cf. 52 || εὐταξίας Gesner: εὐεξίας codd. || καὶ εὐτελείας abundare videtur, sed cf. 27, nam quod ibi καλεῖ ἡ σωφροσύνη ἐπὶ τὴν εὐτέλειαν hic ἐξ εὐτελείας περιγίνεται nostrum scriptorem non offendit, at propter τοῦ πολυτελῶς (cum non esset τοῦ πλουτεῖν) postea καὶ πολυτελείας addere non poterat, καὶ εὐτελείας antea omittere non debebat cf. 35. 38 || παραγίνεται codd.: περιγίνεται Brinkmann rectius || ἔπαινος cf. 32 ὑψοῦται . . ὀγκύλλου; cum ἔπαινος protulerit, ilico opponit τοῦ δὲ ψόγος (propter τέλος, non ψευδὴς ad ἀληθής),

34 Μέτρον ἔστω σοι παντὸς σίτου καὶ ποτοῦ ἡ πρώτη τῆς ὀρέξεως ἔμπλησις, ὄψον δὲ καὶ ἡδονὴ αὐτὴ ἡ ὄρεξις,
καὶ οὔτε πλείονα τῶν δεόντων προσοίσῃ οὔτε ὀψοποιῶν δεηθήσῃ ποτῷ τε τῷ παραπεσόντι ἀρκεσθήσῃ.

35 Τὰς σιτήσεις ποιοῦ
μὴ πολυτελεῖς καὶ σκυθρωπάς,
ἀλλὰ λαμπρὰς καὶ εὐτελεῖς,
ἵνα μήτε διὰ τὰ σωματικὰ αἱ ψυχαὶ ταράττωνται,
μήτε φενακιζόμεναι πρὸς τῶν ἡδονῶν τῶν σωματικῶν ὀλιγωρῶσιν,
ἔπειτα βλάπτωνται τρυφῶντα μὲν παραυτίκα,
νοσοῦντα δὲ εἰσαῦθις τὰ σώματα.

36 Φρόντιζε, ὅπως σε μὴ τὰ ἐν τῇ γαστρὶ σιτία ἐπαινῇ, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ ψυχῇ εὐφρασία, ἐπεὶ τὰ μὲν ἀποσκυβαλίζεται καὶ συνεκρεῖ ὁ ἔπαινος, ἡ δέ, κἂν ἡ ψυχὴ χωρισθῇ, διὰ παντὸς ἀκήρατος μένει.

37 Ἐν ταῖς ἑστιάσεσι μέμνησο, ὅτι δύο ὑποδέχῃ, σῶμα καὶ ψυχήν,
καὶ ὅ τι ἂν τῷ σώματι δῷς, τοῦτο εὐθὺς ἐξέχεας, ὅ τι δ' ἂν τῇ ψυχῇ, διὰ παντὸς τηρεῖς.

38 Μὴ συγκεράσας ἅμα ὀργὴν πολυτελείᾳ προσενέγκῃς·
πολυτέλεια μὲν ἐμπηδήσασα τῷ σώματι μετ' οὐ πολὺ οἴχεται,
ἡ δὲ ὀργὴ ἐνδῦσα τῇ ψυχῇ ἐπὶ τὸ μήκιστον μένει·
σκόπει τοιγαροῦν, ὅπως μὴ ὑπ' ὀργῆς ἐξαχθεὶς τοὺς δαιτυμόνας πολυτελῶς ὑβρίσῃς, ἀλλὰ μᾶλλον μεθ' ἡμερότητος εὐτελῶς εὐφράνῃς.

39 Αἰσχρὸν τοῖς τῶν μελιττῶν δωρήμασι γλυκάζοντα τὴν κατάποσιν τὸ τῶν θεῶν δῶρον πικράζειν, τὸν λόγον, τῇ κακίᾳ.

40 Μελέτω σοι ἐν τοῖς σιτίοις, ὅπως σοι οἱ ὑπουργοῦντες μὴ πλείους τῶν ὑπουργουμένων ὑπάρχωσιν· ἄτοπον γὰρ ὀλίγαις στιβάσι πολλὰς δουλεύειν ψυχάς.

41 Ἄριστον μέν, εἰ κἂν ταῖς παρασκευαῖς χειρουργῶν κἂν ταῖς τροφαῖς ἑστιώμενος κοινωνεῖς τοῖς θεραπεύουσι τῶν παρόντων·
εἰ δὲ τὸ τοιόνδε δυσχερὲς τῷ καιρῷ ὑπάρχοι,
μέμνησο, ὅτι μὴ κάμνων ὑπὸ καμνόντων ὑπουργῇ,
ἐσθίων ὑπὸ μὴ ἐσθιόντων, πίνων ὑπὸ μὴ πινόντων,
λαλῶν ὑπὸ σιωπώντων,
ἀνειμένος ὑπὸ συνεσταλμένων,
καὶ οὔτε αὐτὸς φλεγμήνας ἄτοπον πείσῃ
οὐθ' ἕτερον ἀγριάνας χαλεπὸν ἐργάσῃ.

statim autem redit ad μετὰ πολυτελείας ἐπαινεῖσθαι (unde gignitur 36 ἐπαινῇ) et confundit μετὰ πολυτελείας ζῆν et ἐπὶ πολυτελείᾳ ἐπαινεῖσθαι, ita v. ἔπαινος propter 32 et 33 in. turbata omnia; quanto simplicior sententia fuisset εἰ βούλει καλῶς ἐπαινεῖσθαι, μὴ ζήτει μετὰ πολυτελείας ζῆν ‖ 34 μέτρον ἔστω σοι cf. 46[d]. 40 ‖ ἔκπλησις Hier. Wolf, certe ἔμπλησις non apte dictum, sed non aptius ὄψον αὐτὴ ἡ ὄρεξις ‖ δεήσῃ Tr. ‖ ποτῷ τε τῷ π. ἀ. liberius additum ‖ 35 πολυτελεῖς] ἀνειμένας Tr. cf. 41 ‖ ἡδονῶν cf. 34 ‖ βλάπτωνται M[2]: βλάπτονται ATr.; de ἔπειτα cf. 6 (et eadem structura idem verbum ταράττεσθαι recurrit), voluit ἵνα μήτε αἱ ψυχαὶ ταράττωνται, μήτε τὰ σώματα βλάπτωνται; cum aliud interposuerit, hoc amplificavit nova neque aptissima antithesi τρυφῶντα μὲν παραυτίκα — νοσοῦντα δὲ εἰσαῦθις; ἐπεί τοι βλάπτονται Iacobs quod a sermone nostri abhorret); similis sapientia ut 2 ‖ 36 σιτία] μόνον consulto Tr. ‖ ἐπαινῇ ridicule dictum, sed non temptandum, agitur περὶ τοῦ ἐπὶ τροφῇ ὑψοῦσθαι (32) et respicitur ad 33 μετὰ πολυτελείας ἐπαινεῖσθαι, ceterum sequitur συνεκρεῖ ὁ ἔπαινος ... ἡ δὲ .. μένει (i. e. τέλος .. ἔπαινος ἀληθής cf. 33); πιαίνῃ cum Max. edd. male, ut eadem ratione pro ὁ ἔπαινος| ὡς ὁ ῥοῦς Tr. ‖ τὰ ἐν τῇ γαστρὶ σιτία propter ἡ ἐν τῇ ψυχῇ εὐφρασία cf. 22. 41 ‖ εὐφρασία cf. 35 λαμπρὰς ‖ κἂν ἡ ψυχὴ χωρισθῇ dixit ut aliquid opponeret (tolerabile si dixisset ἡ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ εὐτέλεια καὶ σωφροσύνη ἔπαινος ἀληθής) et concludit διὰ παντὸς μένει ut de gloria aeterna tamquam fuerit κἂν ἡ ψ. τοῦ σώματος χωρισθῇ, ἀκήρατος autem iterum ut de εὐφροσύνῃ (inde 38 μὴ συγκεράσας ἅμα ὀργὴν πολυτελείᾳ πρ.). sed ipse cum senserit se aberrasse, 37 adicit. vix enim interpretandum ἡ δέ, κἂν ἡ ψυχὴ (sc. conviva cf. 40) ἀποχωρήσῃ, καὶ παραυτίκα καὶ εἰσαῦθις (cf. 35) ἀκήρατος μένει ‖ μενεῖ A, cf. 38. 29 ‖ 37 ἐξέχεας (cf. 52) cf. 36 συνεκρεῖ ‖ διὰ παντὸς (cf. εὐθὺς) τηρεῖς nunc rectius quam 36 κἂν ἡ ψυχὴ χωρισθῇ ‖ 38 conieceris μὴ συγκερασάμενος (i. e. convivatus) ὀργὴν κτλ., sed relinquenda est auctoris insulsa imago et cum προσενέγκῃς (sc. convivis) cfd. 34 προσοίσῃ et 36 τὰ ἐν τῇ γαστρί, deinde μετ' οὐ πολὺ οἴχεται cum 36 συνεκρεῖ et 37 ἐξέχεας, cf. etiam ἐμπηδήσασα et ἐνδῦσα ‖ ὀργὴν cf. 41 ex. 42 ‖ πηδήσασα codd.: corr. Halm ‖ ἣν δὲ ὀργὴν ἐνδῦς (om. τῇ ψυχῇ) Tr. ‖ ἐπὶ τὸ μήκιστον μένει vide quantum inde a 36 recedat ‖ τοὺς δαιτυμόνας πολυτελῶς brevius dictum (propter εὐτελῶς) cf. 20[a] ‖ εὐφράνῃς cf. 36 ‖ ceterum 35—38 περὶ ψυχῆς καὶ σώματος ut 66—68 ‖ 39 δωρήμασι γλυκάζοντα — δῶρον πικράζειν verborum antithesin utcumque efficit ‖ τὸν λόγον cf. 28 ‖ 40 pronomine σοι abutitur cf. 86 εὐποιήσεις σὺ post 85 εἰ πρόκειταί σοι ‖ πλείους] πλουσιώτεροι Tr. ‖ 41 Tr. solus exhibet (et S rec.), inde plura emendanda ‖ ἐν ταῖς τρο-

42 Ἐρίζειν καὶ φιλονεικεῖν πάντῃ μὲν ἀνοίκειον, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς παρὰ πότον ὁμιλίαις ἀπρεπές·
οὔτε γὰρ ἂν μεθύων νήφοντα διδάξειέ τις
οὔτ' αὖ μεθύων πρὸς νήφοντος πεισθείη,
ἔνθα δ' ἂν μὴ παρῇ πειθοῦς τέλος, εἰκῇ σε παρέχεις διατείνεσθαι.

43 Οἱ τέττιγες μουσικοί, οἱ δὲ κοχλίαι ἄφωνοι, χαίρουσι δὲ οἱ μὲν ὑγραινόμενοι, οἱ δὲ ἀλεαινόμενοι,
ἔπειτα προκαλεῖται τοὺς μὲν ἡ δρόσος
καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἐκδύνουσι,
τοὺς δ' αὖ διεγείρει ἀκμάζων ὁ ἥλιος
καὶ ἐπ' αὐτῷ ᾄδουσι·
τοιγαροῦν εἰ βούλει μουσικὸς καὶ εὐάρμοστος ὑπάρχειν ἀνήρ,
ἡνίκ' ἂν ἐν τοῖς πότοις ὑπὸ τοῦ οἴνου δροσισθῇ
ἡ ψυχή, τότε αὐτὴν μὴ ἔα προϊοῦσαν μολύνεσθαι,
ἀλλ' ἡνίκ' ἂν ἐν τοῖς συνεδρίοις ὑπὸ τοῦ λόγου
διαπυρωθῇ, τότε θεσπίζειν καὶ ᾄδειν τὰ τῆς δικαιοσύνης κέλευε λόγια.

33—43 = C 16—26 (St. 1, 140—150)

44 Τὸν προσομιλοῦντα τριχῇ διασκοποῦ,
ἢ ὡς ἀμείνονα ἢ ὡς ἥττονα ἢ ὡς ἴσον·
καὶ εἰ μὲν ἀμείνονα, ἀκούειν χρὴ καὶ πείθεσθαι
αὐτῷ, εἰ δὲ ἥττονα, πείθειν, εἰ δὲ ἴσον, συμφωνεῖν, καὶ οὔποτε ἁλώσῃ φιλονεικίας.

44 = C 27 (St. 1, 151) = E 11 (Max. c. 15)

45 Ὥσπερ μέλιτταν οὐ διὰ τὸ κέντρον μισεῖς,
ἀλλὰ διὰ τὸν καρπὸν τημελεῖς,
οὕτω καὶ φίλον μὴ δι' ἐπίπληξιν ἀποστραφῇς,
ἀλλὰ διὰ τὴν εὔνοιαν ἀγάπα.

45 = D 5 (St. fr. 17) = E 12 (Max. c. 6)

46[a] Ἐοίκασιν
οἱ κόλακες κηφῆσι, καὶ γὰρ ἀργοὶ καὶ ἄκεντροι
καὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἀναλίσκοντες καμάτους·
[b] οἱ φθονεροὶ σφηξί, καὶ γὰρ πληκτικοὶ καὶ ἄποροι
καὶ ἀμετάδοτοι καὶ ἄχρειοι·
[c] οἱ χρηστοὶ μελίτταις, καὶ γὰρ φιλόπονοι καὶ αὐτουργοὶ καὶ οἰκονομικοὶ καὶ εὔποροι καὶ πρᾷοι καὶ
ἐπιπληκτικοὶ καὶ κοινωνικοί·
[d] ὥστ' εἰ βούλει φίλος ὑπάρχων μετὰ πολλῶν διάγειν φίλων, μιμοῦ τὴν μέλιτταν· καθαρὸν ἔστω
σοι τὸ σμῆνος κηφήνων καὶ σφηκῶν.

47 Τοὺς εἰς φιλίαν σοι καθιέντας δοκίμαζε μὴ ἐξ
ὧν σοι δωροῦνται, ἀλλ' ἐξ ὧν ἑαυτοῖς μνῶνται
καὶ χαρίζονται καὶ κατεπηγγείλαντο καὶ διέθεσαν.

46—47 = D 6—7 (St. fr. 18—20[a])

48 Φίλον ἐκεῖνον νόμιζε, ὅστις αὐτὸν σέ,
ἀλλὰ μὴ τὰ περὶ σὲ ἀγαπᾷ.

φαῖς ἑστιώμενος propter aequalitatem (de praepos. cf. 22. 30. 36) etsi cum χειρουργῶν scriberet, aliud obversabatur; dicendum erat aut συγχειρουργεῖς aut ἐν ταῖς τροφαῖς (ἑστιάσεσι) μεταδιδοὺς κτλ., sed postquam dixit ἐν τ. τρ. ἑστιώμενος, illud sequentibus expressit || κοινωνεῖς Gesner: κυβερνᾷς Tr. || θεράπουσι S rec., cf. 40 ὑπουργοῦντες || ὑπ' ὀκνούντων Tr.: ὑπὸ καμνόντων Epict. ed. Basil. || ante λαλῶν iterat ἐσθίων Tr.: del. Gesner || οὐδέτερον Tr. (οὐδ' ἕτ. Gesner): corr. Meineke ‖ 42 ἀνοίκειον] ἄτοπον Tr. cf. 40. 41 || διδάξει codd.: corr. Schweighaeuser || τις] altera persona non utitur propter μεθύων, pergit tamen ut solet εἰκῇ σε παρέχεις διατείν. || οὔτ' αὖ ATr.: οὔτ' ἂν M, illud tenendum propter iteratum μεθύων cf. 67. 43 (cf. 1[a] οὔτε γὰρ — οὔτε sine αὖ) || πειθοῦς] νῆψις Tr. ‖ 43 ἄφωνοι] ξηροὶ Tr. glossema vocis ἀλεαινόμενοι || δρόσος] δρῦς Tr. || προκαλεῖται τοὺς μὲν — τοὺς δ' αὖ διεγείρει || ἐπ' αὐτῷ A: ἐν αὐτῷ rell. || μουσικὸς propter comparationem, καὶ εὐάρμοστος propter rem || ἡνίκ' ἂν ἐν pr. Iacobs: ἡνίκα μὲν codd. (ἡ. ἐν M) cf. 3 || τότε αὐτὴν μὴ ἔα κτλ. claudicant siquidem οἱ κοχλίαι ἄφωνοι (ἄμουσοι Buecheler), quare rem alio vertit μὴ ἔα προϊοῦσαν μολύνεσθαι scribens || a conviviis recte deflectit ad ἐν τοῖς συνεδρίοις, unde sponte deducitur ad 44 τὸν προσομιλοῦντα et 45 sqq. φίλον cf. p. 9 || ἀνυδρίοις A[1] || κέλευε — μὴ ἔα ‖ 44 de Stobaeo cf. p. 6 || προσομιλοῦντα cf. ὁμιλίαις 42 || ὡς ἄμεινον E et Max. (pro masc.) || πείθειν E: ἀπειθεῖν C || φιλονεικίας recordatur priora cf. 42; quare καὶ οὔποτε ἁλώσῃ φιλονεικίας om. E ut a suo proposito aliena ‖ 45 μέλιτταν cf. 39 || διὰ τὴν (sc. ἐν ἐπιπλήξει) εὔνοιαν cf. 46[c] ‖ 46 agitur de προσομιλοῦσι sive φίλοις unde simpliciter οἱ χρηστοὶ || ad formam cf. 8—13 et 15/16 || καὶ γὰρ φιλόπονοι (opp. ἀργοὶ) καὶ αὐτουργοὶ (τοὺς ἀλλοτρίους ἀναλ. κ.) καὶ οἰκονομικοὶ (ἄχρειοι?) καὶ εὔποροι (ἄποροι) καὶ κοινωνικοί (ἀμετάδοτοι), quare quod et ἄκεντροι ut πληκτικοὶ epithetis respondeat, non relinquitur nisi καὶ πρᾷοι καὶ ἐπιπληκτικοὶ quod explicandum καὶ πρᾷοι κἂν ἐπιπληκτικοὶ (cf. 45). neglegentius igitur καί, nam κἂν media serie ponere insolitum, cf. ad 47 || πολλῶν] exspectaveris ἀληθῶν sim. sed cf. 76 || μιμοῦ τὴν μέλιτταν et καθαρὸν ἔστω σοι κτλ. mirum consilium pro μιμεῖσθε τὰς μελίττας καὶ καθαρὸν κτλ. ‖ 47 cum 46 propius accedit ad 44; post 46 propter κόλακες cf. 1 μὴ δωρεαῖς κολάκευε || quod verbis μὴ ἐξ ὧν σοι (non σοὶ) δωροῦνται (cf. 46[a]) responderet cum non invenerit, verbis abutitur; καὶ κατεπηγγείλαντο καὶ δ. ut 46, rectius καὶ ἐξ ὧν ⟨ἄλλοις⟩ κατεπαγγειλάμενοι διέθεσαν (cf. 1 διαθέσει) sive ἀπέδοσαν sim. ‖ 48. 49 hic inserendas esse ipsa

49 Βέλτιον πολλὰ χρήματα ἀπολέσαντα
ἕνα φίλον κτήσασθαι
ἢ ἕνα φίλον ἀπολέσαντα
πολλὰ χρήματα κτήσασθαι.
48—49 = E 3—4 (Max. c. 6)

50 Οὐ τὰ χρήματα φίλοι, ἀλλ' ὁ φίλος χρήματα,
καὶ χρήματα μὲν φιλίαν οὐδέποτ' ἂν ἐργάσαιντο,
ὥσπερ οὐδὲ γῆ θεόν,
φιλία δὲ χρήματα ῥαδίως ἂν κτήσαιτο,
καθάπερ θεὸς γῆν.
50 = D 8 (St. fr. 21) = E 5 (Max. c. 6)

51 Αἱροῦ πάντα τὰ θνητὰ καὶ γήινα ἀπολέσαντα
ἕνα ἀθάνατον καὶ οὐράνιον κτήσασθαι.

52 Ὁ πλουσίῳ χορηγῶν οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰς θάλασσαν ὕδωρ ἐκχέοντος.
51—52 = E 13 (Max. c. 53) —14 (Max. c. 8)

53 Τὸ μὲν εἰς ἀχάριστον ἀναλῶσαι ἐπιζήμιον,
τὸ δὲ εἰς εὐχάριστον μὴ ἀναλῶσαι βλαβερόν.
53 = E 6 (Max. c. 8)

* *

54 Ἄμεινον
τῇ ἀληθείᾳ συγχωρήσαντα τὴν δόξαν νικᾶν
ἢ τῇ δόξῃ συγχωρήσαντα πρὸς τῆς ἀληθείας ἡττᾶσθαι.

55 Ζητῶν τὴν ἀλήθειαν οὐ ζητήσεις τὸ ἐκ παντὸς τρόπου νικᾶν,
καὶ εὑρὼν τὴν ἀλήθειαν ἕξεις τὸ μὴ νικᾶσθαι.

56 Ἡ ἀλήθεια παρ' αὑτῇ νικᾷ,
ἡ δὲ δόξα παρὰ τοῖς ἔξω.
54—56 = C 28—30 (St. 1, 152—154)

57 Ὥσπερ ἀληθὴς ζυγὸς
οὔτε πρὸς ἀληθοῦς εὐθύνεται ζυγοῦ
οὔθ' ὑπὸ ψευδοῦς κρίνεται,
οὕτω καὶ ὁ δίκαιος κριτὴς
οὔθ' ὑπὸ δικαίων εὐθύνεται
οὔτε παρ' ἀδίκοις δικάζεται.

58 Ὥσπερ τὸ εὐθὺ εὐθέος οὐ δεῖται,
οὕτως οὐδὲ τὸ δίκαιον δικαίου.

59 Μὴ πρότερον ἐν ἑτέρῳ δικαστηρίῳ δικάσῃς,
πρὶν αὐτὸς παρὰ τῇ δίκῃ κριθῇς.

60 Εἰ βούλει τὰς κρίσεις δικαίας ποιεῖσθαι, μηδένα τῶν δικαζομένων καὶ δικαιολογούντων ἐπιγίγνωσκε, ἀλλ' αὐτὴν τὴν δίκην.

61 Ἥκιστα πταίσεις ἐν ταῖς κρίσεσιν,
ἐὰν αὐτὸς ἐν τῷ βίῳ ἄπταιστος διατελῇς.
57—61 = C 48—52 (St. Fl. 9, 40—44 M.)

62 Ἄμεινον δικαίως κρίναντα
πρὸς τοῦ καταδικασθέντος ἀδίκως μεμφθῆναι
ἢ ἀδίκως κρίναντα
παρὰ τῇ φύσει δικαίως ψέγεσθαι.
62 = C 53 (St. 9, 45) = E 15 (Max. c. 5)

63 Καθάπερ ἡ τὸν χρυσὸν δοκιμάζουσα λίθος
οὐκέτι καὶ αὐτὴ πρὸς τοῦ χρυσοῦ δοκιμάζεται,
οὕτω καὶ ὁ τὸ κριτήριον ἔχων.

res demonstrat || ἀγαπᾷ cf. 45 ||| 50 prius enuntiatum om. et Χρήματα μὲν φιλίαν inc. D || ὁ φίλος sc. εἷς φίλος cf. 49 || ἐργάσαιτο E Max. (ἐργάσαιντο Max. cod. 1169) || φιλία δὲ χρήματα . . . κτήσαιτο (cf. 49) καθάπερ θεὸς γῆν verba sibi respondent, res insulsa, etsi ῥαδίως adiecit (opp. οὐδέποτ' ἄν) || ῥαδίως (cf. 2)] καὶ ἄλλως D (vid. intell. καὶ ἄλλ' ὅσ' ἂν κτ.) || καθάπερ καὶ θεὸς γῆν Max. ||| 51. 52 quin huc referendae sint vix dubium; minus probabiliter 51 initio (περὶ θεοῦ) dederis, 52 cum 24 sqq. (περὶ πλούτου) similis, sed non eiusdem argumenti; ad rei similitudinem accedit verborum solita repetitio: ἀπολέσαντα 49/51 (praeterea nusquam), κτήσασθαι 49/50/51 (et 31), cf. χρήματα 49/50 (et 68), quare 51 ἕνα quoque (cf. 49/50) servavi, licet extra nexum propter κτήσασθαι aptius videatur ἕν || 51 cf. 49, sed post 50 (θεὸς γῆν) paullo variatum ||| 52 cf. 47 || χορηγεῖν inde ab his temporibus usitatissimum cf. Usener der h. Theodosios in indice ||| 53 hoc fere loco ponenda videbatur propter affinitatem cum eclogis περὶ φιλίας, cf. Stob. Ecl. II cap. 32—46; plura his partibus deesse cum Stobaei capp. deperdita exposui p. 7 sq. ||| 54 sqq. quomodo cum antecedentibus cohaereant incertum, ceterum cf. 11. 22 et ad 57; Stobaei περὶ ἀληθείας est Flor. c. 11 (cf. Ecl. II c. 17. 18) || πρὸς τῆς ἀληθείας ἡττᾶσθαι propter concinnitatem, sensu fere nullo; iisdem verbis ludit 55 paullulum immutata sententia (τὴν δόξαν νικᾶν — τὸ ἐκ παντὸς τρόπου νικᾶν) ||| 57—65 cur huc rettulerim dixi p. 5. 6; manifesto cohaerent cum 54—56 praesertim collata s. 11 καὶ δίκαιος οὐχ ὁ διὰ δόξαν τι νείμας, ἀλλ' ὁ δι' ἀλήθειαν, ubi argumentum quasi delineatum est, nam superiorum memoria menti inhaerens novas deinceps sententias procreat. ceterum quam bene 56 (St. 1, 154) cum 57 (St. 9, 40) coeat apertum (sc. ἀληθὴς ζυγὸς οὐ παρὰ τοῖς ἔξω εὐθύνεται ἀλλὰ παρ' αὑτῷ) ||| 57 notandus usus praepositionum πρὸς ὑπὸ — ὑπὸ παρὰ promiscuus cf. coroll. ||| 58 εὐθὺ cf. 57 εὐθύνεται ||| 59 intell. ἑτέρῳ ἐν δικ. cf. 61. 64 ||| 62 κρίναντα utrobique E Max.: κρίνοντα C cf. eiusdem formae 54. 49; 18. 70. 30 || ἀδίκως μεμφθῆναι] ἀξίως μεμφθ. Tr. temere ||| 63 cf. 57 || οὕτως οὐκέθ' vel οὕτως οὐδὲ Hense || ὁ

64 Αἰσχρὸν τὸν δικαστὴν πρὸς ἑτέρων δικάζεσθαι.

65 Καθάπερ ὀρθοῦ οὐδὲν ὀρθότερον,
οὕτως οὐδὲ δικαίου οὐδὲν δικαιότερον.
63—65 = C 54—56 (St. 9, 46—48)

66 Ἐλευθερία καὶ δουλεία, τὸ μὲν ἀρετῆς ὄνομα, τὸ δὲ κακίας, ἄμφω δὲ προαιρέσεως ἔργα, οἷς δὲ προαίρεσις οὐ κοινωνεῖ, τούτων ψαύει μὲν οὐδέτερον· τύχη δὲ δεσπόζειν εἴωθε σώματος καὶ ὅσα τῶν ἀμφὶ σῶμα προαιρέσεως ἀκοινώνητα· οὐδεὶς γὰρ δοῦλος τὴν προαίρεσιν ὑπάρχων ἐλεύθερος.

67 Κακὸς δεσμὸς σώματος μὲν τύχη,
ψυχῆς δὲ κακία·
ὁ μὲν γὰρ τὸ σῶμα λελυμένος,
τὴν δὲ ψυχὴν δεδεμένος δοῦλος,
ὁ δ᾽ αὖ τὸ σῶμα δεδεμένος,
τὴν δὲ ψυχὴν λελυμένος ἐλεύθερος.

68 Τὸν μὲν τοῦ σώματος δεσμὸν λύει
καὶ φύσις διὰ θανάτου καὶ κακία διὰ χρημάτων,
τὸν δὲ τῆς ψυχῆς
ἀρετὴ διὰ μαθήσεως καὶ ἐμπειρίας καὶ ἀσκήσεως.

69 Εἰ βούλει ἀταράχως καὶ εὐαρέστως ζῆν, πειρῶ τοὺς συνοικοῦντάς σοι σύμπαντας ἀγαθοὺς ἔχειν· ἕξεις δὲ ἀγαθούς, εἰ τοὺς μὲν ἑκόντας παιδεύοις, τοὺς δὲ ἄκοντας ἔπειτα κεχειρωμένους ἀπολύοις· συμφεύξεται γὰρ τοῖς φυγοῦσιν ἡ μοχθηρία ἅμα καὶ ἡ δουλεία, συναπολειφθήσεται δὲ τοῖς συμμένουσί σοι ἡ χρηστότης καὶ ἡ ἐλευθερία.

70 Βέλτιον μετὰ ἑνὸς ἐλευθέρου ζῶντα ἄφοβον καὶ ἐλεύθερον ὑπάρχειν
ἢ μετὰ πολλῶν δουλεύειν.
66—70 = C 31—35 (St. 1, 155—159)

71[a] Ὅπερ φεύγεις παθεῖν, τοῦτο μὴ ἐπιχείρει διατιθέναι·
[b] φεύγεις δὲ δουλείαν, φυλάσσου τὸ δουλεύεσθαι. ὑπομένων γὰρ δουλεύεσθαι αὐτὸς ὑπάρχειν πρότερον ἔοικας δοῦλος·
οὔτε γὰρ κακίᾳ ἀρετὴ κοινωνεῖ
οὔτε ἐλευθερία δουλείᾳ.
71 = C 36 (St. 1, 160); 71[a] = E 7

72 Ὥσπερ ὁ ὑγιαίνων οὐκ ἂν ὑπὸ νοσούντων βούλοιτο θεραπεύεσθαι
οὐδὲ τοὺς συνοικοῦντας ἑαυτῷ νοσεῖν,
οὕτως οὐδ᾽ ὁ ἐλεύθερος ἀνάσχοιτ᾽ ἂν ὑπὸ δούλων ὑπηρετεῖσθαι
ἢ τοὺς συμβιοῦντας ἑαυτῷ δουλεύειν.

73 Εἰ βούλει δούλων ἐκτὸς ὑπάρχειν, αὐτὸς ἀπολύθητι δουλείας· ἔσῃ δ᾽ ἐλεύθερος, ἐὰν ἀπολυθῇς ἐπιθυμίας· οὔτε γὰρ Ἀριστείδης οὔτε Ἐπαμεινώνδας οὔτε Λυκοῦργος πλουτοῦντες καὶ δουλευόμενοι ὁ μὲν δίκαιος, ὁ δὲ σωτήρ, ὁ δὲ θεὸς ἀνηγορεύθησαν, ἀλλ᾽ ὅτι πενόμενοι τὴν Ἑλλάδα δουλείας ἀπέλυον.

τὸ κριτήριον ἔχων ὀρθόν Br pessime ‖ 64 cf. Sext. 184 | 65 cf. 58 | inter 65 et 66 alia intercidisse non putaverim, nam ut 66 exorditur ipse ad novam rem se transire declarat. deinde ut 54—56 et 57—65 repetunt argumentum s. 11 propositum, ita 66 ἐλευθερία et προαίρεσις et τύχη recordantur s. 12 et 13 καὶ φρόνιμος οὐχ ὁ διὰ τύχην τι ποιήσας, ἀλλ᾽ ὁ διὰ προαίρεσιν. Ἵν᾽ οὖν δόξῃ μὲν ἧς ἀχείρωτος, τύχῃ δὲ ἐλεύθερος, κακίᾳ δὲ ἀπολιόρκητος . . ἴθι ἐπὶ θύρας ἀρετῆς κτλ. ‖ ἄμφω δὲ usque ad fin. om. Tr. ‖ τύχη scripsi: ψυχὴ codd. solito errore; illud sensus postulat et s. 12 comprobatur, nam ἐ. καὶ δ. προαιρέσεως ἔργα, οἷς δὲ προαίρεσις οὐ κοινωνεῖ, τούτων τύχη δεσπόζειν εἴωθε sc. σώματος κτλ., οὗ δὲ τύχη δεσπόζει οὐ δοῦλος, οὐδεὶς γὰρ δοῦλος τὴν προαίρεσιν ὑ. ἐλ.; ad γὰρ fort. cfd. 69, sed praestat οὐδεὶς ἄρα quod coni. Brinkmann cf. similis structurae s. 27. ceterum cf. 67, nam δεσμὸς σώματος est δουλεία quae habetur, sed τύχης non προαιρέσεως | 67 κακὸς δεσμὸς σώματος quia vulgo κακὸν creditur et δουλεία κακίας ὄνομα. quamquam κακὸς ad ψυχῆς δὲ κακία male aptum (ψυχῆς δὲ ⟨κακίων⟩ κακία coni. Schenkl), cf. 68 | 68 καὶ κακία διὰ χρημάτων male appositum coll. 66. 67, sed cum quae verbis καὶ φύσις διὰ θανάτου responderent non essent, illud adiecit (cogitat autem de captivis qui corruptis custodibus liberantur), inconcinnitatem deinde alterius membri verborum numero obtegit ‖ ἐμπειρίας] μεγαλοψυχίας Tr. | 69 vide quo artificio paullatim ad servos deveniat (cf. 40/41), περὶ δεσποτῶν καὶ δούλων autem est Stob. Flor. c. 62 ‖ πάντας A quo de personis noster non utitur cf. 93 ‖ ἕξεις δὲ cf. 71. 73 ‖ εἰ . . ἀπολύοις. συμφεύξεται γὰρ κτλ. consilium ingeniosum, ceterum cf. 71 sqq. ‖ ἔπειτα κεχειρωμένους quid voluerit cognosces ex 89 ‖ φεύγουσιν Hense ap. Schenkelium ‖ δουλεία] κακία Tr. ‖ συνυπολειφθήσεται edd. cum Max. c. 55 falso; ceterum ut ineditum Romyli Wachsmuth Studien p. 129[1] | 70 βέλτιον Tr.: ἄριστον MA ‖ ἢ μετὰ πολλῶν ⟨δούλων περίφοβον⟩ δουλεύειν Hense, sed ζῶντα ἄφοβον cum ad 69 respiciat, illud 71 uberius explicatur | 71 ὅπερ] ὃ Tr. ‖ πρότερον 'potius', aliter 59 ‖ κακίας δοῦλος Hirschig male ‖ κακία ἀρετῇ edd., cf. 66 | 72 συνοικοῦντας cf. 69 ‖ οὔτε — οὔτε codd.: corr. Meineke | 73 cf. 69; εἰ βούλει — ἐπιθυμίας C. Par. prof. 554 (ex Stobaeo) excer-

74 Εἰ βούλει σοι τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖσθαι, μιμοῦ τὸν Σπαρτιάτην Λυκοῦργον· ὃν γὰρ τρόπον οὗτος οὐ τείχεσι τὴν πόλιν ἔφραξεν,
ἀλλ' ἀρετῇ τοὺς ἐνοικοῦντας ὠχύρωσε
καὶ διὰ παντὸς ἐτήρησεν ἐλευθέραν τὴν πόλιν,
οὕτω καὶ σὺ μὴ μεγάλην αὐλὴν περίβαλλε καὶ πύργους ὑψηλοὺς ἀνίστα,
ἀλλὰ τοὺς ἐνοικοῦντας εὐνοίᾳ καὶ πίστει καὶ φιλίᾳ στήριζε,
καὶ οὐδὲν εἰς αὐτὴν εἰσελεύσεται βλαβερόν, οὐδ' ἂν τὸ σύμπαν τῆς κακίας παρατάξηται στῖφος.

75 Μὴ πίναξι καὶ γραφαῖς τὴν οἰκίαν σου περίβαλλε, ἀλλὰ σωφροσύνῃ κατάγραφε·
τὸ μὲν γὰρ ἀλλοῖον τῶν ὀφθαλμῶν ἐστιν ἐπίκαιρος γοητεία,
τὸ δὲ σύμφυτος καὶ ἀνεξάλειπτος καὶ ἀίδιος οἰκίας κόσμος.

76 Ἀντὶ βοῶν ἀγέλης πειρῶ
φίλων ἀγέλας ἐναγελάζεσθαί σου τῇ οἰκίᾳ.

77 Ὥσπερ λύκος ὅμοιον κυνί, οὕτω καὶ κόλαξ καὶ μοιχὸς καὶ παράσιτος ὅμοιον φίλῳ· πρόσεχε τοιγαροῦν, μὴ ἀντὶ κυνῶν φυλάκων λάθῃς λυμεῶνας εἰσδεχόμενος λύκους.

78 Τὸ μὲν γύψῳ λευκανθίζουσαν σπουδάζειν θαυμάζεσθαι τὴν οἰκίαν ἀπειροκάλου,
τὸ δὲ ἦθος χρηστότητι κοινωνίας λαμπρύνειν φιλοκάλου ἅμα τε καὶ φιλανθρώπου.

psit || δούλων ἐκτὸς ὑπάρχειν propter antecedentia — ἀπολύθητι δουλείας i. e. ἐπιθυμίας — οὔτε γὰρ δουλευόμενοι — ἀλλ' ὅτι πενόμενοι τὴν Ἑλλάδα δουλείας ἀπέλυον uno verbo ductus tam diversa commiscuit; propter ἀπολύθητι δουλείας Aristidis Epaminondae Lycurgi in mentem venit qui 'τὴν Ἑλλάδα δουλείας ἀπέλυον', cetera utut potuit huic loco aptavit, ineptissimum illud δουλευόμενοι, quare πλουτοῦντες et πενόμενοι addidit, sed ne ita quidem omnia quadrant e. g. in Lycurgum. quod Epaminondas dicitur Graeciam liberavisse cf. Nep. Ep. 8, 4, Plut. apophth. p. 194 B et Aelian. v. h. 13, 42, epigr. ap. Paus. 9, 15, 6; de eius paupertate e. g. Plut. Fab. Max. 27, Pelop. 3; Aristides Lycurgus Solon Epaminondas similiter coniuncti ap. Dion. Chrys. 22 p. 510; de Lycurgo θεῷ cf. Gelzer mus. rhen. 28 (1873) 31; ceterum ὁ δὲ θεὸς ὁ δὲ σωτὴρ codd.: corr. A[2] || 73 ὅστις θέλει et 74 εἰ θέλεις inc. Tr. male cf. 72 βούλοιτο, cf. 23 || 74 tantum Lycurgi Spartani exemplo monitus a servis ad alteram partem oeconomicorum transit (contra fastum in aedificiis struendis) verbis εἰ βούλει σοι τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖσθαι ut solet initio positis. propter 73 interim cum civitate domum comparat, et de domo plura persequitur, deinde ultimis de domo sententiis ad civitatem reductus primum his similia proponit, tum nostris de quibus agimus prorsus aequalia profert 86 sqq.; Stobaei est οἰκονομικός Flor. c. 85, sed quamvis s. 74—93 et rebus et verbis cohaererent, priores in c. περὶ ἀρετῆς reliquit, contra s. 83 sqq. in c. 45. 46 περὶ πολιτείας detulit. — iam 74 cum exemplum totum pendeat e 73, res longissime discedat, ut nexum aliquo modo resarciat addit καὶ διὰ παντὸς ἐτήρησεν (cf. 37) ἐλευθέραν τὴν πόλιν (supra dixit τὴν Ἑλλάδα δουλείας ἀπέλυον), hinc etiam τὴν πόλιν (quod om. L) male repetitum; additamento respondet longior conclusio || res de Spartanis notissima ad Agesilaum plerumque refertur cf. Plut. apophth. Lac. p. 210 E (alia apud Schenkel. ad C 39 p. 472) οὐ λίθοις δεῖ καὶ ξύλοις (haec ad 87 reponit) τετειχίσθαι τὰς πόλεις, ταῖς δὲ τῶν ἐνοικούντων ἀρεταῖς. noster autem τοὺς ἐνοικοῦντας retinuit et infra repetit quia respicit semper τοὺς συνοικοῦντας (69. 72) || περιβάλλου ML (cf. Muson. Stob. Flor. 1, 84 M.) cf. 75; subest τῇ οἰκίᾳ qua de agitur cf. i. εἰς αὐτὴν et 75 ex. οἰκίας κόσμος || ad extrema cf. 7 ὡς ἐν πολέμῳ . . πρὸς τὴν κακίαν . . καὶ προβαλλόμενος || 75 περίβαλλε post 74 mire dictum, sed voluit μὴ κατάγραφε, ἀλλὰ σωφροσύνῃ περίβαλλε, nunc imagines confudit; igitur neque frontem domorum putaverim intellegendam esse neque πίναξι καὶ γραφαῖς magis inter se differre quam e. g. Theodor. h. e. 11 ζωγράφοι μὲν σανίσι καὶ τοίχοις τὰς παλαιὰς ἐγγράφοντες ἱστορίας (cf. Boissonade ad Aristaenet. 2, 5 p. 646), nam de γλυφαῖς vix cogitandum cf. Dio Chrys. 7 p. 262 ἔτι δὲ ἐν οἰκιῶν ὀροφαῖς καὶ τοίχοις καὶ ἐδάφει τὰ μὲν χρώμασι, τὰ δὲ λίθοις, τὰ δὲ χρυσῷ, τὰ δ' ἐλέφαντι ποικιλλόντων, τὰ δὲ αὐτῶν τοίχων γλυφαῖς (cf. Th. Schreiber Wiener Brunnenreliefs aus Pal. Grimani 1888 p. 73) || ἀλλοῖον ⟨ὂν⟩ Meineke, sed cf. 28. 39 et 24 ἐπεὶ τὸ μέν, τύχης ἐπίκαιρον δάνειον· τὸ δὲ τῆς εὐδαιμονίας, προαιρέσεως. inde etiam ἐστιν, nam copula noster non utitur cf. coroll. || τὸ μὲν — τὸ δὲ (sc. σωφροσύνη) || ἀνεξάλειπτος ut γραφαί || οἰκίας propter ὀφθαλμῶν et τὴν οἰκίαν exordii, melius abesset, sed pedetemptim procedit cf. 78 τὴν οἰκίαν — τὸ δὲ ἦθος || 76 ad ἐνοικοῦντας revertitur cf. 74, sed servi iam missi sunt, agit de recipiendis amicis cf. 44 sqq. (cf. 74 φιλίᾳ) et de liberalitate || αὐλίζεσθαι cod. Par. suppl. 608 ex 82 || 77 concludendum erat μὴ ἀντὶ φίλων — κόλακας κτλ. quod cum inane esset, μὴ ἀντὶ κυνῶν φυλάκων (quod om. A[1]) — λυμεῶνας λύκους dixit, nam simplex μὴ ἀντὶ κυνῶν — λύκους stare non poterat || ἀντὶ 76 et 77 tantum || εἰσδεχόμενος λυμεῶνας λύκους AL cf. coroll. || 78 redit ad 75, sed voce κοινωνίας ad χρηστότητι adiecta (ἤθους χρηστ. καὶ κοινων. L) et clausula ἅμα τε καὶ φιλανθρώπου (cf. 81) contextus reparatur; ἅμα τε A: τε ἅμα Tr.: τε om. ML cf. 69 (aliter 38) ἡ μοχθηρία ἅμα καὶ ἡ δουλεία (non ἡ δουλεία ἅμα τε καὶ ἡ μοχθηρία), hic ad φιλοκάλου (opp. ἀπειροκάλου) alterum addit quod persequitur 80. 81 || λευκανθίζουσαν σπουδάζειν θαυμάζεσθαι ||

79 Ἐὰν θαυμάζῃς τὰ μικρὰ πρὸ τῶν μεγάλων, καταφρονήσῃ,
ἐὰν δὲ καταφρονήσῃς τῶν μικρῶν μεγάλως, θαυμασθήσῃ.

80 Οὐδὲν μικρότερον φιλοκερδείας καὶ φιληδονίας καὶ ἀλαζονείας,
οὐδὲ κρεῖσσον μεγαλοφροσύνης καὶ ἡμερότητος καὶ φιλανθρωπίας καὶ εὐποιίας.

81 Οὐδεὶς φιλοχρήματος καὶ φιλήδονος καὶ φιλόδοξος φιλάνθρωπος, ἀλλὰ μόνος ὁ φιλόκαλος.

82 Ὥσπερ οὐκ ἂν ἐβούλου ἐν νηὶ μεγάλῃ καὶ γλαφυρᾷ καὶ πολυχρύσῳ πλέων βαπτίζεσθαι,
οὕτω μηδὲ ἐν οἰκίᾳ αἱροῦ ὑπερμεγέθει καὶ πολυτελεῖ αὐλιζόμενος χειμάζεσθαι.
72—82 = C 37—47 (St. 1, 161—171)

83 Ὥσπερ οἱ ἐπὶ τῶν λιμένων πυρσοὶ
δι' ὀλίγων φρυγάνων πολλὴν ἀνάψαντες φλόγα
ταῖς ἀλωμέναις ἀνὰ τὸ πέλαγος ναυσὶν
ἱκανὴν ἐργάζονται βοήθειαν,
οὕτω καὶ ἀνὴρ λαμπρὸς ἐν πόλει χειμαζομένῃ
αὐτὸς ὀλίγοις ἀρκούμενος
μεγάλα τοὺς πολίτας εὐεργετεῖ.
83 = C 57 (St. Fl. 45, 19 M.)

84 Ὥσπερ εἰ ναῦν κυβερνᾶν ἐπεχείρεις, πάντως ἂν τὴν κυβερνητικὴν ἐξεμάνθανες τέχνην, ...
ἐξέσται γάρ σοι, ὥσπερ ἐκεῖσε πᾶσαν,
οὕτω κἀνθάδε πᾶσαν κυβερνᾶν πόλιν.

85 Εἰ πρόκειταί σοι τὴν πόλιν ἀναθήμασι κοσμεῖν,
σεαυτῷ πρῶτον ἀνάθες τὸ κάλλιστον ἡμερότητος καὶ δικαιοσύνης καὶ εὐποιίας ἀνάθημα.

86 Εὐποιήσεις σὺ τὰ μέγιστα τὴν πόλιν,
εἰ μὴ τοὺς ὀρόφους ὑψώσεις,
ἀλλὰ τὰς ψυχὰς αὐξήσεις· ἄμεινον γὰρ
ἐν μικροῖς οἰκήμασι μεγάλας οἰκεῖν ψυχὰς
ἢ ἐν μεγάλαις οἰκίαις ταπεινὰ φωλεύειν ἀνδράποδα.

87 Μὴ τοῖς ἐξ Εὐβοίας καὶ Σπάρτης λίθοις τοὺς τοίχους τῇ κατασκευῇ ποίκιλλε,
ἀλλὰ γὰρ τῇ ἐκ τῆς Ἑλλάδος παιδείᾳ τὰ στέρνα τῶν πολιτῶν καὶ τῶν πολιτευομένων διακόσμει·
'γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ οἰκοῦνται πόλεις',
ἀλλ' οὐ λίθοις καὶ ξύλοις.

88 Ὥσπερ εἰ λέοντας ἐβούλου τρέφειν,
οὐκ ἄν σοι τῆς πολυτελείας τῶν ζωγρίων ἔμελεν,
ἀλλὰ τῆς πράξεως τῶν ζῴων,
οὕτως εἰ πολιτῶν πειρᾷ προΐστασθαι,
μὴ τοσοῦτον τῆς πολυτελείας τῶν ἀναστημάτων φρόντιζε,
ὁπόσον τῆς ἀνδρείας τῶν ἐνδιατριβόντων ἐπιμελοῦ.

79 ἐὰν θαυμάζῃς τὰ μικρὰ secundum 78 putaveris de tectorum ornamentis dici, mox 80 μικρότερον de novis rebus loquitur; ad μικρὰ et μεγάλα cf. 4 || θαυμάζῃς — καταφρονήσῃς || δὲ om. MTr. || πρὸ om. M, itaque intellexit τῶν μεγάλων καταφρονήσεις || καταφρονήσῃ] ἀξιωθήσῃ Tr. e coni., intellexit 'si parvis contentus eris', deinde 'sin etiam parva vilipenderis'; πρὸς τῶν μεγάλων καταφρονήσῃ (et μεγάλως θαυμασθήσῃ) Gaisford verisimiliter, πρὸ noster non utitur, πρὸς saepissime || δὲ om. MTr. || μεγάλως vix aliter eadem voce antithesin efficere poterat ‖ 79. 80 cf. 4 || φιληδονίας καὶ φιλοκερδίας Tr. male, nam φιλοκερδείας vinculo cum 79 cohaeret (ἐὰν θαυμάζῃς τὰ μικρὰ), cf. 76. 74. 73 et 81 || οὐδὲ] οὐδὲν Tr. cf. 31 || μεγαλοψυχίας (cf. 59) καὶ πρᾳότητος καὶ φιλ. (om. καὶ εὐποιίας) Tr. cf. 83 et 85 ‖ 81 cf. Pyth 117 || φιλόδοξος cf. 80 ἀλαζονείας cf. 74 sqq. || φιλόκαλος cf. 78 ‖ 82 in priora relabitur, cf. 30 || ἐν νηὶ μικρᾷ Tr. || καὶ γλαφυρᾷ om. Tr.L, 'verborum concinnitatem non ubique curat gnomologus' Hense || αὐλιζόμενος] καθήμενος Tr. ‖ 82 et 83 apud Stobaeum tam longe distractae tandem rursus coniunguntur cf. p. 5 et 9 || ἀνὴρ λαμπρὸς ut πυρσός || χειμαζομένῃ cf. 82 || αὐτὸς ὀλίγοις ἀρκούμενος (pro ὀλίγοις μεγάλα εὐεργετεῖ) post δι' ὀλίγων φρυγάνων ridiculum nisi antecederet 82 commendatio εὐτελείας || μεγάλα — πολλὴν || εὐεργετεῖ magis etiam quam navium et tempestatis exemplum id indicat quo 83 cum prioribus cohaeret, φιλανθρωπίαν καὶ εὐποιίαν cf. 80. 85/86. 93. 32 ‖ 83/84 (Stob. Flor. cap. 45 et 46) non minus cohaerere quam 82/83 (Stob. Flor. cap. 1 et 45) tam luculentum est ut demonstratione non egeat || 84 structura 28 simillima, idem anacoluthon, inde ἐξέσται γάρ σοι κτλ. et alterum ὥσπερ explicanda, durius videtur ὥσπερ ἐκεῖσε — οὕτω κἀνθάδε, sed facilius 28 propter negationem; ἐκεῖσε — κἀνθάδε = 28 ἐκεῖ — ἐνταῦθα nullo discrimine (cf. Usener der h. Theodosios p. 129), an voluit esse 'in portum' post 83? || πᾶσαν ⟨τὴν ναῦν⟩ Gesner, non necessario cf. 74 || κυβερνᾶν πᾶσαν μέλλων πόλιν A ‖ 85 quae supra de domo dixit, iam in civitatem convertit cf. 75 || ἡμερότητος καὶ εὐποιίας cf. 80, de δικαιοσύνῃ plura proferre non omitteret nisi antea iam dixisset ‖ 86 cf. 74 || οἰκήμασι — οἰκίαις cf. 39 δωρήμασι — δῶρον || ἀνδράποδα cf. 66 sqq. ‖ 87 cf. 75 || de marmoribus tunc celeberrimis cf. Pauly Real-Enc. s. v. || τῆς κατασκευῆς Meineke || γὰρ om. Br. cf. 7 || ἐκ τῆς Ἑλλάδος — ἐξ Εὐβοίας καὶ Σπάρτης || γνώμαις γὰρ κτλ. Eur. fr. 200 (Stob. Flor. 54, 5) || ἀλλ' οὐ λίθοις καὶ ξύλοις cf. ad 74 |

89 Καθάπερ ἀγαθὸς πωλοδάμνης οὐ τῶν πώλων
τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τρέφει,
τοὺς δὲ δυσηνίους λιμώττειν ἐᾷ,
ἀλλὰ τρέφει μὲν ἐπίσης ἄμφω,
κολάζει δὲ μᾶλλον θάτερον ἐξισοῦν θατέρῳ βιαζόμενος μέρει,
οὕτω καὶ κηδεμονικὸς ἀνὴρ καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμων δυνάμεως τῶν πολιτῶν
τοὺς μὲν εὐγνώμονας ποιεῖν ἐπιχειρεῖ,
τοὺς δὲ ἔμπαλιν οὐ καθάπαξ διαφθείρεσθαι,
ἀλλὰ τροφῆς μὲν ἀμφοῖν ἥκιστα φθονεῖ,
παιδεύει δὲ καὶ σφοδρότερον ἐπισπέρχει τὸν ἀντιβαίνοντα τῷ λόγῳ καὶ τῷ νόμῳ.

90 Καθάπερ οὔτε κλαγγῇ χὴν οὔτε βληχῇ καταπλήσσεται πρόβατον, οὕτω μηδὲ πλήθους ἀνοήτου σε δεδιττέσθω φωνή.

91 Ὥσπερ πλῆθος ἀκρίτως αἰτοῦν τί σε τῶν ἰδίων οὐ δυσωπεῖ,
οὕτω μηδὲ ὄχλον ἀδίκως σε δυσωποῦντα διατραπῇς.

92 Ὅπερ ἐπιβάλλει τῇ πόλει, τοῦτο εἴσφερε φθάνων, καὶ οὐδέποτε αἰτηθήσῃ τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα.

93 Ὥσπερ ὁ ἥλιος οὐ περιμένει λιτὰς καὶ γοητείας, ἵν' ἀνατείλῃ,
ἀλλ' εὐθὺς λάμπει καὶ πρὸς ἁπάντων ἀσπάζεται,
οὕτω μηδὲ σὺ περίμενε κρότους καὶ ψόφους καὶ ἐπαίνους, ἵν' εὐποιήσῃς,
ἀλλ' ἑκοντὴς εὐεργέτει καὶ ἴσα τῷ ἡλίῳ φιληθήσῃ.

84—93 = C 58—67 (St. Fl. 46, 79—88 M.)

94 Τὸ ὑπὸ πολλῶν διαβάλλεσθαι κακῶν
οὔτε ἀληθὲς οὔτε βλαβερόν,
τὸ δὲ ὑφ' ἑνὸς ἀγαθοῦ ψέγεσθαι
καὶ ἀληθὲς καὶ λυσιτελές.

95 Ἀρχῆς καταβληθείσης κακῆς καὶ τὸ τέλος παρέπεται ὅμοιον.

96 Ταῖς νόσοις ὁ θάνατος ἀλλήλαις ἐπικαταλαμβανούσαις οὐδ' αὐτὸς παρεῖναι ἀναβάλλεται.

97 Ὃν ἡ τύχη προπηλακίζει, καὶ παρὰ τῶν πρᾴων οὗτος μάστιγας εὑρίσκει.

98 Ἐν οἷς πλήττειν ἄλλους ἐθέλεις, ἐν τούτοις βλάβην ἔλπιζε τὴν μείζονα.

99 Ἀπαλλαγεὶς εἵνεκα ὀχλήσεως κέρδος ἡγεῖται ὁ ἄνθρωπος τὴν ζημίαν.

100 Ἕπεσθαι τοῖς τερπνοῖς εἴωθε καὶ τὰ λυπηρά.

101 Τὴν πενίαν ὁ σώφρων καρτερίᾳ καὶ γενναιότητι τιμῶν πλούτου τιμιωτέραν ἀποφαίνει.

102 Γελᾶν ὁ θέλων μετὰ μειρακίου αἰσχρὰς ὕβρεις κερδήσει καὶ μέμψιν.

103 Πολλοὺς φαρακλοὺς εἶδον τούτου καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐξῆλθεν.

94—103 = E 16 (Max. c. 10). 17. 18 (c. 36). 19 (c. 18). 20 (c. 66). 21 (c. 21). 22 (c. 28). 23 (c. 12). 24 (c. 64). 25

88 ἀναστημάτων cf. ἐνδιατριβόντων, sed 85 ἀναθήμασι || ἀνδρείας propter leonum similitudinem, rectius propter 87/89 παιδείας || 89 ἀγαθὸς πωλοδάμνης — τοὺς μὲν ἀγαθοὺς (pro εὐηνίους) || ἐπίσης — ἐξισοῦν || καὶ om. A || ⟨εὖ⟩ ποιεῖν cum Hier. Wolf edd. speciose, sed nexu sententiarum non perspecto, cfd. 87 ἀλλὰ τῇ ἐκ τῆς Ἑλλάδος παιδείᾳ τὰ στέρνα τῶν πολιτῶν διακόσμει. γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν κτλ. (cf. ad 88) et in simili re 69 εἰ τοὺς μὲν (ἑκόντας) παιδεύοις, τοὺς δὲ (ἄκοντας) ἔπειτα κεχειρωμένους ἀπολύοις. itaque τοὺς μὲν, εὐγνώμονας ποιεῖν ἐπιχειρεῖ i. e. παιδείᾳ τρέφει, τοὺς δὲ ἔμπαλιν (si aliter, dixisset τοὺς δὲ ἔμπαλιν ἀντιστρέφοντας cf. sqq.) οὐ καθάπαξ διαφθείρεσθαι (ἐᾷ add. Meineke), ἀλλὰ τροφῆς — iam ut solet verborum significatum non retinet integrum, nam praestabat παιδείας, quare pergit παιδεύει δὲ καὶ pro simplici ἐπισπέρχει δὲ σφοδρότερον κτλ. contra εὖ ποιεῖν si scribis, propter τροφῆς μὲν ἀμφοῖν — παιδεύει δὲ τὸν ἀντιβ. κτλ. sententia ridicula, τρέφει κτλ. autem orta ex 88 solita verborum concatenatione || 90 a leonibus 88 ad equos 89, iam ad anseres ovesque descendimus; scite mehercule suadet ut tamquam anser inter anseres, ovis inter oves incedas || 91. 92 περὶ αἰτημάτων comparaveris cum 1—4 || 94 fortasse a superioribus non procul afuit; forma sollemnis. quae restant peculiarem quandam speciem praebent, eiusdem auctoris ea esse vix a me impetro ut credam. nam etsi breviatoris manu in E omnia deformata sunt (v. Schenkl p. 481 ubi seiuncta leguntur), tamen tam breves atque perfectae sententiae apud Epictetum non exstant. Epictetus semper allocutione aut comparatione aut iudicio (αἰσχρὸν βέλτιον sim.) utitur, hic praeter sententias generales 95. 96. 100 subiecta sunt 99 ὁ ἄνθρωπος, 101 ὁ σώφρων, 102 γελᾶν ὁ θέλων, 97 οὗτος, talia apud Epictetum inaudita; res porro et verba diversa. quo referenda sint incertum || 96 ἀλλήλαις et E et Max. || neque 97 post 14 neque 101 (cf. E 14 = 52) post 31 inserere ausus sum || 103 obscurissima verba non expedio neque Maximus describere voluit — sane πολλοὺς μὲν φαλακροὺς εἶδον, τούτου δὲ (sc. nostri auctoris) καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐξῆλθεν.

corollarium proximo indici adiungetur.

SCHOLAE

SECVNDVM ORDINES DISCRIPTAE

I. ORDINIS THEOLOGORVM CATHOLICORVM

a. Professores Ordinarii

Franciscvs Henricvs REVSCH Dr. *Publice* I) Historiam theologiae catholicae saeculi xix narrabit bis d. Mart. Iov. h. xi. *Privatim* II) Hermeneuticam biblicam docebit bis d. Ven. Sat. h. xi. III) Theologiae dogmaticae partem i tradet quotidie h. x.

Iosephvs LANGEN Dr. *Publice* I) Epistolas catholicas interpretabitur semel d. Lun. h. xi. *Privatim* II) Evangelium Marci exponet bis d. Mart. Iov. h. xi. III) Historiae ecclesiasticae partem i enarrabit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. xii.

Hvbertvs Theophilvs SIMAR lectiones non habebit.

Car. Ad. Henricvs KELLNER Dr. *Publice* I) Exercitationes catecheticas et homileticas moderabitur bis d. Lun. h. v d. Merc. h. xii. *Privatim* II) Theologiae pastoralis partem i tradet ter d. Lun. Mart. Iov. h. xi.

Franciscvs Phil. KAVLEN Dr. *Publice* I) Ecclesiastici textum latinum interpretabitur bis d. Mart. Ven. h. iv. *Privatim* II) Psalmos explanabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. xii. *Privatissime et gratis* III) In seminario regio theologorum exercitationes Veteris Testamenti exponendi moderabitur bis d. Merc. Sat. h. xii.

Iohannes Henricvs SCHROERS Dr. *Privatim* I) Historiae ecclesiasticae partem i enarrabit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. ix. *Privatissime et gratis* II) Historicen docebit ratione praesertim historiae ecclesiasticae habenda bis h. p. st. III) Seminarii theologici exercitationes historicas moderabitur bis d. Ven. h. v et vi.

Iacobvs KIRSCHKAMP Dr. *Privatim* I) Theologiae moralis partem posteriorem docebit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. x. *Privatissime et gratis* II) In seminario theologico exercitationes ad theologiam moralem spectantes moderabitur bis d. Iov. h. v et vi.

b. Professores Extraordinarii

Bernardvs FECHTRVP Dr. *Publice* I) Encyclopaediam theologiae catholicae docebit bis d. Ven. Sat. h. xi. *Privatim* II) Historiam antiquarum ecclesiae litterarum enarrabit ter d. Lun. Mart. Iov. h. xi.

IOSEPHVS FELTEN Dr. *Privatim* I) Introductionem in Novi Testamenti libros tradet quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. II) S. Pauli ad Romanos epistolam interpretabitur ter d. Mart. Ven. h. XI d. Sat. h. X. *Privatissime et gratis* III) In seminario regio theologico exercitationes ad Novum Testamentum spectantes moderabitur bis d. Lun. h. V et VI.

IOSEPHVS RAPPENHOENER Dr. *Privatim* I) Theologiae dogmaticae partem III docebit quotidie h. VIII. *Privatissime et gratis* II) Exercitationes dogmaticas moderabitur bis d. Mart. h. V et VI.

WINFRID PHILIPPVS ENGLERT Dr. *Publice* I) Praelectiones selectas apologiae christianae instituet bis d. Lun. Iov. h. IV. *Privatim* II) Theologiae apologeticae partem II docebit bis d. Merc. Sat. h. XI. III) Propaedeuticam philosophicam theologiae partem I docebit quater d. Lun. h. X d. Merc. h. VIII d. Iov. h. XI d. Sat. h. VIII.

II. ORDINIS THEOLOGORVM EVANGELICORVM

a. PROFESSORES ORDINARII

GVILELMVS LVDOVICVS KRAFFT Dr. *Publice* I) Historiam ecclesiae catholicae Romanae a concilio Tridentino usque ad Vaticanum tradet bis d. Sat. h. IX et X. *Privatim* II) Historiam ecclesiae a Caroli M. temporibus usque ad finem saeculi XVI enarrabit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. X. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes seminarii historico-ecclesiasticas moderabitur.

ADOLFVS HERMANNVS HENRICVS KAMPHAVSEN Dr. *Publice* I) Seminarii exercitationes ad Vetus Testamentum spectantes moderabitur. *Privatim* II) Iobi librum explicabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. III) Elementa linguae hebràicae docebit ter d. Lun. Mart. Iov. h. IX.

FRIDERICVS ANTONIVS AEMILIVS SIEFFERT Dr. *Publice* I) Seminarii regii exercitationes systematicas dirigere perget. *Privatim* II) Epistolam Pauli ad Romanos datam interpretabitur quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. XI. III) Theologiae dogmaticae partem priorem docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.

CAROLVS EDVARDVS GRAFE Dr. *Publice* I) Exercitia seminarii regii ad Novum Testamentum spectantia moderari perget d. Lun. h. VI et VII. *Privatim* II) Novi Testamenti theologiam explicabit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. XII. *Privatissime et gratis* III) Exercitia proseminarii ad Novum Testamentum spectantia moderabitur semel h. p. st.

EVGENIVS FRIDERICVS FERDINANDVS SACHSSE Dr. *Publice* I) De operibus caritatis, quibus ecclesia christiana semper floruit, disseret bis d. Merc. Sat. h. X. *Privatim* II) Theologiae practicae partem priorem docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes seminarii catechetici habebit bis d. Lun. h. III et IV. IV) Exercitationes seminarii homiletici instituet bis d. Merc. h. V et VI.

CAROLVS GVILELMVS IOHANNES SELL Dr. *Publice* I) Historiam ecclesiasticam saeculi XIX enarrabit semel d. Sat. h. XI. *Privatim* II) Historiae ecclesiasticae partem III inde a reformatione saeculi XVI usque ad finem saeculi XVIII enarrabit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes seminarii historico-dogmaticas moderari perget semel p. bin. hebd. d. Mart. h. VI et VII.

b. PROFESSORES EXTRAORDINARII

IOHANNES MEINHOLD Lic. *Publice* I) De poesi Hebraeorum disseret semel d. Lun. h. XII. *Privatim* II) Librum Geneseos interpretabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. III) Veteris Testamenti theologiam docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VII.

EDVARDVS FERDINANDVS CAROLVS BRATKE Lic. *Publice* I) De antiquissimis imaginibus Christi tractabit semel d. Merc. h. IX. *Privatim* II) Historiam ecclesiasticam primorum octo saeculorum enarrabit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X.

III. ORDINIS IVRECONSVLTORVM

a. PROFESSORES ORDINARII

IOHANNES FRIDERICVS DE SCHVLTE Dr. *Privatim* I) Ius privatum germanicum docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX. *Privatissime et gratis* II) In seminario regio iuridico exercitationes iuris canonici habebit d. Sat. h. VIII et IX.

GVILELMVS ENDEMANN Dr. *Publice* I) Doctrinam executionis in processu civili explicabit semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II) Processum civilem ordinarium et extraordinarium docebit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. XI. III) Processum concursus tradet bis d. Lun. Iov. h. XII. IV) Exercitationes iuris mercaturae et cambiorum instituet bis d. Mart. Ven. h. XII.

PAVLVS KRVEGER Dr. *Privatim* I) Historiam iuris Romani enarrabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. II) Pandectarum partem II (ius obligationum) docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI. III) Ius hereditarium (pandectarum partem III) docebit d. Merc. Sat. h. X et XI. *Privatissime et gratis* IV) In seminario regio Gai Institutiones interpretabitur d. Mart. h. V et VI.

HERMANNVS SEVFFERT Dr. *Publice* I) Iuris criminalis partis secundae capita selecta interpretabitur d. Merc. h. IV et V. *Privatim* II) Ius criminale tractabit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. VIII. III) Processum criminalem explanabit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. IX.

HERMANNVS HVEFFER Dr. *Publice* I) Ius bonorum ecclesiasticorum tam ex iuris communis quam ex recentiorum legislationum imprimis Borussiae et Francogalliae praeceptis tradet bis d. Mart. Iov. h. V. *Privatim* II) Ius gentium exponet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI.

CONRADVS HVBERTVS HVGO LOERSCH Dr. *Privatim* I) Historiam iuris et imperii Germanici docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX. II) Ius mercatorium et maritimum tradet quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* III) In seminario regio fontes iuris Germanici interpretandos commilitonibus proponet d. Iov. h. V et VI.

GVILELMVS KAHL Dr. *Publice* I) Iuris matrimoniorum tam ecclesiastici quam civilis regulas exponet d. Sat. h. VII et VIII. *Privatim* II) Ius ecclesiasticum catholicorum et evangelicorum tradet quater a d. Mart. ad Ven. h. VII. III) Ius publicae administrationis Germaniae et Borussiae docebit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. VIII.

ERNESTVS ZITELMANN Dr. *Privatim* I) Institutiones iuris Romani tradet quinquies a d. Lun. ad Ven. h. XI. II) Exercitationes exegeticas instituet d. Lun. Iov. h. V et VI. *Privatissime et gratis* III) In seminario regio societati iuris Romani praeerit d. Sat. h. VIII et IX.

IVLIVS BARON Dr. *Publice* I) Seminarii regii sodalibus causas et ore et stilo tractandas proponet d. Ven. h. V et VI. *Privatim* II) Pandectarum partem I i. e. partem generalem et ius rerum docebit septies quotidie h. IX d. Merc. h. VIII. III) Encyclopaediam et methodologiam iuris exponet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII.

b. PROFESSOR EXTRAORDINARIVS

ERNESTVS LANDSBERG Dr. *Publice* I) De fatis iuris pandectarum scriptisque illud illustrantibus disseret semel d. Sat. h. VIII. *Privatim* II) Partes pandectarum I atque II una serie docebit decies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. VIII et IX.

c. PRIVATIM DOCENTES

HENRICVS HACKFELD PFLVEGER Dr. *Privatim* I) Ius familiae tractabit bis d. Mart. Ven. h. VIII. II) Ordinem iudiciorum privatorum exponet bis d. Lun. Iov. h. VIII.

CAROLVS SARTORIVS Dr. *Privatim* Ius publicum Germaniae et Borussiae docebit quinquies d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. XII.

IV. ORDINIS MEDICORVM

a. PROFESSORES ORDINARII

GVSTAVVS VEIT Dr. *Publice* I) Gynaecologiae partem docebit semel d. Merc. h. VII. *Privatim* II) Exercitationes clinicas moderabitur quotidie h. XII.

FRANCISCVS DE LEYDIG lectiones non habebit.

EDVARDVS PFLVEGER Dr. *Publice* I) Seminarium physiologicum moderabitur quotidie. *Privatim* II) Physiologiam generalem specialisque partem I i. e. animalem docebit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. IX. III) Cursum physiologiae chemicae habebit bis d. Mart. Ven. h. II et III.

CAROLVS KOESTER Dr. *Privatissime et gratis* I) Laboratorium pathologicum moderabitur quotidie. *Privatim* II) Pathologiam generalem docebit d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. Merc. h. V. III) Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae cum exercitationibus rite obducendi cadavera prout materia suppetet instituet d. Lun. Iov. h. IV et V. IV) Cursum microscopicum anatomiae pathologicae habebit Merc. Sat. h. VII et VIII.

THEODORVS SAEMISCH Dr. *Publice* I) De oculi morbis interioribus adiunctis demonstrationibus pathologicis anatomicis disseret semel d. Iov. h. II. *Privatim* II) Clinicum ophthalmiatricum moderabitur ter d. Lun. Mart. Ven. h. VIII. III) Cursum ophthalmoscopicum instituet d. Merc. h. II et III. IV) Cursum functionum oculi perturbatarum diagnosticum habebit semel d. Iov. h. VIII.

CAROLVS BINZ Dr. *Privatissime et gratis* I) Laboratorium pharmacologicum una cum GEPPERT Dr. diriget quotidie. *Privatim* II) Pharmacologiae alteram partem una cum Formulari docebit quater d. Lun. Mart. Merc. Ven. h. III.

ADOLPHVS LIBER BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE Dr. *Publice* I) Laboratorium anatomicum una cum NVSSBAVM P. E. et SCHIEFFERDECKER P. E. moderari perget quotidie ab h. IX ad h. I. *Privatim* II) Anatomiam generalem tradet ter d. Mart. Iov. Sat. h. VII. III) Demonstrationes et exercitationes microscopicas instituet ter d. Mart. Iov. Sat. h. VIII. IV) Cursum microscopicum habebit ter d. Lun. Merc. Ven. h. VIII.

FRIDERICVS TRENDELENBVRG Dr. *Publice* I) Aciurgiae capita selecta tradet semel d. Ven. h. V. *Privatim* II) Clinicum et policlinicum chirurgicum moderabitur quotidie ab h. IX ad h. X $^{3}/_{4}$. III) Cursum operationum chirurgicarum moderabitur una cum EIGENBRODT Dr. quotidie h. VI et VII.

FRIDERICVS SCHVLTZE Dr. *Publice* I) De pathologia et therapia morborum renum disseret semel d. Ven. h. XII. *Privatim* II) De pathologia et therapia morborum apparatus respirationis et circulationis disseret bis d. Mart. Iov. h. XII. III) Clinicum medicum moderabitur quotidie ab h. X $^{1}/_{2}$ ad h. XII.

CAROLVS PELMAN Dr. *Publice* I) Psychiatriam forensem docebit semel d. Merc. h. IV. *Privatim* II) Clinicum psychiatricum moderabitur bis d. Lun. Iov. h. III.

b. PROFESSOR ORDINARIVS HONORARIVS

HERMANNVS SCHAAFFHAVSEN Dr. *Publice* I) Generis humani historiam primitivam tractabit bis d. Lun. Iov. h. III. II) Encyclopaediam artis medicae tradet semel d. Mart. h. III. *Privatim* III) Demonstrationes et exercitationes microscopicas physiologiam generalem illustrantes instituet d. Lun. Mart. Iov. h. XII.

c. PROFESSORES EXTRAORDINARII

IOSEPHVS DOVTRELEPONT Dr. *Publice* I) De morbis syphiliticis aget semel d. Iov. h. IV. *Privatim* II) Clinicum et policlinicum morborum cutis et syphiliticum moderabitur bis d. Merc. Sat. h. XII.

Carolvs FINKELNBVRG Dr. *Publice* I) Therapiam climaticam docebit semel d. Merc. h. v. *Privatim* II) Hygienen tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. vi.

Carolvs de MOSENGEIL Dr. *Publice* I) Selecta capita therapiae chirurgicae (de arte gymnastica et depsetica) tradet semel d. Iov. h. iii. *Privatim* II) Cursum fascias applicandi instituet bis d. Lun. Iov. h. ii. *Privatissime* III) Cursus depseticos instituet quotidie h. p. st.

Mavritivs NVSSBAVM Dr. *Publice* I) Laboratorium anatomicum una cum libero barone de la VALETTE ST. GEORGE P. O. et SCHIEFFERDECKER P. E. moderari perget quotidie ab h. ix ad h. i. *Privatim* II) Anatomiam topographicam tradet ter d. Lun. Mart. Iov. h. v.

Dittmarvs FINKLER Dr. *Publice* I) De arte morbos dignoscendi aget semel d. Merc. h. iv. *Privatim* II) Policlinicum medicum moderabitur quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. iv.

Fridericvs FVCHS Dr. *Publice* I) De principiis generalibus philosophiae naturalis disseret semel h. p. st. *Privatim* II) Electrodiagnosticen et electrotherapiam tradet bis h. p. st. *Privatissime et gratis* III) De laesionibus traumaticis aget una cum WITZEL P. E. semel h. p. st.

Henricvs WALB Dr. *Publice* I) De morbis narium et faucium aget semel d. Mart. h. v. *Privatissime et gratis* II) Policlinicum otiatricum moderari perget bis d. Merc. Sat. h. ii$^1/_2$.

Aemilivs VNGAR Dr. *Publice* I) De vaccinatione aget semel h. p. st. *Privatim* II) Exercitationes practicas vaccinationis moderabitur bis h. p. st. III) De infantium morbis aget adiunctis demonstrationibus clinicis bis d. Mart. Ven. h. ii. IV) Medicinam forensem docebit bis d. Mart. Iov. h. vii.

Pavlvs SCHIEFFERDECKER Dr. *Privatim* I) Osteologiam et syndesmologiam docebit ter d. Lun. Merc. Ven. h. vii. *Privatissime et gratis* II) Laboratorium anatomicum una cum libero barone de la VALETTE ST. GEORGE P. O. et NVSSBAVM P. E. moderari perget quotidie ab h. ix ad h. i.

Iohannes LEO Dr. *Publice* I) Methodos aegrotorum explorandorum tradet semel d. Lun. h. xii. *Privatim* II) Cursum percussionis et auscultationis habebit quater d. Lun. h. iii d. Mart. Merc. Ven. h. iv. III) Cursum laryngoscopiae instituet bis d. Mart. Ven. h. xii.

Oscarvs WITZEL Dr. *Privatim* I) Chirurgiam propaedeuticam docebit bis d. Iov. Ven. h. vii. *Privatissime et gratis* II) De laesionibus traumaticis aget una cum FVCHS P. E. semel h. p. st.

d. Privatim docentes

Iosephvs KOCKS Dr. *Gratis* Cursum operationum obstetriciarum habebit quater h. p. st.

Carolvs BVRGER Dr. *Gratis* I) De morbis narium et laryngis capita selecta tractabit semel d. Merc. h. ii. *Privatim* II) Cursum laryngoscopiae et rhinoscopiae habebit bis d. Mart. Ven. h. xii.

Gvilelmvs KOCHS Dr. *Gratis* De physiologia organorum sentiendi aget semel d. Ven. h. xi.

Georgivs KRVKENBERG Dr. *Gratis* De cognoscendis morbis mulierum aget semel d. Merc. h. IV.

Carolvs BOHLAND Dr. *Gratis* I) De morbis sanguinis et mutationis materiae disseret semel d. Sat. h. III. *Privatim* II) Diagnosticen chemicam et microscopicam tradet bis d. Mart. Iov. h. IV.

Ivlivs GEPPERT Dr. *Gratis* I) Cursum receptandi habebit semel d. Iov. h. III. *Privatissime et gratis* II) Laboratorium pharmacologicum moderabitur una cum BINZ P. O. quotidie.

Robertvs THOMSEN Dr. *Gratis* Anatomiam et physiologiam cerebri et medullae spinalis hominis tradet semel d. Sat. h. V.

Carolvs EIGENBRODT Dr. *Gratis* I) De morbis chirurgicis ossium et articulorum disseret semel d. Mart. h. IV. *Privatim* II) Cursum operationum chirurgicarum instituet una cum TRENDELENBVRG P. O. quotidie h. VI et VII.

Henricvs BOENNECKEN Dr. *Gratis* I) Policlinicum odontologicum moderabitur quotidie h. XII. *Privatim* II) De morbis dentium et oris aget bis h. p. st. III) Cursum operationum dentium habebit quotidie h. III et IV.

V. ORDINIS PHILOSOPHORVM

a. Professores Ordinarii

Franciscvs BVECHELER Dr. *Publice* I) In seminario philologico Senecae epistulas sodalibus tractandas proponet d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II) Horati carmina interpretabitur ter d. Lun. Merc. Ven. h. XI. *Privatissime* III) Epigraphicas in museo academico exercitationes instituet semel d. Merc. h. VI.

Hermannvs VSENER Dr. *Publice* I) Seminarii philologici sodalium ordinariorum de Euripidis fabulis antiquioribus commentationes et disputationes moderabitur d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Philologiae historiam inde ab antiquitate adumbrabit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X.

Rvdolphvs LIPSCHITZ Dr. *Publice* I) Seminarii mathematici sodalium exercitationes una cum KORTVM P. E. moderabitur bis d. Merc. Sat. h. XI. *Privatim* II) Functionum a variabilibus complexis dependentium theoriam exponet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI.

Avgvstvs KEKVLÉ Dr. *Publice* I) Chemiae organicae capita selecta tractabit semel d. Ven. h. V. *Privatim* II) Chemiae experimentatae partem I i. e. chemiam anorganicam tradet quinquies a d. Lun. ad Ven. h. X. III) Exercitationes chemicas ad usum tironum instituet d. Lun. ab h. III ad h. VI. IV) Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum ANSCHVETZ P. E. et KLINGER P. E. quotidie ab h. VIII ad h. V.

Ivergen Bona MEYER Dr. *Publice* I) De rei scholasticae superioris correctione et emendatione aget semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II) Philosophiae encyclopaediam docebit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. VIII.

CAROLVS IVSTI Dr. *Publice* I) De M. A. Bonarroti operibus disseret semel d. Mart. h. VI. *Privatim* II) Historiam picturae Belgicae enarrabit ter d. Mart. Merc. Iov. h. XI.

IOSEPHVS NEVHAEVSER Dr. *Publice* I) Exercitationes philosophicas moderabitur et selecta scriptorum philosophicorum capita explicabit bis d. Mart. Ven. h. VII. *Privatim* II) Logicen docebit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. VIII. III) Metaphysicen tradet ter quaterve d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.

HENRICVS NISSEN Dr. *Publice* I) Seminarii historici sodalibus extrema Caesaris tempora investiganda proponet d. Lun. h. VI et VII. *Privatim* II) Res a Romanis post bella Punica usque ad exitum divi Augusti gestas enarrabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.

HVGO LASPEYRES Dr. *Publice* I) Excursiones petrographicas et geologicas in montibus qui Bonnae urbi circumiacent habebit semel per binas hebd. d. Sat. ab h. III ad VIII. *Privatim* II) Mineralogiam chemicam tractabit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX. III) Mineralogiam auditoribus omnium facultatum breviter exponet bis d. Lun. h. V et VI vel horis et diebus post stat. IV) Exercitationes practicas in instituto mineralogico instituet d. Merc. ab h. X ad I vel diebus et horis post stat. *Privatissime* V) Mineralogiae et petrographiae studia singulorum in instituto mineralogico moderari perget quotidie ab h. IX ad I.

EDVARDVS STRASBVRGER Dr. *Publice* I) De plantarum impollinisatione disseret semel d. Sat. h. XI. *Privatim* II) Botanicen generalem docebit quinquies a d. Lun. ad Ven. h. XI. III) Exercitationes botanicas microscopicas instituet d. Mart. Ven. h. II et III. IV) Quaestiones de rebus botanicis instituendas moderabitur quotidie ab h. VIII ad V.

CAROLVS MENZEL Dr. *Publice* I) Seminarii historici sodalibus capitularia regum Francorum perquirenda proponet d. Sat. h. X et XI. *Privatim* II) De re diplomatica maxime imperatorum et regum Germanorum disseret bis d. Mart. Ven. h. III. III) Exercitationes palaeographicas moderabitur bis d. Lun. Iov. h. III.

MAVRITIVS RITTER Dr. *Publice* I) Cum seminarii historici sodalibus acta belli tricennalis tractabit bis d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Historiam imperii Romano-Germanici usque ad excessum Imp. Friderici II enarrabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. V.

GVILELMVS WILMANNS Dr. *Publice* I) Exercitationes seminarii theodisci moderabitur d. Merc. h. V et VI. *Privatim* II) Historiam poeseos theodiscae saec. XVIII docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX. III) Grammaticae theodiscae partem (de vocibus) docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X.

THEODORVS AVFRECHT Dr. lectiones non habebit.

IOHANNES REIN Dr. *Publice* I) Seminarii geographici exercitationes moderabitur d. Iov. h. VI et VII. *Privatim* II) Americae geographiam docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VII a. m. III) Oceanographiam tradet bis d. Merc. Sat. h. VII a. m.

GVILELMVS BENDER Dr. *Publice* I) Societatem philosophicam (de D. Hume) instituet semel d. Merc. h. XI. *Privatim* II) Psychologiam atque anthropologiam docebit quater a d. Mart. ad Ven. h. VIII. III) Historiam religionum enarrabit quater a d. Mart. ad Ven. h. IX.

WENDELINVS FOERSTER Dr. *Publice* I) In seminario philologiae neo-latinae cum sodalibus Christiani Ivanum interpretabitur d. Ven. ab h. XI ad XII$^{1}/_{2}$. *Privatim* II) Phonologiam linguae francogallicae tractabit ter d. Mart. Merc. Iov. h. XII. *Privatissime* III) Codices veteres manu scriptos francogallicos legere et transcribere docebit bis d. Mart. Iov. h. XI.

HVBERTVS LVDWIG Dr. *Publice* I) Colloquium de recentioris temporis commentationibus ad zoologiam et anatomiam comparatam pertinentibus instituet semel d. Iov. h. VI. *Privatim* II) Zoologiam generalem et anatomiam comparatam docebit sexies d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IV d. Merc. Sat. h. XII. III) Exercitationes microscopicas instituet d. Mart. Merc. h. VII et VIII. IV) Zoologiae et anatomiae comparatae studia singulorum moderabitur d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. ab h. VIII ad V.

CLEMENS SCHLVETER Dr. *Publice* I) Geologiam Germaniae septentrionalis tractabit et excursiones geologicas instituet semel d. Mart. h. IV. *Privatim* II) Palaeontologiam docebit cum exercitationibus quater aut quinquies a d. Mart. ad Sat. h. X. *Privatissime et gratis* III) Palaeontologiae et geologiae studia singulorum in instituto palaeontologico moderabitur quotidie ab h. VIII ad I.

MAVRITIVS TRAVTMANN Dr. *Publice* I) Sodalibus seminarii Anglici scripta selecta Miltonis interpretanda proponet d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Grammaticen linguae Anglicae antiquae docebit ter d. Lun. Mart. Iov. h. IV.

HERMANNVS GEORGIVS IACOBI Dr. *Publice* I) Selectos Rigvedi hymnos interpretabitur bis d. Lun. Iov. h. IX. II) Seminarii Indici exercitationes moderabitur bis d. Mart. Ven. h. IX. *Privatim* III) Grammaticam comparatam linguarum Indogermanicarum adumbrabit ter d. Lun. Merc. Ven. h. VIII. IV) Elementa linguae Sanscriticae docebit ter d. Mart. Iov. Sat. h. VIII.

HENRICVS HERTZ Dr. *Privatissime et gratis* I) Colloquium physicum instituet d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II) Physices experimentalis partem I i. e. physicen generalem et theoriam caloris tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. III) Exercitationes in laboratorio physico in usum tironum instituet d. Lun. Iov. ab h. II ad VI. IV) Quaestiones experimentales in laboratorio physico moderabitur quotidie ab h. IX ad XII et ab h. II ad VI.

GEORGIVS LOESCHCKE Dr. *Publice* I) Exercitationes archaeologicas moderabitur d. Merc. h. VIII et IX. *Privatim* II) Elementa doctrinae archaeologicae docebit quater d. Lun. Ven. h. XII d. Mart. Iov. h. XI.

EVGENIVS PRYM Dr. *Publice* I) Lectiones Arabicas continuabit bis d. Mart. Iov. h. III. II) Grammaticorum Arabicorum locos selectos tractabit bis d. Lun. Iov. h. IV. *Privatim* III) Linguae Syriacae elementa tradet usurus Roedigeri chrestomathia ter d. Lun. Merc. Ven. h. III. *Privatissime et gratis* IV) Cum seminarii Orientalis sodalibus Michaelis Sabbâghi de lingua vulgari libellum leget bis d. Mart. Ven. h. IV.

EBERHARDVS GOTHEIN Dr. *Publice* I) De Dantes Aligherii vita scriptis saeculo disseret semel d. Merc. h. IV. *Privatim* II) Oeconomiae publicae partem generalem tractabit quater d.

Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. III) De reipublicae reditibus expensis debitis tractabit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. *Privatissime et gratis* IV) Seminarii oeconomici exercitationes moderabitur d. Mart. h. V et VI.

HENRICVS DIETZEL Dr. *Publice* I) De socialismo et communismo disseret semel d. Lun. h. V. *Privatim* II) Oeconomiae publicae partem specialem tractabit quater d. Lun. Mart. Merc. Iov. h. XII. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes seminarii oeconomici moderabitur semel d. Mart. h. V et VI.

REINHOLDVS KOSER Dr. *Publice* I) Cum seminarii historici sodalibus fontes historiae Germanicae saec. X et XI tractabit d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II) Rerum Borussicarum historiam tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII.

FRIDERICVS KVESTNER Dr. *Privatissime et gratis* I) Colloquium de recentioris temporis commentationibus astronomicis habebit semel h. p. st. *Privatim* II) Astronomiam practicam et theoriam instrumentorum docebit ter d. Mart. Iov. Ven. h. IV. *Privatissime* III) Exercitationes practicas in observatorio astronomico moderabitur quotidie horis commodis.

b. PROFESSORES EXTRAORDINARII

CAROLVS SCHAARSCHMIDT Dr. *Publice* Aristotelis Metaphysicorum librum I interpretabitur semel d. Sat. h. IX.

HERMANNVS KORTVM Dr. *Publice* I) Seminarii mathematici exercitationes moderabitur bis d. Merc. h. IX et X. *Privatim* II) Aequationum algebraicarum theoriae elementa docebit quater d. Mart. Ven. h. IX et X.

IOSEPHVS KLEIN Dr. *Publice* I) Exercitationes philologas moderabitur semel d. Lun. h. X. *Privatim* II) Palaeographiam graecam docebit bis d. Mart. Iov. h. XI.

IOHANNES HENRICVS WITTE Dr. commeatu impetrato lectiones non habebit.

PHILIPPVS BERTKAV Dr. *Privatim* I) Arthropodum historiam naturalem tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. *Privatissime et gratis* II) Excursiones zoologicas in agrum Bonnensem instituet d. post indic.

RICARDVS ANSCHVETZ Dr. *Publice* I) Colloquium de recentioris temporis commentationibus ad chemiam pertinentibus instituet semel d. Mart. h. V. *Privatim* II) Chemiae organicae elementa docebit ter d. Mart. Iov. Ven. h. IX. III) Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum KEKVLÉ P. O. et KLINGER P. E. quotidie ab h. VIII ad V.

GVILELMVS SCHIMPER Dr. *Publice* I) Excursiones botanicas diriget semel d. Sat. *Privatim* II) Plantas officinales tractabit bis d. Merc. Sat. h. VIII.

IOHANNES FRANCK Dr. *Publice* I) Seminarii theodisci sodalium extraordinariorum exercitationes moderabitur d. Merc. h. V et VI. *Privatim* II) Grammaticam goticam docebit ter d. Merc. h. IX d. Sat. h. IX et X. III) Elementa linguae veteris saxonicae docebit et Heliand carmen epicum interpretabitur ter h. p. st.

HENRICVS KLINGER Dr. *Publice* I) Chemiam alimentorum docebit semel d. Sat. h. IX. *Privatim* II) Chemiae analyticae partem quantitativam et volumetricam tradet bis d. Lun. h. IX d. Iov. h. VIII. III) Pharmaciam organicam explicabit bis d. Merc. h. IX et IV. IV) Toxicologiam tractabit bis d. Mart. Ven. h. VIII. V) Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum KEKVLÉ P. O. et ANSCHVETZ P. E. quotidie ab h. VIII ad h. V.

ANTONIVS ELTER Dr. *Publice* I) In seminario philologico sodalibus extraordinariis Sophoclis Oedipum Regem et Minucii Felicis Octavium interpretanda proponet bis d. Mart. Ven. h. VI. *Privatim* II) De vita scriptis philosophia Aristotelis disseret ter d. Mart. Iov. Sat. h. XI. *Privatissime et gratis* III) Colloquium philosophicum habebit (de Sigwarti prolegomenis ethicis) semel d. Iov. h. VI.

HERMANNVS LORBERG Dr. *Publice* I) Theoriam elasticitatis exponet bis d. Merc. Sat. h. VIII. *Privatim* II) Theoriae electricitatis partem II i. e. electrodynamicen tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII.

LEONARDVS WOLFF Dr. *Publice* I) Exercitationes studiosorum variis instrumentis (quaternis, trinis) concinentium moderabitur semel h. p. st. II) Harmoniae doctrinam tradet semel h. p. st. *Privatim* III) Organi tractandi artem docebit horis commodis.

IOHANNES POHLIG Dr. *Privatim* I) Geologiam generalem cum demonstrationibus et excursionibus docebit quater d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. V. II) Palaeontologiae generalis partem I de vertebratis leget bis d. Mart. Merc. h. VI. III) Descendentiae theoriam quoad geologiam et palaeontologiam respicit declarabit bis d. Iov. Ven. h. VI.

ALFREDVS WIEDEMANN Dr. *Privatim* I) Historiam Orientis usque ad Alexandrum Magnum enarrabit bis d. Merc. Sat. h. XII. *Privatissime et gratis* II) Textus hieroglyphicos et hieraticos explicabit bis h. p. st.

LAVRENTIVS MORSBACH Dr. *Privatim* I) Introductionem in studium Shakespearii tradet eiusque tragoediam Macbeth interpretabitur ter h. p. st. II) Linguae Anglicae recentioris exercitationes instituet ter h. p. st. *Privatissime et gratis* III) Exercitationes medioanglicas instituet semel h. p. st.

c. PRIVATIM DOCENTES

FRIDERICVS IOHOW Dr. commeatu impetrato lectiones non habebit.

GODOFREDVS MARTIVS Dr. *Privatim* I) Elementa logices tractabit bis d. Merc. Sat. h. XII. *Privatissime et gratis* II) Leibnitii 'nouveaux essais' una cum sodalibus interpretabitur semel h. p. st. III) Exercitationes psychologicas moderari perget h. p. st.

HERMANNVS MINKOWSKI Dr. *Gratis* I) Arithmetices sublimioris capita selecta tractabit bis d. Merc. Sat. h. VIII. *Privatim* II) Calculi differentialis et integralis elementa docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII.

ALEXANDER KOENIG Dr. *Gratis* Selecta ornithologiae capita explicanda proponet bis d. Mart. Ven. h. X.

CAROLVS REINHERTZ Dr. *Gratis* De proiectione superficiei sphaericae super plano aget bis h. p. st.

FRANCISCVS RICHARZ Dr. lectiones postea indicabit.

GVSTAVVS BVCHHOLZ Dr. *Privatim* I) Veterum Germanicarum institutionum historiam tradet bis d. Lun. Iov. h. IV. *Privatissime et gratis* II) Exercitationes historicas de exordiis regni Henrici V imp. moderabitur bis d. Merc. h. XI et XII.

HENRICVS SCHENCK Dr. *Gratis* I) Selecta capita geographiae plantarum tradet semel h. p. st. *Privatim* II) Plantarum determinandarum exercitationes moderabitur d. Merc. h. III et IV.

GVALTHERVS VOIGT Dr. *Privatim* Geographiam animalium docebit semel d. Merc. h. IV.

HERMANNVS RAVFF Dr. *Gratis* I) Excursiones geologicas diriget d. Sat. *Privatim* II) Fossilia frequentiora formationibus stratis propria tractabit ter h. p. st.

CAROLVS PVLFRICH Dr. commeatu impetrato lectiones non habebit.

IVLIVS BREDT Dr. *Gratis* De condensatione corporum organicorum disseret semel d. Merc. h. V.

FRIDERICVS NOLL Dr. *Gratis* I) Plantarum phanerogamarum systema tractabit semel d. Sat. h. X. II) Horti academici plantas mirabiles demonstrabit et explicabit semel h. p. st.

FRIDERICVS DEICHMVELLER Dr. *Privatissime* Theoriam eclipsium atque occultationum explicabit bis d. Merc. Sat. h. XII.

ARNOLDVS E. BERGER Dr. *Gratis* I) Faustum poema Goethianum interpretabitur traditionesque Faustianas et populares et litterarias perlustrabit bis d. Mart. Ven. h. IV. *Privatissime et gratis* II) Exercitationibus societatis litterariae praeerit d. Merc. h. XI et XII.

CAROLVS MOENNICHMEYER Dr. *Gratis* Usum ephemeridum astronomicarum explicabit bis d. Lun. h. III et IV.

ERICVS BETHE Dr. *Privatim* I) De Herodoto disseret eiusque historiam interpretabitur bis h. p. st. *Privatissime et gratis* II) Ovidi metamorphoseon libros mythographiae studiosis tractandos proponet semel h. p. st.

FELIX KLINGEMANN Dr. *Gratis* De chemico alimentorum examine aget semel d. Iov. h. IV.

HENRICVS IMMENDORFF Dr. *Privatim* I) Chemiam analyticam gasometricam tradet semel h. p. st. II) Chemiam fermentationis docebit semel h. p. st.

AEMILIVS ERLENMEYER Dr. *Privatim* I) Capita selecta chemiae pharmaceuticae tradet bis h. p. st. II) Capita selecta chemiae organicae tradet semel h. p. st.

ALFREDVS PHILIPPSON Dr. *Gratis* De geographia physica Graeciae disseret bis h. p. st.

d. LECTOR

STEPHANVS LORCK Dr. In seminario philologiae neo-latinae I) Linguae francogallicae rudimentis, auctore lectu faciliore Gallice vertendo, sodales imbuet bis d. Iov. h. III et IV ordinarios *gratis*, ceteros *privatim*. II) Provectioribus scriptorem Germanicum, quo vertendo dicendi modos discant difficiliores, proponet bis d. Sat. h. VIII et IX ordinariis sodalibus *gratis*, extraordinariis *privatim*. *Privatim* III) Scholas francogallicas habebit, quibus de La Fontaine poetae vita et scriptis disseret semel d. Merc. h. IV.

ARTES

ALBERTVS KVEPPERS Professor, delineandi magister academicus *Gratis* I) Artem physiognomicam docebit semel d. Sat. h. III. *Privatim* II) Artem delineandi atque fingendi ad naturam et opera antiqua exercituris aderit d. Merc. Sat. h. II et III.

HENRICVS GVILELMVS EHRICH battuendi magister academicus arma tractare docebit.

DISCIPLINARVM APPARATVS ET INSTITVTA

Bibliotheca academica quotidie ab h. II ad IV patebit legitimeque petentibus eius copiae prompte officioseque dispensabuntur.

Praeterea apparatus et instituta variis disciplinis parata haec sunt:

Anagnosterium academicum.
Institutum evangelicum theologicum.
Institutum anatomicum.
Institutum physiologicum.
Institutum pathologicum.
Institutum pharmacologicum.
Clinicum et policlinicum medicum.
Clinicum et policlinicum chirurgicum.
Apparatus instrumentorum et ligaminum chirurgicorum.
Clinicum et policlinicum obstetricium et gynaecologicum.
Clinicum et policlinicum morborum cutis et syphiliticum.
Clinicum et policlinicum ophthalmiatricum.
Policlinicum otiatricum.
Clinicum psychiatricum.
Specula astronomica.
Institutum physicum.
Institutum chemicum.
Apparatus pharmaceuticus.
Institutum et museum mineralogicum.
Institutum et museum palaeontologicum.
Institutum et museum zoologiae et anatomiae comparatae.
Institutum botanicum.
Hortus botanicus.
Apparatus geographicus.
Museum artis antiquae.
Museum antiquitatum Rhenanarum.
Theatrum artis recentioris.
Apparatus musicus.
Apparatus graphicus.

Seminarii regii theologici evangelici exercitationes exegeticas et Veteris et Novi Testamenti, historico-ecclesiasticas, historico-dogmaticas, systematicas suetis horis moderari pergent professores ordinis theol. ev. KRAFFT, KAMPHAVSEN, SIEFFERT, GRAFE, SELL, exercitationes et catecheticas et homileticas professor SACHSSE.

Seminarii regii theologorum catholicorum exercitationes exegeticas et Veteris et Novi Testamenti, historico-ecclesiasticas, dogmaticas, theologico-morales moderabuntur professores ordinis theol. cath. KAVLEN, SCHROERS, KIRSCHKAMP, FELTEN, RAPPENHOENER, exercitationes catecheticas et homileticas professor KELLNER.

Seminarii regii iuridici exercitationes moderabuntur professores ordinis iur. DE SCHVLTE, KRVEGER, LOERSCH, ZITELMANN, BARON.

De seminario regio philologico dictum est sub nominibus professorum ordinis philos. BVECHELER, VSENER, ELTER;
de seminario regio philologiae neo-latinae sub nomine professoris FOERSTER et lectoris;
de seminario regio philologiae anglicae sub nomine professoris TRAVTMANN;
de seminario regio philologiae theodiscae sub nominibus professorum WILMANNS et FRANCK;
de seminario regio historico sub nominibus professorum NISSEN, MENZEL, RITTER, KOSER;
de seminario regio oeconomico politico sub nominibus professorum GOTHEIN et DIETZEL;
de seminario regio mathematico sub nominibus professorum LIPSCHITZ et KORTVM.

SCHOLAE

QVAE IN ACADEMIA CAMERALI ET GEORGICA POPPELSDORFIANA HABEBVNTVR.

In rei agrariae studium introducet initio lectionum DVENKELBERG Dr. director.
Rerum rusticarum administrationem tradet bis idem.
Encyclopaediam culturae technicae tractabit bis idem.
Conversationis et seminarii culturae technicorum exercitationes moderabitur idem.
Seminarii oeconomici exercitationes moderabuntur DVENKELBERG et RAMM Dr.
Agricolationem sive plantarum culturam specialem tradet quater RAMM Dr.
De rebus quae ad lac pertinent tradet semel idem.
Doctrinam agrorum recte aestimandorum exhibebit bis DREISCH Dr.
Herbarum colendarum artem universalem tradet bis idem.
De arte silvas colendi et tuendi aget ter SPRENGEL rei silvestri praefectus.
De pomorum et vinearum plantarumque horti cultura disseret semel BEISSNER in hortorum colendorum arte inspector.
De olerum et leguminum cultura disseret bis idem.
Chemia anorganica rei agrariae experimentalis tradetur quater.
Exercitationes chemiae analyticae in laboratorio instituentur.
Chemiam agriculturae tractabit bis KREVSLER Dr. et prof.
Botanicen oeconomicam plantarumque morbos docebit quater KOERNICKE Dr. et prof.
Exercitationes microscopicas et physiologicas instituet idem.
Historiam naturalem animalium non vertebratorum tradet ter BERTKAV Dr. et prof.
Physiologiam animalium experimentalem docebit bis et exercitationes in laboratorio moderabitur FINKLER Dr. et prof.

Geognosiam exponet bis LASPEYRES Dr. et prof.
Exercitationes mineralogicas instituet bis idem.
Physicam experimentalem tractabit bis GIESELER Dr. et prof.
Exercitationes physicas moderabitur idem.
Architecturam terrenam docebit bis idem.
Mechanicen agrariam tradet semel idem.
Architecturam aquariam tractabit ter HVPPERTZ architectus.
Exercitationes in architectura aquaria moderabitur quater idem.
Geometriam practicam exercitationibus metiendi aequandique agros adhibitis tractabit semel REINHERTZ Dr. et priv. doc.
Algebram tractabit bis VELTMANN Dr.
Geometriam analyticam et analysin superiorem tradet ter idem.
Geometriae elementaris partem et geometriam descriptivam demonstrabit bis idem.
Exercitationes efficiendi graphides mathematicas calculosque instituet quater idem.
Artem concipiendi et praeparandi structuram viarum, canalium etc. demonstrabit bis KOLL magister.
Geometriam practicam explicabit quater idem.
Exercitationes geodaeticas moderabitur idem.
Arti geometrice delineandi exercendae praeerit quater idem.
Oeconomiam politicam sive nationalem explicabit ter GOTHEIN Dr. et prof.
De iure administrationis aget bis SCHVMACHER Dr.
Ius agrarium docebit semel idem.
Piscium curam tractabit semel LIBER BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE Dr. et prof.
De animalium domesticorum morbis acutis et epidemicis disseret ter SCHELL veterinarius.
De dignoscendis equorum corporibus exponet semel idem.
Apium curam tradet bis POLLMANN Dr.
De primo auxilio in casibus repentinis ferendo aget EIGENBRODT Dr. et priv. doc.
Praeterea demonstrationes rusticae atque excursiones botanicae, geognosticae, rusticae, silvaticae instituentur.

SCHOLAE HORARVM

THEOLOGICAE		IVRIDICAE
CATHOLICAE	EVANGELICAE	
	h. VII Theologiam Veteris Testamenti quater Meinhold PE	h. VII Ius matrimoniale semel Kahl PO Ius ecclesiasticum quater Kahl PO
h. VIII Theologiae dogmaticae p. III quotidie Rappenhoener PE Propaedeuticam philosophicam theologiae (p. I) bis Englert PE	h. VIII Librum Iobi quater Kamphausen PO Librum Geneseos quater Meinhold PE	h. VIII Exercitationes iuris canonici semel de Schulte PO Ius criminale quinquies Seuffert PO Ius matrimoniale semel Kahl PO Ius administrationis quinquies Kahl PO Seminarium iuridicum semel Zitelmann PO Pandectarum p. I semel Baron PO De fatis scriptisque circa ius pandectarum semel Landsberg PE Pandectarum p. I et II quinquies Landsberg PE Ordinem iudiciorum privatorum bis Pflueger Dr. Ius familiae bis Pflueger Dr.
h. IX Historiae ecclesiasticae p. I quinquies Schroers PO	h. IX Historiam ecclesiae Romano-catholicae a concilio Tridentino usque ad Vaticanum semel Krafft PO Exercitationes hebraicas ter Kamphausen PO Theologiae dogmaticae p. I quater Sieffert PO De antiquissimis imaginibus Christi semel Bratke PE	h. IX Exercitationes iuris canonici semel de Schulte PO Ius germanicum quinquies de Schulte PO Processum criminalem quinquies Seuffert PO Historiam iuris et imperii Germanici quinquies Loersch PO Seminarium iuridicum semel Zitelmann PO Pandectarum p. I quotidie Baron PO Pandectarum p. I et II quinquies Landsberg PE

MEDICAE

h. VII

Gynaecologiam semel Veit PO
Cursum microscopicum anatomiae pathologicae bis Koester PO
Anatomiam generalem ter de la Valette St. George PO
Medicinam forensem bis Ungar PE
Osteologiam et syndesmologiam ter Schiefferdecker PE
Chirurgiam propaedeuticam bis Witzel PE

h. VIII

Cursum microscopicum anatomiae pathologicae bis Koester PO
Pathologiam generalem quater Koester PO
Clinicum ophthalmiatricum ter Saemisch PO
Cursum functionum oculi perturbatarum diagnosticum semel Saemisch PO
Demonstrationes et exercitationes microscopicas ter de la Valette St. George PO
Cursum microscopicum ter de la Valette St. George PO

h. IX

Physiologiae generalis specialisque p. I i. e. animalem quinquies Pflueger PO
Laboratorium anatomicum usque ad h. I quotidie de la Valette St. George PO, Nussbaum PE, Schiefferdecker PE
Clinicum et policlinicum chirurgicum quotidie Trendelenburg PO

PHILOSOPHICAE

h. VII

Exercitationes philosophicas bis Neuhaeuser PO
Americae geographiam quater Rein PO
Oceanographiam bis Rein PO
Exercitationes microscopicas bis Ludwig PO

h. VIII

Exercitationes chemicas ad h. V quotidie Kekulé PO, Anschuetz PE, Klinger PE
Encyclopaediam philosophiae quater Meyer PO
Logicen quinquies Neuhaeuser PO
Quaestiones botanicas usque ad h. V quotidie Strasburger PO
Psychologiam atque anthropologiam quater Bender PO
Zoologiae et anatomiae comparatae studia singulorum ad h. V quinquies Ludwig PO
Exercitationes microscopicas bis Ludwig PO
Palaeontologiae et geologiae studia singulorum in instituto ad h. I quotidie Schlueter PO
Elementa linguae Sanscriticae ter Iacobi PO
Grammaticam comparatam ter Iacobi PO
Exercitationes archaeologicas semel Loeschcke PO
Oeconomiam publicam generalem quater Gothein PO
Rerum Borussicarum historiam quater Koser PO
Arthropodum historiam naturalem quater Bertkau PE
Plantas officinales bis Schimper PE
Toxicologiam bis Klinger PE
Chemiam analyticam quantitativam semel Klinger PE
Theoriam elasticitatis bis Lorberg PE
Electrodynamicen quater Lorberg PE
Arithmetices sublimioris capita selecta bis Minkowski Dr.
Calculi differentialis et integralis elementa quater Minkowski Dr.
Scriptoris Gallice vertendi exercitationes semel Lorck Dr.

h. IX

Metaphysicen quater Neuhaeuser PO
Historiae Romanae p. II quater Nissen PO
Mineralogiae studia singulorum in instituto ad h. I quotidie Laspeyres PO
Mineralogiam chemicam quater Laspeyres PO
Historiam poeseos theodiscae saec. XVIII quater Wilmanns PO
Historiam religionum quater Bender PO
Rigveda bis Iacobi PO
Seminarium Indicum bis Iacobi PO
Quaestiones physicas experiment. ad h. XII quotidie Hertz PO
Exercitationes archaeologicas semel Loeschcke PO
Aristotelis metaphys. I semel Schaarschmidt PE
Seminarium mathematicum semel Kortum PE
Aequationum algebraicarum theoriam bis Kortum PE
Chemiae organicae elementa ter Anschuetz PE
Grammaticam goticam bis Franck PE
Chemiam alimentorum semel Klinger PE
Chemiam analyticam quantitativam semel Klinger PE
Pharmaciae p. II semel Klinger PE
Scriptoris Gallice vertendi exercitationes semel Lorck Dr.

THEOLOGICAE CATHOLICAE	THEOLOGICAE EVANGELICAE	IVRIDICAE
h. X Theologiae dogmaticae p. I quotidie Reusch Theologiae moralis partem posteriorem quinquies Kirschkamp PO Introductionem in Novum Testamentum quater Felten PE Pauli ad Romanos epistolam semel Felten PE Propaedeuticam philosophicam theologiae (p. I) semel Englert PE	h. X Historiam ecclesiae Romano-catholicae a concilio Tridentino usque ad Vaticanum semel Krafft PO Historiam ecclesiae a Caroli M. temporibus usque ad finem saeculi XVI quinquies Krafft PO De operibus caritatis ecclesiae christ. bis Sachsse PO Theologiae practicae p. I quater Sachsse PO Historiae ecclesiasticae p. III quinquies Sell PO Historiam ecclesiasticam primorum octo saecul. quinquies Bratke PE	h. X Pandectarum p. III bis Krueger PO Historiam iuris Romani quater Krueger PO Ius mercatorium et maritimum quinquies Loersch PO
h. XI Hermeneuticam bibl. bis Reusch PO Historiam theologiae cath. bis Reusch PO Evangelium Marci bis Langen PO Epistolas cathol. semel Langen PO Theologiae pastoralis p. I ter Kellner PO Patrologiam et patristicam bis Fechtrup PE Encyclopaediam theologiae ter Fechtrup PE Pauli ad Romanos epistolam semel Felten PE Propaedeuticam philosophicam theologiae (p. I) semel Englert PE Theologiae apologeticae p. II bis Englert PE	h. XI Epistolam Pauli ad Romanos quinquies Sieffert PO Historiam ecclesiasticam saeculi XIX semel Sell PO	h. XI Processum civilem quinquies Endemann PO Pandectarum p. II quater Krueger PO Pandectarum p. III bis Krueger PO Ius gentium quater Hueffer PO Institutiones iuris Romani quinquies Zitelmann PO
h. XII Historiae ecclesiasticae p. I quinquies Langen PO Exercitationes homileticas semel Kellner PO In semin. theol. exercitationes Vet. Test. exponendi bis Kaulen PO Psalmos quater Kaulen PO	h. XII Theologiam Novi Testamenti quater Grafe PO De poesi Hebraeorum semel Meinhold PE	h. XII Processum concursus bis Endemann PO Doctrinam executionis in proc. civ. semel Endemann PO Exercitationes iuris merc. et camb. bis Endemann PO Encyclopaediam et methodologiam iuris qnater Baron PO Ius publicum Germaniae et Borussiae quinquies Sartorius Dr.

MEDICAE

h. X

Clinicum et policlinicum chirurgicum quotidie ad h. $x^3/_4$ Trendelenburg PO
Clinicum medicum quotidie ab h. $x^1/_2$ Schultze PO

h. XI

Clinicum medicum quotidie Schultze PO
De physiologia organorum sentiendi semel Kochs Dr.

h. XII

Clinicum gynaecologicum quotidie Veit PO
De pathol. et therapia apparatus respirationis et circulationis bis Schultze PO
De morbis renum semel Schultze PO
Demonstrationes et exercitationes microscopicas ter Schaaffhausen POH
Clinicum et policlinicum morborum cutis et syphiliticum bis Doutrelepont PE
Cursum laryngoscopiae bis Leo PE
Methodos aegrotorum explor. semel Leo PE
Cursum laryngoscopiae et rhinoscopiae bis Burger Dr.
Policlinicum odontol. quot. Boennecken Dr.

h. II

Cursum physiologiae chem. bis Pflueger PO
De oculi morbis interioribus adiunctis demonstrationibus pathologicis anatomicis semel Saemisch PO
Cursum ophthalmoscop. semel Saemisch PO
Cursum fascias applic. bis de Mosengeil PE
De infantium morbis bis Ungar PE
De morbis narium et laryngis semel Burger Dr.
Policlinicum otiatricum bis h. $\text{II}^1/_2$ Walb PE

PHILOSOPHICAE

h. X

Philologiae historiam quater Usener PO
Chemiam anorganicam quinquies Kekulé PO
Exercitationes in instituto mineralogico ad h. I semel Laspeyres PO
Seminarium historicum semel Menzel PO
Grammaticae theodiscae p. I quater Wilmanns PO
Palaeontologiam cum exercitationibus quinquies Schlueter PO
De reditibus expensis debitis publ. quater Gothein PO
Seminarium mathematicum semel Kortum PE
Aequationum algebraicarum theoriam bis Kortum PE
Exercitationes philologas semel Klein PE
Grammaticam goticam semel Franck PE
Selecta ornithologiae capita bis Koenig Dr.
Systema plantarum phanerogam. semel Noll Dr.

h. XI

Horati carmina ter Buecheler PO
Seminarium mathematicum bis Lipschitz PO
Functionum a variabilibus complexis dependentium theoriam quater Lipschitz PO
Historiam picturae Belgicae ter Iusti PO
De plantarum impollinisatione semel Strasburger PO
Botanicen generalem quinquies Strasburger PO
Seminarium historicum semel Menzel PO
Societatem philosophicam semel Bender PO
Palaeographiam franco-gallicam bis Foerster PO
Seminarium neo-latinum semel Foerster PO
Elementa doctrinae archaeologicae bis Loeschcke PO
Palaeographiam graecam bis Klein PE
De Aristotele ter Elter PE
Exercitationes historicas semel Buchholz Dr.
Exercitationes societatis litterariae semel Berger Dr.

h. XII

De rei scholasticae emendatione semel Meyer PO
Seminarium neo-latinum semel Foerster PO
Phonologiam franco-gallicam ter Foerster PO
Zoologiam generalem et anatomiam comparatam bis Ludwig PO
Physicen experimentalem quater Hertz PO
Elementa doctrinae archaeologicae bis Loeschcke PO
Oeconomiam publicam specialem quater Dietzel PO
Historiam Orientis bis Wiedemann PE
Elementa logices bis Martius Dr.
Exercitationes historicas semel Buchholz Dr.
Eclipses et occultationes bis Deichmueller Dr.
Exercitationes societatis litterariae semel Berger Dr.

h. II

Exercitationes botanicas microscopicas bis Srasburger PO
Exercitationes physicas in usum tironum ad h. VI bis Hertz PO
Quaestiones physicas experiment. ad h. VI quotidie Hertz PO
Excursiones botanicas semel Schimper PE
Artem delineandi et fingendi semel Kueppers Prof.

THEOLOGICAE CATHOLICAE	THEOLOGICAE EVANGELICAE	IVRIDICAE
	h. III Seminarii catechetici exercitationes semel Sachsse PO	
h. IV Ecclesiasticum vulgatum bis Kaulen PO Praelectiones selectas apologiae christianae bis Englert PE	h. IV Seminarii catechetici exercitationes semel Sachsse PO	h. IV Iuris criminalis p. II capita selecta semel Seuffert PO
h. V Exercitationes catecheticas semel Kellner PO Exercitationes historicas semel Schroers PO Exercitationes ad theologiam moralem spectantes semel Kirschkamp PO Exercitationes Novi Testamenti exegeticas semel Felten PE Exercitationes dogmaticas semel Rappenhoener PE	h. V Seminarii homiletici exercitationes semel Sachsse PO	h. V Gai Institutiones in seminario semel Krueger PO Iuris criminalis p. II capita selecta semel Seuffert PO Ius bonorum ecclesiasticorum bis Hueffer PO Exercitationes exegeticas iuris Germanici semel Loersch PO Exercitationes exegeticas bis Zitelmann PO Seminarium iuridicum semel Baron PO

ORDINE DISCRIPTAE

MEDICAE	PHILOSOPHICAE
h. III Cursum ophthalmoscopicum semel Saemisch PO Pharmacologiam una cum Formulari quater Binz PO Clinicum psychiatricum bis Pelman PO Generis humani historiam primitivam bis Schaaffhausen POH Encyclopaediam artis medicae semel Schaaffhausen POH De gymnastica et depsetica semel de Mosengeil PE Cursum percussionis et auscultationis semel Leo PE De morbis sanguinis et mutationis materiae semel Bohland Dr. Cursum receptandi semel Geppert Dr. Cursum operationum dentium quotidie Boennecken Dr.	h. III Exercitationes chemicas ad usum tironum ad h. VI semel Kekulé PO Excursiones geologicas ad h. VIII semel Laspeyres PO Exercitationes botanicas microscopicas bis Strasburger PO Exercitationes palaeographicas bis Menzel PO De re diplomatica reg. et imp. Germanorum bis Menzel PO Linguae Syriacae elementa ter Prym PO Lectiones Arabicas bis Prym PO Plantarum determinandarum exercitationes semel Schenck Dr. Ephemerides astronomicas semel Moennichmeyer Dr. Linguae francogallicae rudimenta bis Lorck Dr. Artem delineandi et fingendi bis Kueppers Prof. Artem physiognomicam semel Kueppers Prof.
h. IV Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae bis Koester PO Psychiatriam forensem semel Pelman PO De morbis syphiliticis semel Doutrelepont PE Policlinicum medicum quater Finkler PE De morbis dignoscendis semel Finkler PE Cursum percussionis et auscultationis ter Leo PE De cognoscendis morbis mulierum semel Krukenberg Dr. Diagnosticen chemicam et microscopicam bis Bohland Dr. De morbis chirurgicis ossium et articulorum semel Eigenbrodt Dr. Cursum operationum dentium quotidie Boennecken Dr.	h. IV Zoologiam generalem et anatomiam comparatam quater Ludwig PO Geologiam Germaniae septentrionalis et excursiones geologicas semel Schlueter PO Grammaticen linguae Anglicae antiquae ter Trautmann PO Grammaticorum Arabicorum locos selectos bis Prym PO Sabbâghum bis Prym PO De Dante semel Gothein PO Astronomiam practicam ter Kuestner PO Pharmaciae p. II semel Klinger PE Institutionum Germanicarum historiam bis Buchholz Dr. Geographiam animalium semel Voigt Dr. Faustum Goethianum bis Berger Dr. Ephemerides astronomicas semel Moennichmeyer Dr. Chemiam alimentorum semel Klingemann Dr. De La Fontaine poetae vita et scriptis semel Lorck Dr. Linguae francogallicae rudimenta semel Lorck Dr.
h. V Pathologiam generalem semel Koester PO Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae bis Koester PO Aciurgiae capita selecta semel Trendelenburg PO Therapiam climaticam semel Finkelnburg PE Anatomiam topographicam ter Nussbaum PE De morbis narium et faucium semel Walb PE Anatomiam cerebri et medullae spinalis hominis semel Thomsen Dr.	h. V Chemiae organicae capita selecta semel Kekulé PO Summarium mineralogiae semel Laspeyres PO Historiam Imperii Romano-Germanici quater Ritter PO Seminarium theodiscum semel Wilmanns PO Seminarium oeconomicum semel Gothein PO et Dietzel PO De socialismo et communismo semel Dietzel PO Colloquium de comment. ad chemiam organicam spect. semel Anschuetz PE Exercitationes proseminarii theodisci semel Franck PE Geologiam generalem quater Pohlig PE De condensatione corporum organicorum semel Bredt Dr.

THEOLOGICAE CATHOLICAE	THEOLOGICAE EVANGELICAE	IVRIDICAE
h. VI Exercitationes historicas semel Schroers PO Exercitationes ad theologiam moralem spectantes semel Kirschkamp PO Exercitationes Novi Testamenti exegeticas semel Felten PE Exercitationes dogmaticas semel Rappenhoener PE	h. VI Seminarii homiletici exercitationes semel Sachsse PO	h. VI Exercitationes exegeticas iuris Germanici semel Loersch PO Exercitationes exegeticas bis Zitelmann PO Seminarium iuridicum semel Baron PO
	h. VI et VII Seminarium exegeticum V. et N. T. Kamphausen PO et Grafe PO Exercitationes seminarii ad ecclesiae et dogmatum historiam spectantes Krafft PO et Sell PO Seminarium systematic. Sieffert PO	
h. post stat. Historicen bis Schroers PO	h. post stat. Exercitia proseminarii ad Novum Testam. spectantia Grafe PO	

MEDICAE

h. VI

Cursum operationum chirurgicarum quotidie Trendelenburg PO et Eigenbrodt Dr.
Hygienen quater Finkelnburg PE

h. post stat.

Seminarium physiolog. quotidie Pflueger PO
Exercitationes rite obducendi cadavera Koester PO
Laboratorium pathologicum quotidie Koester PO
Laboratorium pharmacologicum quotidie Binz PO et Geppert Dr.
Cursus depseticos quotidie de Mosengeil PE
Principia generalia philosophiae naturalis semel Fuchs PE
De laesionibus traumaticis semel Fuchs PE et Witzel PE
Electrodiagnosticen et electrotherapiam bis Fuchs PE
Exercitationes practicas vaccinationis bis Ungar PE
De vaccinatione semel Ungar PE
Cursum operationum obstetriciarum quater Kocks Dr.
Laboratorium pharmacologicum quotidie Geppert Dr.
De morbis dentium et oris bis Boennecken Dr.

PHILOSOPHICAE

h. VI

Epigraphicas exercitationes semel Buecheler PO
Seminarium philologicum semel Buecheler PO et Vsener PO
De M. A. Bonarroti operibus semel Iusti PO
Seminarium historicum semel Nissen PO, Ritter PO, Koser PO
Summarium mineralogiae semel Laspeyres PO
Seminarium theodiscum semel Wilmanns PO
Seminarium geographicum semel Rein PO
Colloquium de zoologia et anatomia comparata semel Ludwig PO
Scripta selecta Miltonis semel Trautmann PO
Colloquium physicum semel Hertz PO
Seminarium oeconomicum semel Gothein PO et Dietzel PO
Proseminarium theodiscum semel Franck PE
Colloquium philosophicum semel Elter PE
Proseminarium philologicum bis Elter PE
Descendentiae theoriam bis Pohlig PE
Palaeontologiae generalis p. I bis Pohlig PE

h. VII

Seminarium philologicum semel Buecheler PO et Vsener PO
Seminarium historicum semel Nissen PO, Ritter PO, Koser PO
Seminarium geographicum semel Rein PO
Scripta selecta Miltonis semel Trautmann PO
Colloquium physicum semel Hertz PO

h. post stat.

Exercitationes astronomicas practicas quotidie Kuest
Colloquium astronomicum semel Kuestner PO
Heliand carmen ter Franck PE
Exercitationes instrumentis mucicis concinentium
Harmoniae doctrinam semel Wolff PE
Organi tractandi exercitationes Wolff PE
Textus hieroglyphicos et hieraticos bis
Introductionem in studium Shakespearii
Linguae Anglicae recentioris exercitatio
Exercitationes medio-anglicas semel Mo
Leibnitii 'nouveaux essais' semel Mar
Exercitationes psychologicas Martius
De proiectione sphaerica bis Reinhe
Selecta capita geographiae plantarum
Fossilia formationibus stratis propria
Plantas mirabiles horti academici sen
Herodotum bis Bethe Dr.
Exercitationes mythographicas semel
Chemiam analyticam gasometricam
Chemiam fermentationis bis Immme
Chemiae pharmaceuticae capita sele
Chemiae organicae capita selecta se
Geographiam physicam Graeciae b